

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 11C/130/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3816208529
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 06. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľudmila Škvaridlová
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2020:3816208529.12

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza samosudkyňou JUDr. Ľudmilou Škvaridlovou v právnej veci žalobkyne Y. A. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. S. XXX, zast. JUDr. Jaroslavom Hujíkom, advokátom so sídlom Hviezdoslavova 3, Prievidza proti žalovaným Y. I., nar. X.X.XXXX a Q. I., nar. X.X.XXXX, obaja bytom A. S. XXX, zast. JUDr. Janou Bezákovou, advokátkou so sídlom Bakalárska 6, Prievidza o určenie vecného bremena takto

rozhodol:

I. Žalobu z a m i e t a .

II. P r i z n á v a žalovaným nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni vo výške 100 %.

III. P r i z n á v a štátu nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa sa žalobou domáha prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu o určenie, že na nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísanej v katastri nehnuteľnosti vedeným Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXXX, parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX mX viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu peši i povozmi cez túto nehnuteľnosť pre vlastníka nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľnosti vedenom Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXX, rodinný dom s. č. XXX na parc. J. č. XXXXX, parc. J. č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m2, parc. J. č. XXXXX/X - orná pôda vo výmere XXX m2. Uplatnila aj trovy konania.

2. Žalobu odôvodnila tým, že je v celosti vlastníčkou nehnuteľností v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľnosti vedeným Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXX, rodinného domu s. č. XXX na parc. J. č. XXXXX a pozemkov parc. CKN č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m2, parc. CKN č. XXXXX/X - orná pôda vo výmere XXX m2.

Tieto nehnuteľnosti nadobudla kúpnu zmluvou v roku 1989 od predávajúceho Y. I. I., nar. X.X.XXXX v podiele vo veľkosti 1-ina a M. U. rod. O., nar. XX.X.XXXX v podiele vo veľkosti 3-iny. Podľa jej vedomostí pôvodným vlastníkom týchto nehnuteľností bol D. I., ktorý bol otcom Y. I. I.. D. I. postavil rodinný dom na základe stavebného povolenia z roku 1937.

Žalovaní sú v celosti bezpodielovými spoluvlastníkmi susedných nehnuteľností v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľností Okresného úradu Prievidza, katastrálny odbor v LV č. XXXX, parc. J. č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX m2, ako aj parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX m2, parc. J. č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX mX a rodinného domu s. č. XXX na parc. CKN č. XXXXX.

Žalobkyňa ďalej uviedla, že používa na prístup autom, povozmi aj peši k svojim nehnuteľnostiam, ktoré užíva v súčasnosti aj so svojim manželom B. V. parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX m², ktorá parcela je vlastníctvom žalovaných. Žalovaní túto nehnuteľnosť nadobudli kúpou zmluvou v roku 2015 od Slovenskej republiky - Lesy Slovenskej republiky, š.p. so sídlom Banská Bystrica, Námestie SNP 8. Podľa jej vedomostí Lesy SR š. p. sa stali vlastníkom nehnuteľností v roku 1988 kúpou od Imricha D., ktorý bol starým otcom žalovanej.

Právni predchodcovia žalobkyne aj žalobkyňa používali ako prístupovú cestu k nehnuteľnostiam, ktoré sú v súčasnosti jej vlastníctvom cestu cez parc. č. XXXXX a to už v dobe pred II. svetovou vojnou, určite aj v dobe, keď jej právny predchodca D. I. postavil na základe stavebného povolenia v roku 1937 rodinný dom, ktorý v súčasnosti vlastní. Iný prístup k svojim nehnuteľnostiam D. I. nemal, používal len prístupovú cestu cez vyššie uvedenú nehnuteľnosť, ako aj cez ďalšie nehnuteľnosti, ktoré sú vo vlastníctve rôznych vlastníkov, vrátane urbárskeho spoločenstva. Obdobne sú zaužívané prístupové cesty aj na iné lazy v obci A. S.. Keď nehnuteľnosti odkupovala, dostala sa k nim spolu s predávajúcimi Y. I. I. a pani U. po tzv. poľnej ceste, teda ceste, ktorá začínala od hlavnej cesty vedúcej cez obec A. S. a ďalej pokračovala cez laz u I. až k laz u L.. Týmto názvom sa označuje laz, v ktorom vlastní nehnuteľnosti žalobkyňa. Cesta už v čase kúpy nehnuteľností bola vyštrkovaná žalobkyňou, teda udržiavaná obcou A. S. a to až do blízkosti jej rodinného domu. V súvislosti s kúpou nehnuteľností jej MNV A. S. rozhodnutím z 10.11.1989 dal súhlas k prevodu nehnuteľností, čo by zrejme nebol urobil MNV, ak by k nehnuteľnostiam nebol prístup. Cesta bola udržiavaná obcou a ešte aj v roku 2013, kedy ju obec naposledy spevnila vyštrkovaním. Táto spevnená cesta je zabezpečená k nehnuteľnostiam, ktorých je ona v súčasnosti vlastníčkou od obdobia, keď sa na laze postavili prvé domy, teda najmenej na začiatku minulého storočia.

Ďalej uviedla, že v súčasnosti, keď nehnuteľnosť, cez ktorú prechádza cesta nadobudli žalovaní, začali jej brániť v prístupe na jej nehnuteľnosti. Robia tak napriek tomu, že žalovaná sa zaviazala v súvislosti s kúpou tejto nehnuteľnosti Lesom SR š.p., že jej nebude robiť žiadne problémy s doterajšou prístupovou cestou. Opak je však pravda, lebo žalovaní jej nebránia v prístupe len slovné, ale v novembri 2015 úmyselne prístupovú cestu zahatali vysypaním 15 t štrku, čím jej úplne zabránili v používaní doterajšej cesty, nielen pešo, ale aj autom, keďže auto mali pri svojom dome vo dvore. Aby mohla s manželom auto používať, pretože sú obaja ZŤP a invalidní dôchodcovia museli zabezpečiť v apríli 2016 preloženie auta cez potok na miestnu komunikáciu, ale s autom sa nemôžu dostať k svojmu rodinnému domu. Nemôžu si previesť k rodinnému domu žiadne veci, palivové drevo, majú sťažený prístup k zabezpečeniu zdravotníckych služieb, nákupov do domácnosti, vrátane krmiva pre domáce zvieratá a taktiež aj k nehnuteľnosti nemajú prístup záchranné ani požiarne zložky. Žalobkyňa sa ocitla preto v situácii, ktorú musí riešiť len súdnou cestou, lebo doterajšie pokusy o vyriešenie veci zmierom voči žalovaným, aj voči predchodcom Lesom SR, š.p. nepriniesli žiadnu zmenu, lebo cesta je zatarasená doposiaľ. Žalovaní v roku 2016 priviezli na cestu ďalší stavebný materiál, drevo, kamene, dokonca cestu oplocujú, takže im bránia v prístupe aj pešo. Ani sťažnosti na Obecný úrad A. S. nepriniesli žiadne vyriešenie veci a nadobudla presvedčenie, že obecný úrad nemá záujem riešiť problémy svojich občanov ako rovným občanom, ale nadŕža žalovaným.

Ďalej uviedla, že o tom, že cez vyššie uvedenú nehnuteľnosť parc. CKN č. XXXXX/X bola už v dávnej minulosti a je aj v súčasnosti zaužívaná cesta svedčí aj geometrický plán Geodézie Žilina č. 920-1234-7 zo dňa 12.10.1967, ktorým bola táto cesta zameraná, vytyčená a na jeho podklade aj zapísaná do bývalej evidencie nehnuteľností. Tento geometrický plán nevytvoril cestu ako takú, lebo táto existovala už dávno predtým, len sa vymedzilo jej presné geografické určenie v príslušnom operáte katastra a takto vytvorená parc. č. XXXXX/X bola v roku 1988 prevedená do vlastníctva Lesov SR, š.p., ktoré následne zmenili charakter pozemku na ostatná plocha pri vklade do katastra nehnuteľností. K takejto zmene došlo bez ohľadu na skutočné užívanie pozemku, ktorý bol v čase zmeny aj po zmene naďalej užívaný ako cesta.

Okrem nej a právnych predchodcov užívala vyššie uvedenú prístupovú cestu aj rodina M. ako prístup ku svojej stavbe - pivnici.

Žalobkyňa zisťovala v súvislosti s problémami, ktoré vznikli na základe svojvoľného a podľa nej i protiprávneho konania žalovaných u svojich právnych predchodcov okolnosti vzniku tejto prístupovej cesty a zistila u Y. I. I., že cesta aj cez parc. CKN č. XXXXX/X bola zaužívaná najmenej do 30-tych rokov minulého storočia, používal ju jeho právny predchodca D. I., ktorý postavil svoj dom tak, že prístup k nemu bol po tejto ceste a vlastníci pozemku, na ktorom bola táto cesta, udeľovali v stavebnom konaní D. I. súhlasil na postavenie rodinného domu a tým samozrejme aj súhlas na ďalšie využívanie pozemku na prístupovú cestu k domu. Aj podľa vedomostí Y. I. I. bola prístupová cesta dohodnutá medzi vtedajšími vlastníkmi nehnuteľností, teda rodinou O. a rodinou I. a to ako trvalé právo cesty. Svedčí o

tom aj postavenie rodinného domu D. I. vedľa tejto cesty, ako aj nikým nerušené užívanie tejto cesty až do roku 2015, teda po dobu najmenej 78 rokov.

Z výkonu práva cesty, jeho doby trvania, ako aj z účelu, pre ktorý bolo zriadené možno nepochybne usúdiť, že išlo o právo majúce vecnú povahu, teda právo viazané na vlastníctvo k veci, ktoré nebolo v minulosti zrejme vložené do pozemkovej knihy. Právo cesty bolo však nadobudnuté jeho výkonom, teda vydržaním, s počiatkom výkonu tohto práva najneskôr od roku 1937.

Poukázala na § 562 Občianskeho zákona z. č. 141/1950 Zb. sa právne pomery vzniknuté pred 1.1.1951 riadia dovtedajším právom. Podľa práva platného na Slovensku pred 1.1.1951, ten, kto využíval právo k nehnuteľnosti evidovanej v pozemkovej knihe na iného vlastníka, vydržal toto právo i mimo zápisu do pozemkovej knihy, ak toto užívanie bolo pokojné, nerušené, pričom v takomto prípade išlo o tzv. pozemkovú služobnosť - služobnosť cesty. K nadobudnutiu pozemkovej služobnosti sa vyžadovalo, aby vlastníak pozemku udelil povolenie. Uviedla, že je nepochybné, že také povolenie udelené muselo byť a bolo, pretože inak by nebolo logické ani možné, aby D. I. postavil rodinný dom s prístupom cez pozemok rodiny D.. Keďže rodina D. súhlas so stavbou domu udelila, nepochybne udelila aj súhlas so služobnosťou cesty cez ich pozemok, pretože iný prístup k stavbe domu nebol. Hoci takéto právo služobnosti do pozemkovej knihy nebolo vpísané, resp. nemá o tom žalobkyňa vedomosť, nadobudol oprávnený z tejto služobnosti túto služobnosť aj vydržaním, teda pokojným vykonávaním po dobu 32 rokov, teda vydržačiu dobu podľa práva platného na Slovensku do 1.1.1951 (napr. komentár k Československému všeobecnému Občianskemu zákonníku a k občianskemu právu platnému na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Fajnor, Záturecký, vydaný v roku 1935). Takéto právo zodpovedá v súčasnosti právu vecného bremena, teda podľa súčasne platného práva, je takéto právo právom vlastníka nehnuteľnosti voči vlastníkovi zaťaženej nehnuteľnosti.

Poukázala na § 566 z. č. 141/1950 Zb. - Občiansky zákon, v zmysle ktorého lehota, ktorá začala plynúť pred 1.1.1951 skončí, ak určuje tento zákon lehotu kratšiu, najneskôr uplynutím tejto kratšej lehoty počítanej od 1.1.1951.

Pretože v § 116 z. č. 141/1950 Zb. bola stanovená vydržacia doba, pokiaľ ide o nehnuteľnosti 10 rokov, táto uplynula najneskôr 1.1.1961, teda skôr, než by bola uplynula 32-ročná vydržacia doba podľa práva platného pred 1.1.1951. V tomto čase bol vykonávateľom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vtedajší vlastníak rodinného domu a príslušného pozemku D. I. s manželkou.

Podľa § 168 ods.1 z. č. 141/1950 Zb. pre nadobudnutie práv zodpovedajúcich vecným bremenám, platia primerané ustanovenia o nadobudnutí práva vlastníckeho (§ 111 a nasl.), teda aj ustanovenie § 116). Aj ustanovenie § 166 stredného Občianskeho zákona zhodne s predchádzajúcou právnou úpravou stanovilo, že vecné bremená obmedzujú vlastníka veci v prospech niekoho iného tak, že vlastníak je povinný buď niečo strpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať.

Z § 167 cit. predpisu vyplýva, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu je spojené buď s vlastníctvom určitej veci alebo svedčí určitej osobe.

V danom prípade išlo jednoznačne o právo spojené s vlastníctvom rodinného domu a príslušného pozemku, pretože bez takéhoto práva sa nedali predmetné nehnuteľnosti využívať. Toto právo podľa vedomostí žalobkyne využívali vlastníci nehnuteľností, ktorých je ona právnym nástupcom.

Právo zodpovedajúce vecnému bremenu prechádza v súlade s § 151n ods.2 z. č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákon spolu s prevodom vlastníctva veci, ku ktorej toto právo prislúcha, na nadobúdateľa. Nadobudnutím vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam žalobkyňou prešlo spolu s prevodom vlastníctva k rodinnému domu a príslušnému pozemku aj právo zodpovedajúce vecnému bremenu zaťažujúcemu nehnuteľnosť žalovaných parc. CKN č. XXXXX/X a právo prechodu je oprávnená žalobkyňa vykonávať ako nová vlastníčka k nehnuteľnosti, pretože podľa § 865 ods.6 z. č. 40/1964 Zb. sa na práva a povinnosti z vecných bremien vzniknutých pred 1.1.1964 vzťahujú obdobne ustanovenia § 135b, § 135c v znení z. č. 131/1982 Zb.

Podľa § 135c ods.3 OZ v znení účinnom ku dňu, keď nadobudla vlastnícke právo k rodinnému domu a príslušnému pozemku, vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľností prechádzajú vlastníctvom veci na nadobúdateľa, teda na žalobkyňu. Uviedla, že tento právny stav zostal doposiaľ nezmenený. Jej právny predchodca Y. I. I. právo cesty ako vecného bremena potvrdil aj v čestnom vyhlásení, ktoré žalobkyňa priložila ako dôkaz.

Uviedla, že skutočnosť, že právo prechodu, či už z obdobia pred II. svetovou vojnou alebo po nej bolo využívané nerušene, pokojne, môže potvrdiť ako svedok Y. I. I., ako aj predchádzajúci starosta obce A. S. Y. W. B. a Y. B. B., jej manžel B. V., s ktorým nerušene užívali ako manželia prístupovú cestu od roku 1994, ako aj ich dcéra I., narodená v roku XXXX.

Žalobkyňa vyzvala žalovaných výzvou prostredníctvom svojho právneho zástupcu zo dňa 20.11.2015 na mimosúdne zabezpečenie práva prechodu k jej rodinnému domu, ale žalovaní na výzvu reagovali len telefonicky, a to odmietnutím jej práva a následne ešte väčším zatarasením cesty.

Naliehavosť právneho záujmu na určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu odôvodnila tým, že toto právo, ktoré v súčasnosti patrí žalobkyni ako vlastníčke nehnuteľností je rušené a spochybňované aktívnou činnosťou žalovaných, ktorí v roku 2016 už aj zasypávajú cestu rôznym odpadom, uložili na cestu kopy štrku, stavebné drevo, kamene, oplotenie, cesta zarastá trávou z dôvodu, že nemôže byť žalobkyňou používaná, žalovaní na ňu sypú odpad zo záhrady a je jej bránené v jej používaní i udržiavaní.

Poukázal na § 80 písm. c/ OSP. Má záujem, aby toto právo bolo už konečne zapísané v katastri nehnuteľností, aby sa mohla žalobkyňa, ako aj prípadný právny nástupca preukázať týmto právom vo vzťahu nielen k žalovaným, ale aj k ich právnym nástupcom, ako aj vo vzťahu k štátnym orgánom i orgánom samosprávy.

V tejto žalobe súčasne navrhla vydať predbežné opatrenie, ktorým žiadala nariadiť žalovaným do 10 dní odstrániť z nehnuteľností v k. ú. A. S. parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX m², zapísané v katastri nehnuteľností vedenom Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXXX, kopy štrku, stavebné drevo, kamene, betónové stĺpy, oplotenie a strieť prechádzanie žalobkyne, vrátane členov jej domácnosti a obvyklých návštev peši, ako aj povozmi cez parc. CKN č. XXXXX/X k rodinnému domu žalobkyne s. č. XXX na parc. CKN č. XXXXX k. ú. A. S., a to až do právoplatného skončenia veci o určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

3. Žalovaní písomným podaním k žalobe uviedli, že tvrdenia žalobkyne v žalobe sú neúplné, nepresné a v niektorých prípadoch aj nepravdivé.

Predchádzajúci vlastník nehnuteľností zapísaných v LV č. XXX k. ú. A. S. D. I. mal prístup k svojim nehnuteľnostiach z viacerých strán. Cez pozemok parc. CKN č. XXXXX/X, v tom čase vo vlastníctve starého otca žalovanej Y. D. mal prístup obmedzený, lebo to bol prechod cez dvor. „Zo spodnej strany (teraz pozemok parc. CKN č. XXXXX/X) bola cesta a tento prístup J. I. aj používal, preto sa nepotreboval s nikým dohodnúť o práve prechodu cez pozemok parc. CKN č. XXXXX/X. Cesta zo spodnej strany nebola majetkovo vyporiadaná, ale roky bola používaná obyvateľmi obce ako miestna komunikácia. Po roku 1989 si vlastníci začali vyporiadavať svoj majetok. Postupne si začali svoje pozemky oplocovať. Preto obec začala cestu vyporiadavať a väčšiu časť tejto miestnej komunikácie sa obci aj podarilo vyporiadať a je na tento účel doposiaľ užívaná. Koniec cesty vyporiadali S. W. a X. N. na svoje náklady a pozemok, na ktorý ústi miestna komunikácia parc. CKN č. XXXXX/X je v podielovom spoluvlastníctve S. W. a X. N..

Žalobkyňa síce nadobudla nehnuteľnosti zapísané v LV č. XXX k. ú. A. S. už v roku XXXX, ale k trvalému pobytu sa nasťahovala až v roku 2011 a do toho času rodinný dom s. č. 450 užívala ako rekreačnú chatu, ktorú s rodinou navštevovala veľmi sporadicky.

Pozemok parc. CKN č. XXXXX/X je prístupný z poľnej štrkovej cesty, vo vlastníctve pozemkového spoločenstva. Napokon sa jedná o miestnu komunikáciu, cesta nie je zakreslená ani v katastrálnej mape, cesta nie je udržiavaná a väčšiu časť zimy je neprejazdná.

Žalobkyňa k nehnuteľnostiam vo svojom vlastníctve väčšinou dochádza z druhej strany od pozemku parc. CKN č. XXXX/X. Cez most a cez susediace pozemky parc. CKN č. XXXXX/X a parc. CKN č. XXXXX/X, teda zo strany, kde je vybudovaná miestna komunikácia, ktorá je riadne udržiavaná a celoročne prístupová motorovým vozidlám. Vzhľadom k tomu, že k parc. CKN č. XXXXX/X mala žalobkyňa obmedzený prístup motorovým vozidlom, toto vozidlo parkovala zväčša na pozemkoch pri miestnej komunikácii.

Žalobkyňa musela vedieť o problémoch s vyporiadáním miestnej komunikácie. Obyvatelia lazú sa veľakrát o tom rozprávali a žiadali obec, aby vec riešila. Obyvatelia tejto časti obce mali obavy, že im bude zamedzený prístup k domom, preto niektorí vec riešili aj na vlastné náklady.

Žalobkyňa o tejto situácii vedela, tiež sa snažila vec riešiť a začiatkom roku 2015 kúpila do svojho vlastníctva susediace nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k. ú. A. S., vrátane pozemkov parc. CKN č. XXXXX/X a parc. CKN č. XXXXX/X. Z pozemkov, ktoré nadobudla do vlastníctva je premostenie cez potok na parc. CKN č. XXXXX/X a napojenie priamo na miestnu komunikáciu. Žalobkyňa sa však s vlastníkmi parc. CKN č. XXXXX/X nepohodla, nikdy ich nepožiadala o možnosť prechodu, resp. za akých podmienok môže cez ich pozemok prechádzať a na tomto pozemku parkovať svoje vozidlo, preto jej vlastníci prístup na pozemok zamedzili.

Žalobkyňa podala starostovi sťažnosť na vlastníkov parc. CKN č. XXXXX/X a keď starosta sťažnosť žalobkyne nevyriešil podľa jej predstáv, podala ďalšiu sťažnosť obecnému zastupiteľstvu a na starostu

obce podala trestné oznámenie. Napriek tomu sa vec nevyriešila, preto sa žalobkyňa začala domáhať práva prechodu cez pozemok vo vlastníctve žalovaných súdnou cestou. Pred podaním žaloby účelovo, darom previedla nehnuteľnosti zapísané v LV č. XXX k. ú. A. S. do vlastníctva svojej dcéry a možnosť prístupu cez tieto nehnuteľnosti vo svojej žalobe ani nespomenula.

Pozemok parc. CKN č. XXXXX/X bol na predaj ponúknutý dlhšiu dobu a o pozemok nejavil nikto záujem, preto sa žalovaní rozhodli tento pozemok kúpiť a rovnakú možnosť kúpy mala aj žalobkyňa. Žalovaní kúpili tento pozemok na podnikateľské účely. Nehnuteľnosti zapísané v LV č. XXXX k. ú. A. S. chcú využívať na chov dobytka a potrebujú tieto nehnuteľnosti ohradiť. Žalovaní pri kúpe parc. CKN č. XXXXX/X neboli upozornení na žiadne práva ani obmedzenia, ktoré by mali na tejto nehnuteľnosti viaznuť. Naopak vzhľadom k tomu, že prístup k tomuto pozemku je cez pozemok aj vo vlastníctve pozemkového spoločenstva, vopred prerokovali s niektorými spoluvlastníkmi prípadné obmedzenia prechodu cez susediace pozemky.

Žalobkyňa nikdy so žalovanými neprišla a nepýtala sa na možnosť a podmienky prechodu cez tento pozemok, naopak po nadobudnutí vlastníctva žalovanými k spornému pozemku začala podávať na žalovaných sťažnosti a začala ich osočovať a napádať.

Poukázali na § 151n ods.2 Občianskeho zákona, v zmysle ktorého vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľností prechádzajú vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

Ďalej poukázali na § 151o ods.1 cit. zákona, v zmysle ktorého vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenie § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

Poukázali aj na § 134 ods.1 cit. zákona, v zmysle ktorého oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

Ďalej uviedli, že vydržanie patrí k všeobecným originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva a pojmovo predstavuje nadobudnutie vlastníctva dlhodobou držbou oprávnenou osobou, ktorá nie je vlastníkom. Predmetom vydržania môže byť hnutelná aj nehnuteľná vec, ktorá je individuálne určená.

K zákonným predpokladom vydržania patrí:

a/ nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú vydržaciú dobu,

b/ nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom ustanovenej doby, ktorá je pri nehnuteľnostiach 10 rokov.

Vydržaním sa nadobúda vlastnícke právo bez toho, aby sa o tom muselo rozhodnúť. Zákonom ustanovené podmienky vydržania sú:

a/ existencia držby veci z toho hľadiska, či držiteľ s vecou nakladá ako so svojou a či je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí;

b/ uplynutie ustanovenej doby, v ktorej má oprávnený držiteľ vec v držbe;

c/ spôsobilosť predmetu vydržania.

Vydržať vlastnícke právo môže len oprávnený držiteľ, t. j. ten, kto s vecou nakladá ako so svojou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Detencia sama o sebe na vydržanie nestačí. Či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, musí byť zhodnotený objektívne, preto, ak dôjde k sporu, nestačí dokazovanie zamerať len na zisťovanie subjektívnych predstáv držiteľa. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť okrem iných spôsobov aj výkonom práva, t. j. vydržaním pri splnení zákonných podmienok podľa § 134 Občianskeho zákona.

Žalovaní majú za to, že k naplneniu zákonných podmienok pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, výkonom práva, vydržaním žalobkyňou nemohlo dôjsť, lebo chýba v tomto prípade existencia dobromyseľnej a oprávnenej držby. Podľa tvrdenia žalobkyne, právnym dôvodom vzniku vecného bremena je vydržanie práva zodpovedajúceho prechodu a prejazdu povozom cez pozemok vo vlastníctve žalovaných. Žalobkyňa v návrhu uviedla, že do času, keď nehnuteľnosť kúpila, predchádzajúci vlastníak na základe ústnej dohody s právnym predchodcom žalovaných, ktorý bol v tom

čase vlastníkom predmetného pozemku sa dôvodne domnieval, že mu patrí právo prechodu cez parc. CKN č. XXXXX/X. Žalobkyňa mala vstúpiť do tohto práva po odkúpení uvedených nehnuteľností a toto právo prechodu cez parcelu žalovaných mala vykonávať až do času, kým jej žalovaní v tom nezačali brániť, teda žalobkyňa vychádza z presvedčenia, že má právo prechádzať cez pozemok žalovaných, keďže žalovaní a ich právni predchodcovia voči tomu nenamietajú.

Na preukázanie dobrej viery žalobkyne nestačí len preukázanie skutočností, že jej po celý čas nikto nebránil prechádzať cez pozemok žalovaných a že sa toto prechádzanie tolerovalo ešte v čase, keď tadiaľ prechádzali jej právni predchodcovia, pokiaľ by nebola súčasne preukázaná aj existencia právnej povinnosti vlastníka pozemku, a to povinnosť strpieť výkon ňou tvrdeného práva.

Na úspech žaloby vo veci vydržania práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu totiž nestačí len preukázať, že niekto chodí po ustanovenú vydržaciú dobu cez cudzí pozemok, cez cudzí pozemok možno prechádzať na základe rôznych právnych dôvodov. Môže ísť napr. o záväzkový vzťah, môže ísť o výprosu alebo môže ísť o užívanie cudzieho pozemku ako účelovej komunikácie. Skutočnosť, že sa niekto správa spôsobom, ktorý napĺňa možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, napr. prechádza cez cudzí pozemok, ešte neznamená, že je držiteľom vecného práva. Taký držiteľ je iba ten, kto so zreteľom na všetky okolnosti je v dobrej viere, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí, nestačí iba subjektívne presvedčenie o jeho práve.

Vzhľadom k okolnostiam, za akých žalobkyňa vykonávala právo prechodu cez parcelu žalovaných, nemožno prijať záver, že bola dobromyseľná, že jej toto právo aj skutočne patrí.

Žalovaní ďalej uviedli, že v čase výstavby rodinného domu č. s. 499 mal právny predchodca žalobkyne prístup k domu z komunikácie, ktorá bola v tom čase pri dome, preto k tomu, aby z času na čas prešiel cez dvor svojho suseda si nepotreboval na pozemku svojho suseda zriaďovať vecné bremeno práva prechodu, preto ani existenciu takéhoto vecného práva, nemohol pri predaji žalobkyne tvrdiť. V prípade, ak by takéto tvrdenie uviedol a žalobkyňa ako nadobúdateľ nehnuteľností by sa uspokojila iba s ústnym oznámením prevodcu, že s vlastníctvom nehnuteľností je spojené právo zodpovedajúce vecnému bremenu, resp., že takéto právo sa vykonáva, pričom táto okolnosť nie je uvedená v zmluve o prevode nehnuteľností a o existencii takéhoto práva sa nepresvedčila, nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že jej toto právo prislúcha, lebo pri normálnej opatrnosti, ktorú je možné od každého požadovať, by si existenciu tohto práva, prípadne právneho titulu, ktorý mal za následok jeho vzniku riadne overila.

Žalovaní sú toho názoru, že žalobkyňa nepreukázala, že je držiteľom vecného bremena, práva prechodu cez cudzí pozemok, lebo so zreteľom na všetky okolnosti nemohla byť v dobrej viere, že jej takéto právo patrí, keďže toto právo nevykonávala na základe žiadneho právneho titulu.

4. Súd prvej inštancie návrhu žalobkyne o nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel uznesením zo dňa 21. júla 2016 a nariadil neodkladným opatrením žalovaným, aby do 10 dní odstránili z nehnuteľností v k. ú. A. S. parc. č. J. XXXXX/X - ostatná plocha o výmere XXX m², zapísanej v katastri nehnuteľnosti vedeným Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXXX kopolu štrku, stavebné drevo, kamene, betónové stĺpiky, oplotenie a strpieť prechádzanie žalobkyne, vrátane členov jej domácnosti a obvyklých návštev peši, ako aj povozmi cez parc. č. CKN XXXXX/X k rodinnému domu žalobkyne s. č. 450 na parc. č. CKN XXXXX v k. ú. A. S. a to až do právoplatného skončenia konania vo veci o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

Súd prvej inštancie v odôvodnení tohto uznesenia poukázal na § 324 ods.1, § 325 ods.1,2, § 326 ods.1,2, § 329 ods.1,2 Civilného sporového poriadku a mal za to, že z predložených listinných dôkazov súd nezistil iný prístup žalobkyne k jej nehnuteľnosti, pričom by mohla prejsť cez pozemky tretích osôb, to znamená, cez pozemky, ktorých nie je žalobkyňa vlastníkom a s ktorými nemá dohodnuté podmienky tohto prechodu. Žalobkyňa a jej manžel sú zdravotne ťažko postihnutí, majú problémy sa dostať na svoje nehnuteľnosti touto prístupovou cestou a musia to riešiť iným spôsobom, čo im spôsobuje náklady, preto súd návrhu vyhovel. Súd bol toho názoru, že žalobkyňa opísaním rozhodujúcich skutočností odôvodnila potrebu neodkladnej úpravy pomerov a predložila k návrhu i potrebné listiny. V závere svojho odôvodnenia uviedol, že bude vecou súdu, aby v ďalšom konaní, v ktorom sa žalobkyňa domáha o určenie, že na nehnuteľnosti parc. č. X. Odvolací viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu peši i povozmi cez túto nehnuteľnosť, aby zistil riadne skutkový stav a vo veci následne rozhodol.

5. Odvolací súd, súd druhej inštancie posúdil odvolanie žalovaných ako dôvodné a svojím uznesením zo dňa 19. októbra 2016 uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

Z odôvodnenia tohto uznesenia okrem iného vyplýva, že odvolací súd nespochybnil, že parc. č. XXXX/X bola v minulosti vedená ako cesta a že prechod cez túto parcelu mohol existovať, to bude predmetom dokazovania vo veci samej, ale na účely nariadenia neodkladného opatrenia však bolo nevyhnutné osvedčiť potrebu neodkladnej úpravy pomerov v čase podania návrhu, resp. v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Vzhľadom na pochybnosti o prechode cez parc. č. XXXXX/X ako o jedinom v súčasnosti možnom prístupe k nehnuteľnosti žalobkyne, vyplývajúce z vyjadrení a listín predložených žalovanými, ktoré žalobkyňa neodstránila, ako aj vzhľadom na to, že žalobkyňa neosvedčila dostatočne potrebu neodkladnej úpravy pomerov, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

6. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom strán sporu, právnych zástupcov, svedkov - Y. I. I., B. V. - manžela žalobkyne, Y. O. N., Y. B. D. - zamestnanca Lesy SR š.p., K. N., A. Q., B. D., Y. B. J. - starostu obce A. S., z písomného vyjadrenia navrhovanej svedkyneXXX,kXXXj č.l.289,XXXXa V., oboznámil listinné dôkazy - žaloba č.l. 1 - 6, výpis z LV č. XX, č. l. 8, výpis z LV č. XX, č.l. 9, zápisnica z 5.4.1937 č.l. XX - 11, žiadosť o vydanie povolenia na stavbu č.l. 12, zápisnica z 5.4.1937 č.l. 13, výkaz plôch ku geometrickému plánu vydané Strediskom geodézie v Prievidzi č.l. 14 - 17, vrátane geometrického plánu, oznámenie výsledku prešetrenia sťažnosti - Lesy SR š.p. Banská Bystrica č.l. 18, odpoveď Okresného úradu, katastrálny odbor Prievidza žalobkyne č.l. 19, čestné vyhlásenie Y. I. I. č.l.20, rozhodnutie MNV A. S. č.l. 21, výzva žalobkyne žalovaným č.l.22, snímky predložené žalobkyňou č.l.23 - 26, zápisnica L. A. S. zo zmierovacieho konania č.l.27, ZŤP žalobkyne a manžela B. V. č.l. 28, rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava č.l.29, vyjadrenie k návrhu na neodkladné opatrenie žalovaných č.l.32 - 34, čestné prehlásenie X. B. č.l. 36, čestné prehlásenie X. D. č.l.37, výpis z LV č. XXXX č.l. XX + snímka, resp. mapka parciel č.l.39 - 40, čestné prehlásenie X. N. č.l. 41, čestné prehlásenie Y. V. č.l. 42, potvrdenie Obce A. S. o trvalom pobyte žalobkyne č.l.43, výpis z LV č. XXX č.l. 44, výpis z LV č. XXX č.l.45, list adresovaný obecnému zastupiteľstvu A. S. napísaný žalobkyňou č.l.46 - 48, čestné prehlásenia B., V., V. č.l.49, čestné prehlásenia A. N., U. I. a D. č.l. 50 + snímka parciel č.l. 51 - 55 predložené žalovanými o prístupe k rodinnému domu žalobkyne, uznesenie Okresného súdu Prievidza - neodkladné opatrenie č.l. 56, odvolanie žalovaných č.l.57 - 58 + snímka č.l. 59 - 60, výpis z katastra nehnuteľností č.l. 61 - 62, nečitateľný zoznam urbárikov č.l.63 - 70, výpis z LV č. XXXX č.l. 75 - 98 (vlastníctvo urbárikov), vyjadrenie k odvolaniu žalovaných k neodkladnému opatreniu č.l. 99 - 101 + fotodokumentácia č.l. 102, výkaz plôch ku geometrickému plánu č.l. 103 + geometrický plán č.l. 104 + kópia katastrálnej mapy č.l.105 - 106, uznesenie odvolacieho súdu č.l. 111 - 115, vyjadrenie žalovaných č.l. 116 - 117, stavebné povolenie Obce A. S. č.l. 118 - 122 + snímka k prestavbe č.l. 123, čestné prehlásenie K. U. č.l. 124, W. I. č.l.124, W. D. č.l. 125, výpis z LV č. XXXX č.l. 126 - 133, výpis z LV č. XXX + snímka č.l. 135 - 136, čiastočný výpis z LV č. XXXX č.l. 137 - 138, vytyčovací náčrt č.l. 139 - 140, protokol o vytýčení hranice pozemku žalovaných č.l. 141, výpis z katastra nehnuteľností č.l. 142 na parc. č. XXXXX/X, zápisnica z 12.4.1933 č. l. 147, zápisnica zo zasadnutia KOVPP v roku 2004 č.l. 148, žiadosť A. N. č.l. 149, čestné prehlásenie B. B. M., A. B., Q. B. č.l. 150 - 153, vyjadrenie žalobkyne č.l. 154, zápisnica z riešenia sťažností z 11.9.2015 na Obecnom úrade A. S. č.l. 155 - 158 + fotodokumentácia zábrany vstupu žalobkyne cez spornú parcelu, vrátane prekážky - brány č.l. 159 - 161, čestné vyhlásenie Q. B. č.l.165 - 166, čestné vyhlásenie Y. I. I. č.l. 180 + kópia katastrálnej mapy z roku 2015 č.l. 181, zápisnica z ohliadky na mieste samom z 10.5.2017 č.l. 189 - 197, vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne č.l. 201, pripojené preukazy žalobkyne a manžela o zdravotnom stave - preukazy ZŤP č.l. 202, vyjadrenie Slovenského pôdohospodárskeho podniku š.p. č.l. 203, fotografia č.l. 204 - 206, stanovisko Okresného úradu Trenčín č.l. 207, návrh na vypočutie svedkov č.l. 208, návrh na vypočutie svedka č.l. 210,vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne č.l. 230, vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaných č.l. 231, vyjadrenie žalobkyne č.l. 232 + pripojené listiny Slovenský pozemkový fond č.l. 233-235, č.l. 236, listina pripojená k tejto žiadosti č.l. 237, vyjadrenie žalobkyne č.l. 238, emailová komunikácia č.l. 239-240, fotokópia dvora žalovaných č.l. 241, vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne č.l. 245, vyjadrenie žalobkyne č.l. 246 - 248, oznámenie k žiadosti obce č.l. 249, vyjadrenie k žiadosti Slovenského pozemkového fondu č.l. 250-251, nákup č.l. 252, vyjadrenie obce A. S. č.l. 253, potvrdenie MNV A. S. č.l. 254, vyjadrenie Lesy SR č.l. 255 - 256, mapka č.l. 257, vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaných č.l. 258, vytyčovací náčrt č.l. 259-260, kúpna zmluva č.l. 261 - 263, výkaz zmien č.l. 264, oznámenie Slovenského pozemkového fondu č.l. 266, vyjadrenie žalobkyne č.l. 267-268, 269, 270, 271, čestné vyhlásenie zo dňa 2.11.2017 č. l. 267, emailové stanovisko žalobkyne č.l. 290 -291, zápisnica č.l. 292, OÚ Prievidza č.l. 293 - 295, 296, rozhodnutie OÚ č.l. 297, mapka č.l. 298, výmer č.l. 299, emailová komunikácia žalobkyne č.l. 300 - 301, výťah z knihy č.l. 302-304, fotodokumentácia až č.l.305, 306 a fotodokumentácia č.l. 307, ďalšia komunikácia žalobkyne č.l. 308, ďalšia komunikácia

č.l. 310, fotodokumentácia č.l. 312 - 322, ďalšia komunikácia č.l. 323, pripojený list OÚ - katastrálny odbor č.l. 324 - 325, vývoj osídlenia v 19. až 20. storočí A. S. č.l. 326-327, ďalšia komunikácia žalobkyne č.l. 328 - 329, fotodokumentácia č.l. 331-338, list právneho zástupcu žalobkyne č.l. 339, stanovisko JUDr. Bezákovej č.l. 341 - 342, informácia obce A. S. č.l. 343, výpis z listu vlastníctva čiastočný č. 1006 č.l. 344, vyjadrenie žalobkyne č.l. 346, listiny OP č.l. 348 - 349, list Slovenský pozemkový fond č.l. 350-351, stanovisko obce A. S. č.l. 352, fotografie pripojené k stanovisku žalobkyne č.l. 354 - 355, ďalšie stanovisko žalobkyne č.l. 358, pozvánka na obecné zastupiteľstvo č.l. 359, ďalšia dokumentácia č.l. 360 - 362, stanovisko žalobkyne č.l. 365, vyjadrenie žalobkyne č.l. 388, rozhodnutie OÚ kat. odbor č.l. 389 - 390, k tomu geometrický plán č.l. 390, stanovisko žalobkyne č.l. 393 a geometrický plán č.l. 394, stanovisko žalobkyne č.l. 395, geometrický plán č.l. 396, ďalšie stanovisko žalobkyne č.l. 397, kúpna zmluva č.l. 397 - 399 až 400, stanovisko JUDr. Bezákovej č.l. 401, geometrický plán parc. č. registra E XXXX/X č.l. 402, vyjadrenie k návrhu právnej zástupkyne žalovaných č.l. 404, podnet na OP Prievidza č.l. 405 - 406 -407 - 408, geometrický plán č.l. 409, fotodokumentácia č.l. 411 - 413, mapa z 2.9.2019 vytlačená z počítača, predložená starostom obce ako č.l. 415, emaily zaslané súdu žalobkyňou č.l. 425, zápisnica z ohliadky na mieste samom č.l. 432 + fotodokumentácia z tejto ohliadky až č.l. 480, emailové oznámenie žalobkyne č.l. 482, pozvánka Obce A. S. č.l. 483 na OZ, oznámenie žalobkyne a predložené LV na parc. č. XXXXX/X č.l. 484-485, oznámenie právnej zástupkyne žalovaných č.l. 487, výpis z LV č. l. 488, kúpna zmluva zo dňa 27.2.2018 č.l. 489-491, rozhodnutie o vklade č.l. 492-493, emailová komunikácia žalobkyne s hlavným kontrolórom obce č.l. 500, zápisnice z obecného zastupiteľstva a uznesenia č.l. 501-508, pripojený spis Okresného súdu Prievidza sp. zn. 4C 10/2016 a zistil tento skutkový stav:

7. Z výsluchu žalobkyne súd zistil, že keď kupovala rodinný dom v roku 1989, prístupová cesta viedla cez parc. č. XXXXX/X. Ide o prístupovú cestu k jej rodinnému domu. Prístupová cesta k jej rodinnému domu bola aj z hlavnej cesty, kde sa nachádza autobusová zastávka. Od roku 2011 bývajú vo svojom rodinnom dome č. 450 v obci A. S.. Od kúpy rodinného domu až po presťahovanie sa v roku 2011 užívali rodinný dom sporadicky. Chodili tam na víkendy. Od roku 1994 začali dom postupne prerábať. Parc. č. XXXXX/X užívali spolu s manželom od roku 1989 a užívali ju až do roku 2011. Túto prístupovú cestu využívali nielen na peši, ale aj autom. Okrem tejto cesty využívali aj inú cestu na pešo do svojho rodinného domu, ide o cestu vo vlastníctve rodiny W..

V čase prvého výsluchu žalobkyne dňa 29.11.2016 uviedla, že užívali pozemok XXXXXX.h na prístup do svojho rodinného domu na pešo. Okrem toho využívajú na prístup do svojho rodinného domu aj pozemok svojej dcéry a pozemok Slovenského pozemkového fondu, ide o parc. č. 127804.

Žalovaní bývajú v rodinnom dome asi od 80-tych rokov. Ich rodinný dom a rodinný dom žalobkyne nie sú v bezprostrednej blízkosti, ale žalovaní bývajú mimo žalobkyne, aj mimo nehnuteľností, ktoré kúpili neskôr a o ktorý pozemok sa vedie toto konanie.

Žalobkyňa chodí s manželom cez pozemok urbárikov, ide o parc. č. M.0, kde svoje auto odstaví a ďalej sa nedostanú. Žalobkyňa v rodinnom dome nemá situovanú garáž a preto parkuje na pozemku urbáru. Tvrdila, že pozemok parc. č. XXXXX/X bola vždy prístupová cesta. Nebol prístup z viacerých strán na pozemok, predchádzajúci vlastníkom takýto prístup nedal. Žalobkyňa sa nemá ako dostať s manželom cez parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X, lebo ide o pozemky vo vlastníctve rodiny N., ktorí im zakázali prechod cez ich pozemky. Iný prístup autom do rodinného domu nemajú.

Potvrdila, že kúpila s manželom pozemok parc. č. XXXX, a parc. č. XXXXX/X v roku 2004, lebo chceli na tomto pozemku zriadiť chov včiel. Jej manžel v súčasnosti kosí tento pozemok ako záhradu a majú tam vytvorený sad.

Žalobkyňa sa nepohodla s vlastníkom parc. č. XXXXX/X rodinou N., pričom požiadala N. o prechod cez tento pozemok, ktorý mu patrí do vlastníctva, ale súhlas prechodu podmienil tým, aby pre neho vypustili 1 a 1 metra z pozemku žalobkyne.

Ku kúpe pozemku parc. č. C. uviedla, že nemala možnosť tento pozemok kúpiť, ktorý je teraz vo vlastníctve žalovaných a ktorý kúpili, lebo o predaji nevedela a nikto jej ho neponúkol. Žalobkyňa oslovila žalovaných, či môžu prechádzať cez ich pozemok, ktorý kúpili, ide o parc. č. XXXXX/X, ale žalovaná nesúhlasila, lebo na tomto pozemku chceli zriadiť chov kráv.

V roku 2015 na Obecnom úrade A. S. žalovaná prisľúbila, že nebude robiť problémy s prístupovou cestou, ale keď mala sporný pozemok vo vlastníctve, situácia sa zmenila. Žalovaní v roku 2015 vysypali na prístupovú cestu štrk, drevo a hranoly.

V čase, keď žalobkyňa kupovala rodinný dom v obci A. S., rozprávala sa aj s občanom I. a s občiankou U., pričom aj starosta v tom čase Ing. B. tvrdil, že nie je problém s prístupovou cestou a to isté tvrdil aj predávajúci občan D., ktorí tvrdili, že nikdy problém s prístupovou cestou v tejto časti nebol.

Dohodli sa vlastníci na prechode, pričom je to obvyklé, že na takýchto lazoch ľudia chodia aj po iných pozemkoch, teda cudzích pozemkoch, takto sa susedia medzi sebou dohodli. V čase kúpy rodinného domu žalobkyňa neriešila s nikým prístup do svojho rodinného domu, lebo išlo o obecnú cestu.

Žalobkyňa kúpila v priebehu konania pozemok parc. č. XXXXX/X, ktorým sa dostane do svojho rodinného domu len pešo, ale nie autom.

Pozemok parc. č. XXXXX/X, ktorá bola následne rozdelená po odkúpení, kúpila z dôvodu, že chce z tejto parcely realizovať údržbu a opravu rodinného domu. Autom však po tejto ceste ísť nemôže.

Pozemok parc. č. XXXXX/X nemôžu využívať autom, lebo žalovaní ho oplotili, dali tam brány, ktoré zamykajú. Jej manžel dováža palivo na vykurovanie na fúriku do rodinného domu cez parc. č. XXXXX/X. Cez spornú parc. č. XXXXX/X nemohli palivo doviesť do rodinného domu, lebo ich žalovaní nepustili. Brány nie sú stále zamknuté, tieto žalovaní otvárajú podľa potreby, lebo chovajú dobytok, ktorý sa cez deň pasie mimo tejto lokality a večer dobytok zatvárajú. Vlastníkom farmy je pani O., ktorá by sa mala starať o dobytok, ale o dobytok sa starajú žalovaní.

Rozdelená parc. č. XXXXX/X, ktorá patrí do vlastníctva žalobkyne susedí s parc. č. XXXX/X vo vlastníctve obce. Uviedla, že cez obecnú parcelu sa dostane len pešo do domu, ale táto je úzka. Prístup k rodinnému domu má žalobkyňa s manželom aj cez pozemok občianky I., ktorá im ale prístup cez jej pozemok zakázala. Chodia však touto parcelou aj napriek tomu, pretože iný prístup k domu nemajú.

Sporný pozemok, ktorý je predmetom tohto sporu je oplotený elektrickým plotom. Zdôraznila, že nie je možné sa dostať cez pozemok, ktorý kúpili, ide o parc. č. XXXXX/X, lebo sklon pozemku je strmý. Naviac prístup je úzky, nachádzajú sa tam korene stromov.

Žalobkyňa na poslednom pojednávaní dňa 12.3.2020 uviedla, že obecné zastupiteľstvo vo A. S. neriešilo prístupovú cestu č. XXXXX/X, lebo občan N. tvrdil, že prístupovú cestu rieši súd.

Predložila do súdneho spisu fotodokumentáciu (č.l. 204, 205, 206) z dôvodu, aby súd mal informáciu, že žalovaní, tam, kde majú na spornom pozemku postavenú hospodársku budovu dali zábranu, ide o oplotenie v dĺžke asi 1 m, kovový diel, tzv. zábrana, aby žalobkyňa tade nemohla prejsť. Zábrana je umiestnená medzi hospodárske budovy, medzi drevenú a murovanú, ide o zábranu postavenú týždeň po ohliadke súdu na mieste samom, aby žalovaná tiež tade nemohla prejsť.

Po prvej ohliadke súdom na mieste samom žalovaní začali bránu na spornom pozemku zamykať, pred bránou sa nachádza miešačka, ktorá tam predtým nebola. Pokiaľ sa brána nezamykala, žalobkyňa mohla prejsť cez pozemok žalovaných parc. č. S. aj s manželom B. V., lebo si bránu odtiahli. Pred bránou žalovaných parkujú so svojím motorovým vozidlom. Brána na spornom pozemku je otvorená vtedy, keď sú žalovaní na stavbe a žalobkyňa môže s manželom cez pozemok prechádzať k ich domu. Pokiaľ je brána zatvorená, musia ísť okolo.

Žalobkyňa podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava zo dňa 28.novembra 2019 je od 1.januára 2020 poberateľkou starobného dôchodku vo výške 423,40 eur mesačne. Jej manžel je poberateľom invalidného dôchodku vo výške 398,60 eur mesačne. Dcéra žalobkyne je študentkou 2.ročníka denného štúdia Univerzity Komenského v Bratislave.

8. Z výsluchu žalovaného súd zistil, že v obci A. S. býva 30 rokov. Len z informácie občanov obce vie, že prístupová cesta viedla k rodinnému domu z hornej, ale aj z dolnej časti, ale najviac sa využívala spodná časť cesty, ktorá bola označená ako vozová cesta. Občan I. nikdy nešiel k jeho rodinnému domu autom, ide o úzku cestu, kde prejde ledva jeden človek. Potvrdil, že žalovaná, jeho manželka dala prísľub žalobkyňi, že môže cez spornú parcelu č. XXXXX/X prechádzať s podmienkou, pokiaľ nebude robiť zle. Nastala ale situácia, keď pozemok kúpili, nachádzala sa tam stará kamenná budova, ktorú zbúrali a žalobkyňa ich hneď udala na obecný úrad, na stavebný úrad a na štátne lesy. Kamenná budova nebola zapísaná na liste vlastníctva, preto záver z búrania nebol v podstate žiadny.

Tvrdil, že v minulosti bola prístupová cesta k rodinnému domu žalobkyne z viacerých strán, nielen z hornej, ale aj z dolnej časti a aktuálne je prístupová cesta cez pozemok M., tiež aj cez ich pozemok parc. č. XXXXX/X, teda ide o prístup z dvoch strán a parcel patriace do vlastníctva fyzických osôb, po ktorých pozemkoch môže žalobkyňa ísť. Autom sa dostane žalobkyňa k rodinnému domu len cez ich parcelu, teda spodnú parc. č. XXXXX/X. Podľa neho by sa do rodinného domu mohla dostať aj cez cestu vedľa potoka, ak by žalobkyňa si odkúpila pár metrov. Žalobkyňa sa tiež môže dostať k jej rodinnému domu aj cez celý pozemok, ale môže sa dostať cez jej pozemok len peši. Tvrdil, že žalobkyňa sa môže dostať do svojho rodinného domu cez ich pozemok, teda cez sporný pozemok, ale osobným motorovým vozidlom sa k svojmu rodinnému domu nedostane. Pokiaľ by sa chcela žalobkyňa dostať do rodinného domu osobným motorovým vozidlom, toto môže zaparkovať neďaleko parcely žalovaných, teda na ceste a dostane sa k domu len peši.

Na parc. č. XXXXX/X bol v čase výsluchu žalovaného dňa 29.11.2016 umiestnený len stavebný materiál, lebo žalovaní mienia prerábať nehnuteľnosť, ktorú kúpili v roku 2015. Keďže si stavebný materiál žalovaní nemajú kam umiestniť, zložili ho na spornú parcelu.

Nevedel sa vyjadriť k otázke, ako sa dostali do rodinného domu predchádzajúci vlastníci, teda pred kúpou rodinného domu žalobkyňou.

Žalovaný je zamestnanec farmy vo vlastníctve pani O.. Stará sa o dobytok ako opatrovateľ dobytku na základe pracovnej zmluvy. Dostáva na prevádzku dotáciu. Jeho manželka, žalovaná nie je zamestnancom tejto farmy. Potvrdil, že sporný pozemok je oplotený elektrickým plotom od jari 2019. Všetky pozemky patriace im do vlastníctva oplotil. Pozemok parc. č. XXXXX/X v ich vlastníctve využívajú na sadenie zeleniny a majú tam zriadený skleníček. Uviedol, že žalobkyňa si môže palivo v zime doviezť novou cestou a potom nech sa dostane ako chce, taktodpovedal žalovaný na otázky súdu. Žalovaný má priemernú mesačnú mzdu podľa potvrdenia I. O. v sume 460 eur mesačne.

9. Z výsluchu žalovanej vyplynulo, že jej starý otec Y. D. bol vlastníkom pozemkov, vrátane pozemku parc. č. XXXXX/X, vrátane usadlostí, teda starých stavieb, ktoré kúpili s manželom, so žalovaným v auguste 2015 spolu s hospodárskou budovou. Jej starý otec predal tieto nehnuteľnosti štátnym lesom a potom v roku 2015 nehnuteľnosti kúpili spolu s manželom. Táto usadlosť nie je obývania schopná. Ich rodinný dom je situovaný asi 200 m od tejto usadlosti, ktorú mienia prerábať. V minulosti išlo o gazdovský dvor, mienia kúpiť zopár kráv a zriadiť tam chov.

K pozemku parc. č. H. ktorú kúpili spolu so žalovaným bol v inzercii niekoľkokrát na internete, takže tento pozemok si mohla kúpiť aj žalobkyňa. Tvrdila, že manžel žalobkyne jej povedal, že oni nemajú záujem o kúpu tohto pozemku, že peniaze za takúto haraburdu nedajú. Prístupová cesta bola cesta, ktorú využíval jej starý otec, ktorý ju mal vo vlastníctve. Následne bola vo vlastníctve štátnych lesov. Predchádzajúci vlastník nehnuteľností občan I. mohol chodiť touto cestou, ale či sa dohodol s vlastníkmi, to uviesť nevedela, ale predpokladá, že sa dohodol, keď touto cestou mohol chodiť.

Žalobkyňa ju neoslovila po kúpe sporného pozemku, či môže k pozemkom prechádzať, pokiaľ aj pripustila, že niečo také povedala, tak to bolo len krikom. Keď žalobkyňa zistila, že sporný pozemok kúpili žalovaní, rozčuľovala sa, že čo si to dovolili. Pokiaľ sporný pozemok žalovaní nekúpili do vlastníctva, chodila ním žalobkyňa, chodili cez pozemok aj iní, ale aj žalovaní. Po kúpe tohto pozemku ho neohradili. Prístupová cesta sa neriešila na obecnom úrade, pokiaľ bolo v roku 2015 jednanie, aby sa vec skončila zmierom. Na obecnom úrade sa veci riešili, išlo o susedské spory, ale ich cesta sa ani neriešila.

K prístupu žalobkyne do jej rodinného domu uviedla, že žalobkyňa má prístup k rodinnému domu peši cez pozemok rodiny A., ktorí zdedili pozemok po rodine M., môže prejsť cez pozemok občana N. a cez pozemok sporný, teda pozemok žalovaných parc. č. XXXXX/X. Občan N. a rodina A. prisľub žalobkyni nedali na prechod a cez sporný pozemok žalobkyňa chodí asi raz do týždňa. Pokiaľ ide svojím osobným motorovým vozidlom parkuje na urbárskej nehnuteľnosti a prejde do svojho rodinného domu cez ich pozemok parc. č. XXXXX/X.

Usadlosť, ktorú kúpili sa skladá z dvoch nehnuteľností, ide o hospodársku budovu, kde chcú chovať kravy a obytnú časť, ktorú chcú prerobiť. Dôvod chovať v hospodárskej budove kravy je aj nehoda so žalobkyňou. Sporný pozemok, ktorý kúpili parc. č. XXXXX/X chcú využiť na odstavenie vlečky a na iné príležitostné využitie. Nevedela sa vyjadriť k dohode medzi občanom I. a jej starým otcom ohľadom prechodu cez sporný pozemok a nevedela uviesť ako chodil syn pána I. cez tento pozemok. Občania prichádzali z hornej aj z dolnej časti a jej starý otec pustil toho, kto potreboval, išlo o dohodu medzi občanmi.

Žalovaná má podľa potvrdenia jej zamestnávateľa SaarGummi Slovakia s.r.o. priemernú mesačnú mzdu za obdobie apríl až december 2019 vo výške 732,87 eur mesačne.

10. Súd na skutkové tvrdenia žalobkyne a žalovaných vypočul svedkov.

11. Z výsluchu svedka Y. I. I. súd zistil, že napísal čestné prehlásenie, ktoré je založené v súdnom spise. Svedok predal žalobkyni rodinný dom a v tom čase už býval v Prievidzi. K rodinnému domu, ktorého vlastníkom sa stala žalobkyňa viedla stará cesta, ktorou chodili aj iní občania a z vrchnej časti boli susedia D.. V dolnej časti boli susedia U.. V rodinnom dome býval od detstva so svojimi rodičmi aj so svojimi starými rodičmi. Po ukončení vysokej školy sa do obce A. S. nevrátil, lebo začal pracovať v Bratislave. Rodinný dom pôvodne stavali jeho rodičia predtým ako išli do Francúzska. Dom bol postavený pred II. svetovou vojnou, teda predtým ako išli do Francúzska a stavali ho tak, aby mohli využiť aj okolie na poľnohospodárstvo. Vedľa starého rodinného domu sa postavil nový rodinný dom, teda ten, ktorý

predal žalobkyni. Starý dom sa asi rozobral a rodičia bývali v novom rodinnom dome. Keď vyšiel z rodinného domu, išiel cestou smerom ako bývali D., potom cez mostík a smerom hore. Myslí si, že všetci chodili touto cestou. D. mali hospodárstvo aj kone a tiež chodili cez mostík ako on. Predpokladá, že inú cestu nevyužívali a myslí si, že využívali práve túto cestu. Cez mostík chodili aj v lete aj v zime a chodili cez ňu aj jeho rodičia. Predpokladá, že iný prístup do rodinného domu nebol a cestu využívali ako prístup aj iní občania. Rodinný dom, ktorý predal žalobkyni stavali jeho rodičia v roku 1937.

Príľahlý pozemok k rodinnému domu využívali jeho rodičia ako záhradu.

K hospodárskej budove žalovaných sa nevedel vyjadriť, pretože do A. S. už nechodí.

Na konkrétnu otázku súdu, aby svedok uviedol na základe čoho mohli chodiť aj iní občania prístupovou cestou, kde chodil aj svedok a rodičia, či bola dohoda alebo táto cesta bola zaužívaná, svedok uviedol, že v okolí boli aj roľníci, ktorí ťadeto chodili. Išlo o prístupovú cestu a bolo zaužívané v tom čase, aby cesta bola využívaná aj inými občanmi. O žiadnej písomnej dohode o využívaní tejto cesty nemal vedomosť, pretože bol malý chlapec. Prístupovou cestou chodili aj jeho starí rodičia aj roľníci, lebo išlo o laz, kde chodili roľníci vtedy, keď potrebovali. Takto to bolo zaužívané preto, lebo takto sa na laze žilo. Cesta vtedy nebola upravená, ale bola vychodená, cez cestu viedli vychodené koľaje a upravovaná nebola. Aj rodina U. a I. chodili touto cestou.

Domnieva sa, že medzi susedmi bola dohoda, aby mohli prechádzať touto prístupovou cestou. Vyslovil súhlas čestným prehlásením, vedel o prístupovej ceste, kde vedie, ale k parcelným číslam sa vyjadriť nevedel, resp. sa im nevenoval.

Hoci svedok je vo vyššom veku, tvrdil, že nemal mozgovú príhodu. Býva v spoločnej domácnosti s manželkou, opatrovateľku nemajú a manželka má 81 rokov. V domácnosti urobí to, čo je potrebné. Porozumel otázkam kladené jemu súdom a vypovedal ako svedok z vlastných poznatkov a vedomostí.

12. Z výsluchu svedka B. V., manžela žalobkyne vyplynulo, že od roku 1993 chodil cez parc. č. XXXXX/X do rodinného domu a cez túto parcelu chodili aj iní občania a parcelou chodil aj otec žalovanej. Občania mali zaužívané chodiť spodnou parcelou, keď chodili do lesa na hríby. So žalobkyňou trvalo začali bývať v rodinnom dome až od roku 2011. Žalobkyňa kúpila rodinný dom pred uzavretím ich manželstva.

Skôr, ako žalovaní kúpili parc. č. XXXXX/X v roku 2015 patrila do vlastníctva štátnych lesov. Hoci od roku 2011 bývajú trvalo v rodinnom dome v obci A. S., dovtedy tam chodili cez víkend. Cez víkend chodili do obce svojím osobným motorovým vozidlom, prechádzali okolo rodinného domu D., P. potom išli do doliny okolo ihriska a vozidlom prešli aj cez spodnú parcelu č. XXXXX/X a autom zaparkovali pri svojom rodinnom dome.

Keď žalovaní nadobudli sporný pozemok parc. č. XXXXX/X kúpou, neželali si, aby chodili so žalobkyňou cez ich pozemok tvrdiac, že je to ich vlastníctvo. Dostali sa do rodinného domu cestou okolo potoka, kde sú šopy žalovaných, vedľa parc. č. XXXXX/X.

V čase jeho výsluchu, t. j. 19.9.2017 z výpovede svedka vyplynulo, že sa nemohli dostať k rodinnému domu žalobkyne osobným motorovým vozidlom, lebo na spornom pozemku bola osadená brána a oplotenie. Keď sa žalovaní nachádzajú na spornom pozemku, brána je otvorená a touto bránou prejdu, resp. prejdu cez ich parcelu až k rodinnému domu a auto odstavia pred bránou. Ťažko sa im chodí do domu vrchom, lebo svedok je po operácií chrbtice. Iný prístup je po pravej strane od parcely žalovaných, teda od spornej parcely. Vyberú sa smerom doprava a vrchom a takto sa dostanú postupne k rodinnému domu. Nevedel v čase výsluchu uviesť, kto je vlastníkom týchto parciel. Slovenský pozemkový fond im dal súhlas, aby mohli chodiť touto cestou. Využívajú prechod pozemkov vtedy, keď nemôžu ísť cez pozemok Kováčových. Prístup však touto cestou do rodinného domu nie je vyhovujúci, keď je mokro, pretože cesta vedie do kopca. Ak je potrebné ísť s fúrikom alebo niečo doniesť ťažšie, pomáhajú mu kamaráti.

Je možné sa dostať do rodinného domu aj ďalšou cestou, keď cestujú miestnym autobusom, vtedy cez lavičku po pravej strane popri potoku hore.

Pokiaľ žalovaní nemali vo vlastníctve spornú parcelu, nebol problém dostať sa aj autom k rodinnému domu žalobkyne. Až od roku 2015 po kúpe spornej parcely žalovanými začali problémy, lebo pozemok si v roku 2016 ohradili. Tvrdil, že nemali informáciu, že pozemok je na predaj, inak by ho kúpili.

Na pozemok pred kúpou žalovanými doniesol svedok štrk za pomoci starostu obce, pozemok vysypal štrkom, ktorý vysypal aj pri potok. Boli informovaní, že žalovaní nebudú robiť problémy a žalobkyňa bude môcť aj so svedkom chodiť cez spornú parcelu č. XXXXX/X až k ich rodinnému domu. Dohoda bola na Obecnom úrade A. S., ale žalovaní ich na pozemok nepustili. Žalobkyňu nepustia cez tento pozemok z dôvodu, že oni sú vlastníkmí tohto pozemku a cez tento pozemok chodiť žalobkyňa ani svedok nebudú. Pokiaľ neboli žalovaní vlastníkmí spornej parcely, bez problémov cez spornú parcelu chodili, nikto ich nenapomínal, nikto im to nevytkol a nikomu to nevadilo. Svedok dokonca túto spornú parcelu aj kosil.

Uviedol, že len pri náhodnom stretnutí v auguste 2015 so zamestnancom štátnych lesov s pánom Q. a s Y.. D. spomenuli, že sa ide predávať sporný pozemok, prítomná bola aj žalovaná a jej kamarátka, občianka I. a vtedy sa ohradil, že ide o ich jedinú prístupovú cestu k rodinnému domu. Vtedy pán Q. povedal, že to kúpili žalovaní a Y.. D. reagoval, že ide o nadbytočný pozemok a mali sa oň uchádzať skôr. V tom čase nevedel, či už pozemok bol predaný. Svedok sa domnieva, že išlo o ohliadku pred kúpou tohto pozemku, vychádza z poznatkov pri tomto náhodnom stretnutí.

Po tomto stretnutí po auguste 2015 dostali list z Obecného úradu A. S., kde boli informovaní, že im nebudú žalovaní robiť problémy s prechodom cez spornú parcelu parc. č. XXXXX/X.

Pred kúpou sporného pozemku žalovanými občania chodili vrchnou časťou cesty, zbehli kopcom cez potok, potom spornou parc. č. XXXXX/X a ostatní chodili cez svoj pozemok ako rodina Q. a iní. Svedok nechodil cez pozemok rodiny N.. Parkoval autom aj na parcele pani Q.. Pani Q. a pani B. mu dovolili prejsť k rodinnému domu, ak bolo veľa snehu.

Hoci ich dcéra je vlastníkom rodinného domu v tejto časti, môžu prejsť jej pozemkom a ďalej sa cestou nedostanú, pretože sa tam nachádza plot a rampa, ktorú tam osadil občan N., ktorý im nadáva. Chceli sa s pánom X,X dohodnúť, ale doslova ich vydieral a chcel, aby spílili orech, stiahli plot, aby mohol chodiť na opekačky asi 1,5 m.

Pokiaľ neboli vlastníkami sporného pozemku žalovaní a bola zima, osobné motorové vozidlo nechal v zime hore a dostali sa cez pozemok parc. č. XXXXX/X k rodinnému domu a v zime odhrnul sneh a takto sa dostal k rodinnému domu.

Svedok uviedol, že žalovaní im stále robia problémy, napr. hádžu im pod nohy dosky s klincami. Svedok je invalidný dôchodca, ktorý nepracuje.

13. Z výsluchu svedkyne Y.. O. N., bývalej kolegyne žalobkyne z práce súd zistil, že v roku 1991 až 1992 navštevovala žalobkyňu v obci A. S. aj spolu s manželom. Bola ju navštíviť niekedy aj sama, asi 5-krát do roka, hlavne cez sviatky. Žalovaných osobne nepozná, pozná ich len z videnia.

Na návštevu k žalobkyňi chodili autobusom. Vystúpili na zastávke a dostali sa k rodinnému domu žalobkyne takým spôsobom, že išli cez lávku, potom okolo hospodárskych budov a tam sa dostali do rodinného domu žalobkyne. Keď prechádzali okolo hospodárskych budov, žalovaných tam nevidela.

Ak prišli na návštevu autom, prešli cestou až k rodinnému domu žalobkyne, tiež prechádzali okolo hospodárskych budov. K rodinnému domu žalobkyne nebola umiestnená žiadna prekážka. Naposledy navštívili žalobkyňu 15.8.2017. Autom zaparkovali pred bránou, ktorá bola zatvorená, preto nemohli ísť okolo potoka. Manžel žalobkyne ich čakal, išli smerom po pravej strane od ich zaparkovaného auta, resp. okolo brány žalovaných smerom hore kopcom cez lúku. Ide o poľnú cestu, ale osobným motorovým vozidlom tam prístup nie je, je možné sa týmto smerom dostať len peši.

V decembri 2016 nemohli prejsť osobným motorovým vozidlom k rodinnému domu žalobkyne, lebo tam bol navezený štrk, brána sa tam nenachádzala, prešli cez potok až do rodinného domu k žalobkyňi. Brána zatvorená nebola. Pred 5-imi rokmi išla spodnou časťou k rodinnému domu žalobkyňi, išlo o pooranú cestu, nešlo o spornú parcelu. Nikto ich v minulosti nenapomenul a ani nemal pripomienky, že nemôžu cez spornú parcelu ísť. Pamätala si, že asi 17 rokov dozadu, keď bola na návšteve spolu s manželom aj so synovcom u žalobkyňi, na sponnej parcele sa chodilo a hral sa tam futbal.

14. Z výsluchu svedka Y.. B. D. vyplynulo, že v roku 1988 Severoslovenské lesy Žilina kúpili od občana D. nehnuteľnosť - hospodársku budovu a štyri pozemky, ide o pozemky parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX a parc. č. XXXXX. Účelom kúpy týchto nehnuteľností, tzv. hospodárskej budovy bolo ubytovanie zamestnancov štátnych lesov. V roku 1999 už neboli tieto nehnuteľnosti užitočné pre Lesy SR, preto boli dané na predaj.

V roku 2015 bola vypísaná verejná súťaž na hospodársku budovu aj tri pozemky, vrátane pozemku parc. č. B. a víťazom súťaže boli žalovaní, ktorí sa stali vlastníkami týchto nehnuteľností. Svedok nevedel uviesť, či boli do súťaže prihlásení aj iní záujemcovia. Vlastníkom pozemku parc. č. XXXXX sa stal štát v správe Slovenského pozemkového fondu. V auguste 2015 bola ohliadka pozemku parc. č. XXXXX/X, ktorej sa zúčastnili aj žalovaní aj manžel žalobkyne V. Táto ohliadka bola v deň podpísania kúpnej zmluvy na pozemok parc. č. T.. Na ohliadke B. V. žiadal zrušiť kúpnu zmluvu, lebo ide o prístupovú cestu k rodinnému domu žalobkyne. Nebol na stretnutie pozvaný. Vysvetlil B. V., že nie je možné zrušiť kúpnu zmluvu. Mohol sa aj on prihlásiť do súťaže ako kupujúci. Kúpna zmluva bola podpísaná na ohliadke. V auguste 2015 pri podpise kúpnej zmluvy žalovaná potvrdila, že nebude robiť problémy s prístupovou cestou, ak žalobkyňa nebude robiť prieky.

Svedok vysvetlil na ohliadke B. V., že pokiaľ aj užívali cestu ako prístupovú cestu, bolo to bez právneho dôvodu. Svedok tvrdil, že slovenské lesy nemali informáciu, že cesta, o ktorej tvrdil B. V., že im slúžila

ako prístupová cesta k rodinnému domu skutočne využívali ako prístupovú cestu. Zdôraznil, že skutočne slovenské lesy nemali informáciu, že pozemok parc. č. XXXXX/X je využívaná ako prístupová cesta žalobkyne. Po uzavretí kúpnej zmluvy sa žalobkyňa sťažovala na generálne riaditeľstvo Lesov SR, že jej zamedzili prístup do rodinného domu.

K verejnej súťaži svedok uviedol, že bola zverejnená v hospodárskych novinách, na web stránke Lesy SR a na úradnej tabuli o. z. Lesov SR Prievidza. Žalovaní si vyžiadali súťažné podmienky a pokiaľ uchádzači splnili podmienky, postúpili do ďalšieho kola. Nevedel uviesť, koľko uchádzačov sa prihlásilo do verejnej súťaže na predaj sporného pozemku.

Na konkrétnu otázku právneho zástupcu žalobkyne, či nebolo možné zabrániť, resp. zastaviť realizáciu kúpnej zmluvy, resp. kúpu sporného pozemku, svedok uviedol, že celý proces predaja bol veľmi zdĺhavý a náročný a súhlas na odpredaj tohto pozemku už bol daný. Zdôraznil, že Lesy SR nemali informáciu, že tento pozemok, ktorý je teraz sporný medzi stranami sporu, je využívaný niekým iným ako prístupová cesta, toto sa zistilo až na mieste samom, pričom Lesy SR neriešia prístupové cesty, ale riešia odpredaj nehnuteľností. V roku 1988 nemal vedomosť o tom, že pozemok bol užívaný ako cesta.

15. Z výpovede svedka A. N., občana obce A. S. vyplynulo, že strany sporu pozná, so žalobkyňou nie je v dobrom vzťahu a so žalovanými vychádza dobre. Narodil sa a vyrastal v obci A. S.. Pomery, čo sa týka užívania lazov pozná dobre, rovnako aj využívania prístupových ciest. Lazy v obci A. S. nikdy nemali prístupové cesty. Keď chceli občania prejsť niekde, museli ísť len cez súkromné pozemky, rovnako to platilo aj pre vozy a podobne.

Žalobkyňa, keď kupovala rodinný dom v roku 1989, musela vedieť, že k tomuto rodinnému domu nie je prístupová cesta, dalo sa prejsť k rodinnému domu zo všetkých strán, ale cez cudzie pozemky. Cesty vybudované k domu neboli. Tvrdil, že žalobkyňa sa mohla prihlásiť do verejnej súťaže a tým by vyriešila aj prístupovú cestu do rodinného domu. Kúpila neďaleko jej rodinného domu chalupu, kde tiež nie je prístupová cesta, pričom bola o tom upovedomená. Žalobkyňa chodí na chalupu cez jeho pozemok, ale prístup cez jeho pozemok jej zakázal. Pred kúpou rodinného domu žalobkyňa chodila cez laz, teda chodila cez pozemok rodiny D., I. a M.. Takýmto spôsobom sa dostala do rodinného domu. Niektoré pozemky boli ohradené a niektoré neboli ohradené. Brány zamknuté neboli. Taký bol zvyk, že sa chodilo cez ostatných susedov, bolo to vzájomné. V čase výsluchu svedka žalobkyňa a jej manžel nechodili cudzími pozemkami, lebo svedok dal pred svoj pozemok rampu, ale občas jej manžel chodí tak, že rampu obíde a chodí okolo potoka smerom k rodinnému domu.

V roku 2015 bol konflikt medzi žalobkyňou a svedkom, ktorý sa riešil u starostu obce. Svedok dal žalobkyňi návrh, že môže chodiť cez jeho pozemok, ale chcel, aby posunula svoj plot o 1,5 m, aby sa aj iní mohli dostať cez jej pozemok, ale žalobkyňa s tým nesúhlasila. Žalobkyňa sa k svojmu rodinnému domu autom nedostane. V čase výsluchu tvrdil, že chodí cez pozemok pani M.. Aktuálne sa žalobkyňa dostane do svojho rodinného domu aj cez pozemok Slovenského pozemkového fondu a chodí aj cez pozemok parc. č. XXXXX/X a keď je brána k tomuto pozemku zamknutá, obíde bránu a ide smerom k potoku a takto sa dostane k svojmu rodinnému domu. Žalobkyňa auto odstaví pred bránou žalovaných a pozemkom žalovaných a potom prejde k svojmu rodinnému domu peši. Nevedel uviesť, či žalobkyňa využívala aj prechod lavičkou cez potok po pravej strane, keď vjíde z domu a následne ide hore kopcom. Od roku 2015 žalobkyňa nechodí k svojmu rodinnému domu cez pozemok svedka. Uviedol, že v zime sa žalobkyňa s drevom nemá ako dostať do rodinného domu. Tvrdil, že prístupovú cestu k rodinnému domu si mala riešiť skôr, ako kúpila domové nehnuteľnosti, lebo by teraz nebol spor a žalovaní na to doplácajú.

Predchádzajúci vlastník rodinného domu pán I. chodil do svojho rodinného domu rôznymi cestami, vrátane pozemku žalovaných. Keď potreboval niečo dovieť, požiadal pána M., ktorý mu to doviezol cez svoj pozemok. Prístupové cesty k rodinnému domu pána Klučku neexistovali.

16. Z výsluchu svedka A. Q. súd zistil, že žalobkyňu pozná, boli susedia v obci A. S., ale už 5 rokov býva v Novej Dubnici. Žalovaných pozná len z videnia.

Svedok býval v rodinnom dome s popisným číslom XXX v tejto obci, ide o rodinný dom, teraz vo vlastníctve dcéry žalobkyne, kde býval desať rokov. Pôvodne išlo o rodičovský dom jeho rodičov, ale aj starých rodičov. Často navštevoval starých rodičov, ale trvale v rodinnom dome nebýval. Mal informáciu, že žalobkyňa kúpila rodinný dom od rodiny I. a rodinný dom I. bol predtým vo vlastníctve rodiny D.. Cesta, ktorá viedla do rodinného domu žalobkyne, bola cesta cez pozemok rodiny I., iná cesta k domu nebola. Svedok chodil do rodinného domu buď spodnou časťou cez pozemok I. alebo cez cestu vrchom, teda cez pozemok rodiny N.. Pokiaľ by chcela žalobkyňa ísť do rodinného domu autom, iná cesta ako cesta cez pozemok žalovaných k jej rodinnému domu nevedie, len cesta cez pozemok žalovaných.

Ak niekto potreboval ísť k rodinným domom v tejto lokalite, dostal sa cez pozemok žalovaných, teda cez spornú parcelu. Autom sa dá dostať k rodinnému domu žalobkyne len cez pozemok žalovaných. Svedok bol naposledy v obci pred polrokom, lebo tam má sestru. Nevedel sa aktuálne vyjadriť k prístupovým cestám k rodinným domom, lebo dlhšiu dobu obec nenavštívil. Sporný pozemok nikdy nebol oplotený. Pôvodný dom č. XXX, ktorého vlastníkom bola jeho matka predala pred tromi rokmi dcére žalobkyňi, pričom jeho matka, keď bola vlastníkom rodinného domu nemala žiadne problémy s prístupovou cestou. Jeho rodina chodila do rodinného domu č. XXX cez pozemok rodiny D., ktorá nemala výhrady k tomuto prechodu cez ich pozemok. Svedok si to pamätal, keď bol ešte v útlom veku. Tento pozemok bol považovaný za cestu, kade chodili aj ostatní občania. Výhrady k tomuto prechodu neboli, pričom cestou sa chodilo aj s povozmi. Vzťahy medzi jeho starými rodičmi a rodinou D. boli dobré. Touto cestou chodili starí rodičia I. aj D. preto, lebo iná cesta k ich domu tam nebola. Svedok nevedel uviesť, či existovali nejaké dohody, ale zrejme boli medzi rodinou D. a jeho starými rodičmi, keď mohli cez tento pozemok chodiť a výhrady k tomu neboli. Jeho matka si na celú situáciu bude pamätať lepšie, ktorá je vo veku 80 rokov, ale má zdravotné problémy, bojí sa cestovať, nikde nechodí, hoci je mobilná, ale dementná nie je. Keď svedok býval v rodinnom dome č. 449, dostal sa do ich rodinného domu popri asfaltovej ceste popri potoku, ide o cestu od pozemku rodiny N.. Cesta mohla byť vybudovaná asi v roku 1993, resp. 1994. Premostenie vedúce k ich rodinnému domu č. 449 vybuďovala sestra jeho matky asi 45-imi až 50-imi rokmi a vyúsťovalo na spoločný dvor, lebo v tom čase existovali spoločné dvory.

17. Z výsluchu svedka Y. B. J., starostu obce A. S. súd zistil, že žalobkyňu pozná ako občianku obce A. S., necítil sa byť vo veci zaujatý, so žalobkyňou sa nehneval. Žalovaných tiež pozná, tykajú si spolu a má s nimi občiansky vzťah.

Starostom obce je od roku 2010.

Prístup k rodinnému domu žalobkyne bol v minulosti voľný, pozemok nebol ohradený a občania sa dostali cez tento pozemok bez problémov. Išlo o občanov, ktorí tam žili a pozemky oplotené neboli. Pozemky aj budovy pred vlastníctvom žalovaných patrili do vlastníctva dedkovi žalovanej. V 70-tych rokoch budovy patrili do vlastníctva Štátnych lesov SR. Následne toto vlastníctvo prešlo do vlastníctva Slovenského pozemkového fondu.

Asi v roku 2016 kupovali nehnuteľnosti žalovaní od Slovenského pozemkového fondu a svedok ako starosta sa musel k uvedenému vyjadriť. Žalobkyňa bola v tom čase už vlastníčkou svojho rodinného domu.

Svedok pochádza z obce A. S. a v útlom detstve asi, keď mal 5 rokov si pamätal, že chodieval do lokality, kde býva žalobkyňa obecnou cestou, kde sa dostal zo spodnej časti cez potok, potom cez urbársku cestu, následne cez sporný pozemok, teda pozemok žalovaných, kde teraz majú aj nehnuteľnosti. Takýmto spôsobom by sa dostal k nehnuteľnosti žalobkyne.

V minulosti bolo možné sa dostať k nehnuteľnosti, ktorej je teraz vlastníkom žalobkyňa aj inou cestou; išlo o ďalšiu obecnú cestu, aj cez pozemok rodiny W. aj N.. V roku 2006 si občan W. postavil betónový múr a tým si ohradil pozemok. Rovnako tak urobil aj občan N., ktorý si dal na svoj pozemok rampu, takže t. č. nie je možné sa dostať cez tieto pozemky k nehnuteľnosti žalobkyne.

Žalobkyňa sa nedostane do svojho rodinného domu osobným motorovým vozidlom, mohla by sa dostať len so súhlasom žalovaných alebo pani Podlužanskej. Ani sanitkou a ani požiarnym vozidlom nie je možné sa dostať do rodinného domu žalobkyne bez súhlasu žalovaných.

Navrhol, aby žalovaní posunuli svoje oplotenie smerom do svojho dvora, lebo zaberajú obecný pozemok a v minulosti to tak aj bolo, tým by sa vytvoril priestor a žalobkyňa by sa dostala obecnou cestou k svojím pozemkom a do svojho rodinného domu. Tvrdil, že žalobkyňa si sama znemožnila prístup z tejto časti do svojho rodinného domu, lebo si pristavila na čierno prístavbu, časť tejto prístavby stojí na jej pozemku a časť na pozemku pani I..

Cesta vedúca k pozemku žalovaných, ktorá je sporná a ktorá i vedie k nehnuteľnostiam žalovaných, obec ju udržiava stále po hranicu nehnuteľností žalovaných. Udržiavala sa predtým štrkom a vozidlá parkovali vždy pred pozemkami žalovaných. Obecná cesta sa udržiava počas roka až po hranicu pozemku žalovaných.

Žalobkyňa by sa dostala do svojho rodinného domu aj cez pozemok pani M., ale musela by dať k tomu súhlas.

18. Z výsluchu svedkyne B. D. vyplynulo, že žalobkyňu nepozná a pozná žalovaných. Žalovaná je jej neter. Svedkyňa pozná predmet sporu.

Svedkyňa býva od roku 1973 v obci Dubnica nad Váhom a do roku 1973 bývala v obci A. S.. Navštevuje žalovaných asi 3-krát až 4-krát do roka. Predtým chodila každý mesiac. Vzťah so žalovanými má dobrý.

V minulosti sa chodilo do nehnuteľnosti žalovaných, keď patrili do vlastníctva ich rodiny a nikto nemal nič zahradené. Ľudia medzi sebou vychádzali dobre, každý chodil kade-tade a nikto nemal k tomu žiadne pripomienky. Do nehnuteľnosti žalovaných, aj k žalobkyňi sa dalo dostať z každej strany. V súčasnosti je možné sa dostať aj obecnou cestou, potom cez urbársky pozemok až k pozemkom žalovaných.

19. Z výsluchu svedka Y. V., občana obce A. S. vyplynulo, že pozná strany sporu a žalovaní sú jeho rodina. So žalobkyňou sa nehnevá, ale mali spolu dva konflikty. Pochádza z obce A. S. a býva v obci od roku 1971. V roku 1989 si postavil rodinný dom a býva blízko žalobkyne. V minulosti to bolo tak, že každý, kto mal postavenú nehnuteľnosť sa dostal do svojho rodinného domu prístupovou cestou bez ohľadu na to, komu cesta patrila. Nikto nemal ohradený svoj pozemok. Vzťahy medzi susedmi boli dobré. K nehnuteľnosti žalobkyne sa v minulosti dalo dostať zvrchu, ale aj zospodu. Keď sa vzťahy naštřbili zo strany žalobkyne, začali si susedia ohraničovať svoje pozemky. V čase výsluchu svedka žalobkyňa do svojho rodinného domu chodí cestou, ktorú si odkúpila vedľa nehnuteľností žalovaných. Touto cestou chodí peši do rodinného domu, ale autom sa do rodinného domu nedostane. Mohla by si upraviť svoju záhradu a takto by sa tam mohla dostať do svojho rodinného domu.

Na otázku sudkyne, aby svedok uviedol, či sa žalobkyňa dostane k svojmu rodinnému domu vozidlom, prípadne sa tam dostane sanitka, nákladné vozidlo, alebo požiarnici, svedok na otázku neodpovedal. Ďalej uviedol, že sa žalobkyňa nemôže dostať do rodinného domu cez pozemok žalovaných, lebo je to ich vlastníctvo. V zime si doviezla drevo vetrieskou cez pozemok pani M..

20. Žalobkyňa na svoje skutkové tvrdenia uvedené v žalobe aj v priebehu konania označila listinné dôkazy, z ktorých vyplýva nasledovné:

21. Z výpisu z listu vlastníctva č. XXX vyplýva, že žalobkyňa je vlastníkom parc. č. XXXXX - o výmere XXX m², zastavané plochy a nádvorí, parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m², orná plocha, ktoré jej patria do jej výlučného vlastníctva. Okrem uvedených pozemkov, je vlastníkom aj rodinného domu súp. č. XXX na parc. č. XXXXX. Nehnuteľnosti sa nachádzajú v k. ú. A. S..

22. Z výpisu z listu vlastníctva č. XXXX vyplýva, že parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m², ostatné plochy, parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m², ostatné plochy, parc. č. XXXXX - o výmere XXX m², zastavané plochy a nádvorí, rodinné domy súp. č. XXX na parc. č. XXXXX a súp. č. XXX na parc. č. XXXXX/X patria do vlastníctva žalovaných. Všetky nehnuteľnosti sa nachádzajú v k. ú. A. S..

23. Zo zápisnice (žurnalizovaná na č.l. 10-11 súdneho spisu), ktorá nie je úplne čitateľná vyplýva, že D. I., obyvateľ A. S. oznámil, že mieni previesť novostavbu obytného domu pozostávajúcu z jednej izby a z jednej kuchyne, jednej... a dvoch pivníc. Ďalej oznámil, že stavebný pozemok obsahuje 4.200 siah, z ktorých bude zastavané stavbou 496 m² a stavebný náklad bude 12.000 Kčs. V listine je uvedené číslo stavebnej parcely XXXXX/X a XXXXX a je orazená obvodným notárom vo A. S. a D. I.. Listina je spísaná dňa 5. apríla 1937. Zo zápisnice ďalej vyplýva, že stavba sa nedotýka žiadnej cesty. Podpisy na zápisnici sú D. D., A. I., X. D., D. I. ako žiadateľ, podpisy členov komisie, notára, znalca, obvodného lekára. D. I. požiadal žiadosťou zo dňa 5. apríla 1937 Notársky úrad vo A. S. o vydanie povolenia na stavbu. K uvedeným listinám je založený i výkaz plôch ku geometrickému plánu č. 920-1234-7 zo dňa 22. júla 1968, z ktorej listiny je zrejmé, že parc. č. XXXXX podľa stavu pozemnoknižného bola vo vlastníctve A. D. v 1/7-ine, išlo o lúku. Podľa stavu evidencie nehnuteľností parc. č. XXXXX bola vo vlastníctve Československého štátu, išlo o cestu.

24. Žalobkyňa podala na Lesy SR, š.p. Generálne riaditeľstvo Banská Bystrica sťažnosť, ktoré jej oznámilo v liste zo dňa 6.10.2015, že dňa 3.9.2015 na L. úrade A. S. za účasti starostu obce a pani I. a zástupcu T. SR, o. z. Prievidza Ing. D. bol riešený prístup k jej nehnuteľnosti, pričom z obsahu tohto listu vyplýva, že pani I. sa vyjadřila, že nemala v úmysle zamedziť prístup žalobkyne k jej nehnuteľnosti.

25. Okresný úrad Prievidza, katastrálny odbor oznámil žalobkyňi listom zo dňa 7.12.2015 vo veci šetrenia parc. č. XXXXX/X v k. ú. A. S., že uvedená parcela bola v minulosti zapísaná v pozemnoknižnom stave a evidovaná v pozemnoknižnej vložke č. XXX ako parc. č. XXXXX v rokoch 1919 až 1933 v prospech W. D. v celosti, v roku 1933 až 1941 na podklade dedenia a následne kúpnych zmlúv bol vlastníkom nehnuteľností zapísaný A. D. s podielom X/X, Y. D. s podielom 5/7 a manželka W. s podielom 1/7 bez tiarch a obmedzení. Následne v roku 1969 bol do evidencie nehnuteľností zapísaný geometrický plán, ktorý na podklade skutočného stavu v teréne zmenil doterajší zakres hraníc dotknutých parciel

a rozdelil i parc. č. L. na parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X. Obe tieto parcely darovacou zmluvou v roku 1972 boli zapísané do LV č. XXX v prospech vlastníka Y. D. s podielom 6/7 a jeho manželky W. s podielom 1/7 bez tiarch a obmedzení. V roku 1981 na podklade dedenia sa stal Y. D. výlučným vlastníkom týchto nehnuteľností a v roku 1988 kúpnu zmluvou túto parcelu previedol v prospech vlastníka Severoslovenské štátne lesy Žilina a táto parcela bola zapísaná ako číslo parc. č. XXXXX/X a prepísaná do LV č. XXX bez tiarch a obmedzení. V roku 2015 bola parc. č. XXXXX/X kúpnu zmluvou prevedená na vlastníka Y. I. a Q. I., rod. D. v celosti bez tiarch a obmedzení. Parcela bola prepísaná do LV č. XXXX.

Parc. č. XXXXX bola v pozemnoknižnom stave evidovaná s druhom pozemku lúka v Q. Q.. V operáte bola nehnuteľnosť evidovaná od začiatku ako nepoľnohospodárska pôda a dôvod zmeny v operáte katastra nehnuteľnosti sa nenachádzajú. Okresný úrad vychádzal z najstaršieho dokumentu a to geometrického plánu vyhotovený v roku 1968 a do evidencie nehnuteľností zapísaný v roku 1969. Pozemok sa uvádza ako parc. č. XXXXX ako druh pozemku „cesta“ a v novom stave po rozdelení parcely ako parc. č. XXXXX na parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X. Pri parc. č. XXXXX/X ide o druh pozemku dvor a pri parc. č. XXXXX/X ide o druh pozemku cesta.

Evidencia druhu pozemku parc. č. XXXXX/X sa menila, ku dňu 31.12.1979 išlo o druh pozemku ostatná plocha, cesta ku dňu 31.12.1988, ostatné plochy ku dňu 31.12.1989 druh pozemku ostatná plocha, ku dňu 31.12.2005 druh pozemku ostatná plocha, ku dňu 31.12.2010 druh pozemku ostatná plocha. Kódy spôsobu využívania pozemkov sa menili v súlade s platnou legislatívou na úseku katastra v danom období.

26. Miestny národný výbor - odbor hospodársko-správny A. S. oznámil Y.. N. A. (teraz žalobkyne V.), bytom M., S. XX/X k súhlasu prevodu nehnuteľností, že rozhodnutím MsNV A. S. zo dňa 10.11.1989 súhlasí s prevodom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. A. S. parc. č. XXXXX/X - roľa o výmere XXX m² od doterajšieho vlastníka Y.. I. I. a M. U..

27. Právny zástupca žalobkyne ešte pred podaním žaloby dňa 20.novembra 2015 vyzval žalovaných listom, či súhlasia so zriadením vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu cez ich pozemok parc. č. XXXXX/X k rodinnému domu Y.. V. s. č. XXX na parc. č. XXXXX a to z verejnej cesty, pričom právo prechodu by sa zriadilo v zaužívanom rozsahu. Podľa informácie žalobkyne rodinný dom bol postavený v roku 1943, ona a jej právny predchodca používali parc. č. XXXXX/X ako prístup z verejnej cesty k jej rodinnému domu, pričom toto právo prechodu bolo využívané po dobu viac ako 70 rokov, teda zrejme došlo i k vydržaniu tohto práva dlhodobým, nesporným a dobromyseľným využívaním. Snaha bola vyriešiť vec dohodou.

28. Na podporu svojho tvrdenia žalobkyňa predložila čestné vyhlásenie spísané dňa 15.júna 2016 Y.. I. I., nar. X.X.XXXX, bytom M., O. XX/X, ktorý v tomto čestnom vyhlásení uviedol, že má vedomosť o tom, že jeho otec D. I., t. č. už nebohý od začiatku stavby rodinného domu (stavebné povolenie bolo vydané v roku 1937) používal tú prístupovú cestu na svoj pozemok, na ktorom staval rodinný dom, ktorá sa používa aj v súčasnosti, iný prístup k nehnuteľnosti jeho otca nebol a ani nikdy nebol iný využívaný. Aj Ing.A. V., ktorá je v súčasnosti vlastníkom rodinného domu postavený jeho otcom tiež využíva prístupovú cestu k svojej nehnuteľnosti a túto cestu používal od 30-tych rokov minulého storočia jeho otec. Využívanie tejto cesty nebolo nikdy spochybňované a v užívaní tejto cesty jeho otca nikto nerušil, bola dohodnutá ako prístupová cesta s vtedajšími vlastníkmi susednej nehnuteľnosti a to rodiny D. a to ako trvalé právo cesty. Ešte pred výstavbou rodinného domu bola táto cesta používaná na prístup na pozemok, na ktorom jeho otec postavil rodinný dom. Právo cesty muselo byť dohodnuté pred začatím stavby rodinného domu jeho otcom, lebo jeho otec nadobudol pozemok ešte so starším domom, ku ktorému bola zaužívaná len tá istá cesta. Od 60-tych rokov minulého storočia v obci J. S. už nebýva a chodil k rodičom na návštevu. Chodili cestou do rodinného domu a po smrti rodičov nehnuteľnosť previedli na Ing. V.. C. nebol s prístupovou cestou žiadny problém, cesta bola využívaná ako obecná.

29. Pred podaním žaloby bola prístupová cesta riešená aj na Obecnom úrade vo A. S. za prítomnosti žalobkyne a žalovaných. Predmetom ktorého zmierovacieho rokovania bol prechod cez parc. č. XXXXX/X vo vlastníctve žalovaných. Z obsahu zápisnice vyplýva, že žalovaní nesúhlasili s prechodom cez ich pozemok, parc. č. XXXXX/X, lebo vec sa bude riešiť súdnou cestou.

30. Žalobkyňa a jej manžel B. V. sú osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, o čom žalobkyňa predložila do súdneho spisu preukazy fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vydaný dňa 3.9.2014 a ďalší preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím jej manžela B. V. vydaný dňa 20.4.2016. Žalobkyňa je podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava zo dňa 3.12.2015 poberateľkou invalidného dôchodku.

31. Právny zástupca žalobkyne v podaní zo dňa 3.11.2016 zaslal súdu vyjadrenie, nakoľko žalovaní vo svojom vyjadrení k žalobe uviedli nepravdivé tvrdenia. Vedel, že D. I. a jeho syn Y. I. I. chodili cestou pozdĺž potoka postavená v 90-tych rokoch 20.storočia a pred vybudovaním tejto cesty obcou nebola pozdĺž potoka žiadna cesta. K rodinnému domu žalobkyne bola jediná prístupová cesta vedúca povedľa domu žalovaných, pretože len po tejto ceste k žalobkyňi mohla sa dostať aj osobným motorovým vozidlom. Prístupová cesta k rodinnému domu žalobkyne bola vždy len povedľa domu žalovaných, predtým dom vlastnili Lesy SR š.p. a predtým rodina D. a cestu, ktorú používala žalobkyňa k rodinnému domu, používali aj ostatní občania lazú X. Po ceste pozdĺž potoka nikdy občania nechodili, používali cestu z opačnej strany povedľa domu žalovaných a cesta pozdĺž potoka nemohla viesť ako prístup motorovým vozidlom k domu žalobkyne.

Ako dôkaz predložil zápisnicu z Obecného úradu A. S. zo dňa 12.5.2004, v ktorej sa uvádza, že výstavbu cesty pozdĺž potoka inicioval pán Q., pričom v zápisnici sa konštatuje, že predtým tam cesta pozdĺž potoka nebola. Občan A. N. sa sťažoval obci A. S., že vyporiadanie cesty pozdĺž potoka trvá už 8 rokov. Priložil aj čestné prehlásenia B. A. B., B. B. M., z ktorých vyplýva, že jediná prístupová cesta k rodinnému domu žalobkyne od roku 1989 viedla po poľnej ceste a po parc. č. XXXXX/X, ktorá je teraz vo vlastníctve žalovaných.

Zo žiadosti občana A. N. bez uvedenia dátumu, doručené na Obecný úrad A. S. dňa 29.2.2000 vyplýva, že žiada obecné zastupiteľstvo o vyporiadanie cesty do lazú L., lebo toto vyporiadanie trvá už 8 rokov.

32. Právny zástupca žalobkyne vo svojom písomnom stanovisku zo dňa 7.11.2016 uviedol, že v minulosti bola táto prístupová cesta riešená aj na obecnom zastupiteľstve A. S.. Z pripojených listín k tomuto vyjadreniu, predovšetkým zápisnice o riešení sťažnosti žalobkyne, ale aj z vyjadrenia A. N., bytom A. S. vyplýva, že cesta zospodu, má na mysli asfaltovú cestu povedľa potoka do rodinného domu nikdy nebola. V roku 2016 z predložených fotografií je zrejmé, že pozemok je prehradený oplotením, kde sú umiestnené prekážky zložené žalovanými na prístupovú cestu k rodinnému domu žalobkyne. Aj občan N. dal prekážku medzi asfaltovú cestu vedúcu povedľa potoka zospodu do lazú L., resp. mostík cez potok na druhej strane, ktorého sa nachádzajú nehnuteľnosti dcéry žalobkyne I.. Z uvedenej dokumentácie, t. j. zábran, ale aj z vyjadrenia A. N. zažurnalizované na Obecnom úrade A. S. je zrejmé, že do rodinného domu žalobkyne nikdy nebol iný prístup, než prístup tzv. zhora, t. j. cez pozemok žalovaných, pričom takto sa vyjadril jednoznačne aj A. N.. Jeho vyjadrenie totiž zodpovedá aj skutočnosti, že do rodinného domu žalobkyne nie je iný prístup, teda ani ten, ktorý bol dlhodobo zaužívaný od konca 30-tych rokov minulého storočia až do vytvorenia prekážok žalovanými a ani ten, o ktorom tvrdia žalovaní, že bol používaný na prístup k jej rodinnému domu ešte jej právnym predchodcom, čo nezodpovedá skutočnosti, pretože aj prechod cesty povedľa potoka cez potok na pozemok jej dcéry je v súčasnosti zahradený. Z uvedeného potom vyplýva, že už po podaní žaloby, t. j. v novembri 2016 bol skutkový stav oproti stavu uvedenému v žalobe horší o prekážky brániace v prístupe žalobkyne na jej nehnuteľnosti. Žalobkyňa sa s manželom nemôže dostať do rodinného domu autom vôbec, nemôže si priviesť drevo na zimu, nákupy a na autobusovú zastávku sa dostane, že musí ísť cez potok a hore prudkým brehom a ako zdravotne ťažko postihnutým, pričom musí prechádzať cez pozemky iných občanov, ktorí im v tom čase zatiaľ nebránili peši prejsť. Namietal aj nepravdivé skutkové tvrdenia žalovaných uvedené v čestných prehláseniach občanov a jej rodinných príslušníkov.

Tvrdenia v tomto vyjadrení korešpondujú so skutočnosťami uvedenými v zápisnici z riešenia sťažnosti Obecného úradu A. S. zo dňa 11.9.2015.

Súčasťou tohto vyjadrenia je aj fotodokumentácia zábran, ktoré zrealizovali žalovaní a A. N. (č.l. 159-160).

33. V ďalšom písomnom vyjadrení právneho zástupcu žalobkyne zo dňa 31.7.2017 poukazuje na to, ako žalovaní znemožňujú prístup žalobkyňi do jej rodinného domu osobným motorovým vozidlom, ktorým by si chceli doviezť nákupy, pretože žalovaní neustále dávajú prekážky na cestu, preto veci do domácnosti ako nákupy musia nosiť v rukách, čo im zhoršuje zdravotný stav. Žalovaní nedodržia ochranné pásmo pri potoku, zriadili drobnú stavbu - plot, ktorý je vybudovaný až ku samému brehu potoka tak, aby žalobkyňa nemohla prejsť ku svojmu domu povedľa tohto potoka v rámci chráneného pásma potoka, o

čom svedčí aj fotodokumentácia priložená k tomuto písomnému vyjadreniu. Prechod k rodinnému domu žalobkyne žalovaní znemožňujú úmyselne plotom a stavebným materiálom. Aj rampou je znemožnený prístup do jej rodinného domu. Žalobkyňa nemá možnosť si doviezť cez zimné mesiace palivo práve kvôli prekážkam zo strany žalovaných.

K uvedenému vyjadreniu pripojila list Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. Piešťany zo dňa 9.11.2015 a fotodokumentáciu o zábranách zo strany žalovaných (č.l. 203 - 206). Skutočnosti tvrdené vo vyjadrení potvrdzuje aj Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky Trenčín dňa 28.6.2017.

34. Právny zástupca žalobkyne podaním zo dňa 4.3.2019 oznámil súdu, že žalovaní nerešpektujú dlhodobo zaužívané právo prechodu cez ich pozemok k jej rodinnému domu, tento stav trvá i doposiaľ, ich agresivita voči nej a jej rodine narastá, o čom svedčia i fyzické napadnutia jej manžela tak, ako to súdu oznámila. Manžel sa bude liečiť z následkov napadnutia niekoľko týždňov. V čase podania tohto stanoviska žalobkyne, jej manželovi, poštarke a iným bránia žalovaní, aby po spornej ceste prechádzali k jej rodinnému domu, pričom na ohliadke na mieste samom bolo možné zistiť, že k jej rodinnému domu nie je žiadna iná prístupová cesta a dlhodobo, teda už niekoľko rokov, počas ktorých súdny spor trvá sa nemôže dostať k rodinnému domu autom, všetky veci potrebné do domácnosti i na opravy domu, drevo na kúrenie musia prenášať ručne po rôznych chodníkoch a pritom obaja sú zdravotne ťažko postihnutí. Boli odstránené prekážky samotnými žalovanými ako stavebný materiál, štrk i provizórne oplotenie a to z dôvodu, že žalovaní k ich stavbe povyššie cesty chovajú kravy a býky a tieto na rozdiel od nich môžu chodiť po ceste a pritom ohrozujú ľudí bývajúcich v okolí, vrátane žalobkyne i manžela. Žalobkyňa predpokladala, že keď budú odstránené tieto prekážky, že budú môcť prechádzať spornou cestou ako doposiaľ tak, ako prechádzali i právni predchodcovia, ktorí využívali túto cestu už začiatkom 19.storočia. Pokus prejsť po tejto ceste do jej rodinného domu dopadol tak, že žalovaní fyzicky napadli jej manžela. Pre úplnosť zdôraznil, že rodina I. bývala ešte v pôvodnom dome už v roku 1869, býval tam gazda A. I. a manželka B., dcéra K., syn W. a sestra H.. V prílohe sú napísané aj roky narodenia menovaných. Nielen z ohliadky na mieste samom, ale aj z výsluchu svedka Ing. I. na pojednávaní dňa 5.8.2017 bolo jednoznačne preukázané, že on i jeho právni predchodcovia používali na prístup k ich rodinnému domu len cestu cez predmetné pozemky žalovaných, ktoré pozemky právni predchodcovia žalovaných - rodina D. nadobudla až v roku 1919, teda v stave, keď právo prechodu už bolo najmenej 50 rokov vykonávané. Výkon práva prechodu po predmetnej ceste a teda žiadnej inej potvrdil vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 8.2.2018 aj A. Q. a tiež písomne jeho matka.

Podľa obyčajového práva platného na Slovensku v danom čase bolo možné nadobudnúť právo prechodu ako služobnosť i výkonom tohto práva po dobu požadovanú na vydržanie vlastníckeho práva, t. j. po dobu 32 rokov, pričom pri dobromyseľnom a nerušenom výkone tohto práva po dobu dlhšie než 32 rokov nebolo ani podľa súdnej praxe vyžadované preukázanie titulu vstupu do výkonu tohto práva. Je preto logické z dôvodu, že počas takej dlhšej doby mohol vlastník nehnuteľnosti účinným spôsobom brániť alebo zamedziť výkonu takéhoto vlastníckeho práva oprávneným z vecného bremena a pokiaľ tak neurobil, neboli ani v súdnej praxi žiadne pochybnosti o tom, že by právo zodpovedajúce vecnému bremenu nebolo vykonávané oprávnené a že by oprávnený takéto právo skutočne aj nenadobudol.

Podľa súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi vo vyššie uvedenom období súdna prax prelomila následky pozemnoknižnej sústavy, teda vpis vecných práv do pozemkovej knihy v prospech nadobúdateľov práva mimo pozemkovej knihy a to práve z dôvodov, že takéto nadobúdanie práva bolo veľmi časté a preto súdna prax poskytovala ochranu aj proti tomu, na koho bola nehnuteľnosť neskôr prevedená s tým, že bolo ustálené, že každý, kto chce nadobudnúť nehnuteľnosť má preskúmať nielen pozemnoknižné údaje, ale aj to, či niekto iný nie je v držbe nehnuteľnosti na základe skôr nadobudnutého práva. Tak to bolo aj v tomto prípade, keď právo prechodu bolo využívané bez akýchkoľvek rušení už od začiatku 19.storočia a samozrejme aj žalobkyňa predpokladá, keď nehnuteľnosť kupovala a k nehnuteľnosti prišla po ceste, ktorá bola vyštrkovaná, udržiavaná obcou a aj v katastri bola evidovaná ako cesta v správe MNV, že po predmetnej ceste je istý a bezpečný prístup k rodinnému domu, keďže iný prístup, napr. motorovým vozidlom ani nebol. Poukázal na ustanovenie § 116 a nasl. Občianskeho zákona z roku 1950, ktoré ustanovenia umožňovali nadobudnutie vecných práv obdobne ako vlastníckeho práva vydržaním, pričom v ustanovení § 145 ods.2 tzv. Stredného Občianskeho zákona sa vychádzalo z predpokladu, že v pochybnostiach sa má za to, že držba je oprávnená. Aj takéto ustanovenie vo vzťahu k predchádzajúcej právnej úprave malo opodstatnenie a to z dôvodu, že pri mnohoročných, dlhodobých výkonoch práv vyplývajúcich z ich držby bolo prakticky nemožné preukazovať po mnohých desaťročiach titul vstupu do takejto držby.

Poukázala aj na výsluch svedka Y. I. I., z ktorého výsluchu nemožno mať žiadnu pochybnosť o tom, že on i jeho právni predchodcovia nerušene a už od obdobia kam mu pamäť siahala vykonávali právo

prechodu po predmetnom pozemku, v súčasnosti vo vlastníctve žalovaných, že iná prístupová cesta do ich rodinného domu a to už pôvodného nebola a teda logicky možno jednoznačne usúdiť, že keď bol postavený nový dom rodičmi I. I. a prístup k nemu bol len po predmetnej ceste, že vlastníci pozemku, po ktorom cesta prechádzala, takýto prechod akceptovali, uznávali, že inak by nebolo možné ani vydať stavebné povolenie na stavbu tohto domu.

Žalobkyňa k svojmu rodinnému domu sa nemôže dostať spolu s manželom motorovým vozidlom, čo súd zistil aj na mieste samom, nemôže sa k rodinnému domu dostať ani sanitka, požiarnici, nie je možné ani odviezť smeti, hoci za odvoz smeti musí platiť, má znemožnený prístup s dovozom dreva na zimné obdobie, sú bezprostredne ohrozené životy jej rodiny, manžela a jej domácnosti, ale aj zdravie a preto žiada, aby mohla ona a jej rodina využívať právo prechodu a žiť normálne.

35. Z čestného prehlásenia B. B. M., bytom M. zo dňa 20.10.2016 vyplýva, že prehlasuje, že navštevovala žalobkyňu v roku 1989, keď tento dom kúpila. Uviedla, že jediná prístupová cesta autom k domu žalobkyne vedie z hlavnej cesty kopcom na vedľajšiu cestu, potom cesta vedie na poľnú cestu a na parc. č. XXXXX/X, ktorá ide na parc. č. XXXXX/X a pokračuje až k jej rodinnému domu. V zime ma poľnej ceste obec odhrňa sneh.

36. V čestnom prehlásení zo dňa 31.10.2016 A. B., bytom M. prehlásila, že s rodinou chodí na návštevu k žalobkyňi do obce A. S., č. domu XXX a cesta k jej rodinnému domu vedie od hlavnej cesty po dedinských komunikáciách. Posledný úsek je poľná cesta na pozemku parc. č. XXXXX/X, ktorá pokračuje na pozemku parc. č. XXXXX/X až k jej bráne. Cestu obec udržiava aj v zime.

37. V čestnom prehlásení zo dňa 5.10.2016 Q. B. vyhlásila, že jej starí rodičia v roku 1933 začali stavať dom č. XXX a vlastnili pozemky č. XXXXX, č. XXXXX/X, č. XXXX/X, ktoré v roku 2015 od jej matky kúpili pre svoju dcéru manželia V.. Cesta aj k tomuto rodinnému domu viedla okrem iných parciel aj cez parc. č. XXXXX/X, cez brod potoka na pozemok parc. č. XXXXX/X a cesta končila na pozemku č. X.. Ako občianka XX-tych S. vedela, že na laze pred vojnou mali postavené domy len D., I., U. a jej starí rodičia. V 80-tych rokoch začali stavať nové rodinné domy. Táto cesta okolo potoka bola zrealizovaná až v 90-tych rokoch na návrh jej otca, lebo sa reguloval potok. Táto cesta končí na začiatku pozemku parc. č. XXXXX/X, lebo p. W., ktorá zdedila pozemok č. XXXXX/X ho oplotila. Cez pozemky č. XXXXX/X, č. XXXXX a č. XXXXX/X nikdy nevedla cesta, na týchto pozemkoch jej rodina sadila zemiaky, zeleninu a okrasné stromy. Jej rodina dala súhlas prechádzať cez ich pozemky. Pani V. najskôr chodila cez pozemok W., ale X. N. mal výhrady, že chodí aj cez jeho pozemok, preto chodila na autobus cez pozemok jej matky. Pozemky č. XXXXX, č. XXXXX/X a č. XXXXX/X chcel kúpiť od jej matky v roku 2015 A. N., ale pozemky mu nepredala, preto postavil pred prístupový mostík k domu plot a na cestu rampu a zamedzil V. chodiť po ceste.

V priebehu konania Q. B. oznámila súdu v písomnom čestnom vyhlásení, bez uvedenia dátumu, ale zrejme napísané dňa 24.11.2016, lebo týmto dátumom je čestné vyhlásenie overené, že žiadne čestné vyhlásenie pre súd a ani pre iné účely nenapísala a ani nepodpísala a údaje v čestnom vyhlásení nezodpovedajú skutočnosti (č.l. 165).

38. Žalobkyňa do spisu predložila prostredníctvom právneho zástupcu čestné vyhlásenie zo dňa 6.3.2017 Y. I. I., nar. X.X.XXXX, bytom M., z ktorého vyplýva, že má vedomosť o tom, že jeho otec D. I. vždy používal ako jediná prístupovú cestu na svoj pozemok, na ktorom postavil rodinný dom, ktorý vlastní v súčasnosti Ing. A. V., cez pozemky parc. č. CKN XXXXX/X, cez brod potoka na parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X v k. ú. A. S. a to na chodenie pešo i povozmi. Na cestu využívali aj ostatní obyvatelia lazú Y., t. j. rodina U. a I.. Iná cesta povozmi nebola možná. Po tejto ceste sa dovážal aj stavebný materiál na stavby, drevo na kúrenie aj pre obyvateľov spodných domov, I. a H.í, pri ťaževných prácach po tejto ceste zvažali obilie, ktoré sa malo mlátiť. Zároveň priložil k tomuto čestnému vyhláseniu aj mapku, kde je uvedená cesta používaná už v dobe od jeho detstva a je vyznačená zelenou farbou. Cesta končila na pozemku parc. č. XXXXX/X. Týmto čestným vyhlásením doplnil svoje čestné vyhlásenie zo dňa 15.6.2016.

39. Žalobkyňa listom bez uvedenia dátumu požiadala o odkúpenie časti pozemku CKN č. XXXXX v k. ú. A. S. podľa priloženej mapy, lebo pozemok potrebuje pre drobné opravy a údržbu rodinného domu. Z pečiatky Slovenského pozemkového fondu, ktorý prijal toto podanie vyplýva, že dátum podania žiadosti bol 7.12.2015.

40. Slovenský pozemkový fond dňa 20.6.2016 oznámil žalobkyni k žiadosti o jej odkúpenie pozemku parc. č. XXXXX k. ú. A. S., že je možné odpredať len primeranú časť pozemku za jej rodinným domom za účelom údržby, resp. opravy rodinného domu.

41. Z ďalšieho oznámenia Slovenského pozemkového fondu so sídlom Bratislava zo dňa 11.11.2016 ako odpoveď na sťažnosť žalobkyne fond okrem iného uvádza, že je možné odpredať len primeranú časť z pozemku súvisiacu s rodinným domom žalobkyne a to za účelom údržby rodinného domu, resp. jeho opravy. Vzhľadom na dve žiadosti o odpredaj vyššie uvedeného pozemku parc. č. XXXXX o výmere XXX m², orná pôda LV č. XXXX vo vlastníctve štátu v správe Slovenského pozemkového fondu, fond navrhol, aby geometrickým plánom bola odčlenená okrajová časť pozemku, ktorá bude predmetom kúpnej zmluvy pre žalobkyňu a manžela a zvyšná časť pozemku bude odpredaná pre žalovaných.

42. Žalobkyňa podaním zo dňa 11.11.2016, teda po podaní žaloby oznámila Obci A. S., že dňa 27.9.2017 pán I., ktorý má 92 rokov sa chcel presvedčiť a pozrieť prístup k jeho rodičovskému domu, ktorý žalobkyňa od neho kúpila. Bol veľmi rozčúlený a povedal, že by nikdy neveril, že by bol niekto schopný takého svinstva. Nechápal, prečo starosta obce nezabezpečil žalobkyni prístup k rodinnému domu a pýtal sa, ako sa k jej rodinnému domu dostane sanitka alebo požiarnické auto alebo drevo, ktoré by si musela doviezť. Jej manžel ho informoval, že starosta nezabezpečil prístup k domu sanitkou ani po manželovej operácii chrbtice a manžela sanitka nemohla voziť na rehabilitáciu a to prispelo i k tomu, že zostal invalidný. Pán I. uviedol, že ľudia na lazoch bývali už od 13. storočia a do všetkých domov bol prístup vozom, aby si obyvatelia mohli voziť drevo, seno, obilie. Jeho rodičia, aj starí rodičia bývali na laze L. ešte minulé storočie a oni a ostatní obyvatelia lazú využívali pozemok parc. č. XXXXX/X ako cestu so súhlasom rodiny D.. S výstavbou rodinného domu súhlasili aj susedia, aj pán D., bolo to v roku 1937, kedy bol postavený nový dom. Pán I. išiel dohovoriť manželom I., aby uvoľnili cestu, no nič nevybavil. Dňa 13.10.2017 opäť prišiel navštíviť žalobkyňu, ktorý so slzami v očiach hovoril, že nemôže ani spávať, lebo predal dom žalobkyni, ku ktorému nemajú cestu. Ospravedlnil sa, že v čase, keď bol dom predávaný bol pozemok parc. č. XXXXX/X vo vlastníctve Československého štátu v správe MNV a ostatné časti prístupovej cesty k domu č. XXX tiež spravoval MNV. Pán I. išiel opäť dohovoriť I., aby žalobkyni cestu uvoľnili a keď neuspel, išiel za rodinou N., ale starší pán N. začal do neho sácať a preto ho manžel žalobkyne odviezol preč. Parcelu č. XXXXX/X využívali všetci občania lazú L. a mali na to súhlas rodiny D. a pán I. sa informoval od starostu, prečo žalovaní oplotili cestu k domu žalobkyne. Starosta vysvetlil, že ide o pozemok vo vlastníctve žalovaných a on nemôže nič urobiť.

43. Žalobkyňa vo svojom písomnom stanovisku zo dňa 1.2.2018 uviedla, že pozemok parc. č. XXXXX/X používali občania ako prístupovú cestu k svojim domom po vzájomnej dohode a s týmto prechodom tiež súhlasil aj pán D.. Po II. svetovej vojne pozemok parc. č. XXXXX/X spravovala obec ako obecnú cestu. Pán D. postavil bez stavebného povolenia hospodárske budovy aj na pozemku obce a v roku 1988 dala obec potvrdenie pre pána D., keď predával svoj dom Slovenským lesom Žilina, že hospodárske budovy sú jeho majetkom, hoci boli postavené bez stavebného povolenia a niektoré aj na pozemku obce. Ďalej uviedla, že A. N. nepoznal otca pána I. a pomery na lazoch, lebo sa do obce nasťahoval až v roku 1983. Pán I. bol ochotný prostredníctvom starostu obce vybaviť pre žalobkyňu prechod po pozemku č. XXXXX/X, ale nič nevybavil. Žalobkyňa požiadala obec o riešenie prístupovej cesty podľa § 5 Občianskeho zákona, lebo žalovaná oklamala obecné zastupiteľstvo a dala im prečítať falošný list od SPF Bratislava, v ktorom sa uvádzalo, že žalobkyni SPF predáva časť pozemku č. XXXXX na prístupovú cestu. Tento pozemok jej bol predaný za účelom opravy a údržby rodinného domu. Na iný účel sa ani pozemok používať nemôže a nemôže sa používať ani ako prístupová cesta. Po tomto pozemku nie je možné sa dostať osobným motorovým vozidlom k domu žalobkyne, ale žalobkyňa predovšetkým potrebuje, aby sa k nim dostala sanitka, aby si mohli priviesť potraviny a krmivo pre zvieratá a garážovať auto na ich dvore. V tomto vyjadrení okrem iného uvádza, že žalobkyňa mala pri predaji sporného pozemku požiadať o zriadenie vecného bremena prechodu k svojmu rodinnému domu, teda mala podať námietky. Tvrdila, že námietky podal jej manžel pred Y.. D., zamestnancom Slovenské lesy SR už pri ohliadke na mieste samom, kde sa nehnuteľnosť predávala v roku 2015, pričom mohol Y.. D. dodatkom k zmluve zakomponovať aj vecné bremeno prechodu cez pozemok žalovaných k jej nehnuteľnosti, ale neurobil tak. Pritom Y.. D. videl a vedel, že parc. č. XX. Obecný je prístupová cesta k jej rodinnému domu.

44. Obecný úrad A. S. oznámil stanovisko k žiadosti žalobkyne o odpredaj parc. č. XXXXX v liste zo dňa 21.9.2015 nesúhlasila s predajom tohto pozemku pre žalobkyňu, lebo v roku 1988 obec vydala potvrdenie, že parc. č. XXXXX o výmere XXX m² je záhrada k rodinnému domu č. XXX.

K stanovisku pripojil i potvrdenie zo dňa 31.8.1988 vydané MsNV A. S.. Rodinný dom 451 bol v minulosti vo vlastníctve Y. D..

45. K žiadosti ku kúpe parc. č. T. zaujali stanovisko aj Lesy SR š.p., o. z. Prievidza dňa 5.10.2015 a oznámili žalobkyni, že ide o ornú pôdu o výmere XXX m² v k. ú. A. S. evidovaná v LV č. XXXX, vlastník SR v správe Slovenský pozemkový fond. Ide o pozemok patriaci do poľnohospodárskych pozemkov, s ktorými štátne organizácie lesného hospodárstva nemôžu disponovať. V uvedenom stanovisku sa uvádza, že parc. č. XXXXX nadobudli Lesy SR š.p. od organizácie Severoslovenské štátne lesy Žilina kúpnu zmluvou zo dňa 13.9.1988 od Y. D.. Predmetom kúpnej zmluvy bol okrem uvedenej parcely aj rodinný dom č. XXX a vedľajšie stavby, komora, šopa, dreváreň, samostatné objekty ako záchod, maštal s holohumnicou, oplotením a vonkajšími úpravami a porastmi a záhradami a k nemu prislúchajúce pozemky parc. č. XXXXX/X, č. XXXXX/X a č. XXXXX. K prístupu k nehnuteľnosti žalobkyne cez parc. č. XXXXX/X ďalej uviedol, že tento pozemok je vedený ako ostatná plocha o výmere 405 m² a definovaný ako pozemok, na ktorom sú skaly, svahy, rokliny, výmole, vysoké medze, kamene, ktoré neposkytujú trvalý úžitok a nie ako pozemok, na ktorom je miestna a účelová komunikácia, lesná a poľná cesta, chodník a podobne. Tento pozemok bol predmetom predaja a žalobkyňa sa mohla tiež prihlásiť do verejnej súťaže, resp. podať námietky voči predaju, resp., že s tým nesúhlasí s odôvodnením, že jedna z parciel tvorí k jej nehnuteľnostiam prístupovú cestu a mohla žiadať o zriadenie vecného bremena v práve prechodu a prístupu ešte pred ukončením súťaže. V závere tohto stanoviska je uvedené, že žalobkyňa tesne pred podpisom kúpnej zmluvy kupujúcimi zistila, že nemá vyporiadany prístup k svojim nehnuteľnostiam a využíva dodnes túto parcelu č. XXXXX/X ako prístup, v čom ju nikto neobmedzuje. V závere jej bolo oznámené, že je potrebné, aby komunikovala s novým vlastníkom uvedenej parcely.

46. X.XX.XXXXQ., nar. X.X.XXXX, t. č. bytom C. Q. vo svojom čestnom vyhlásení zo dňa 2.11.2017 uviedla, že ona, jej rodičia a jej súrodenci, manželia I. a U. používali vždy ako jedinú prístupovú cestu k svojim domom a pozemkom prechod cez pozemky parc. č. XXXXX/X cez brod potoka na parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, cesta končila na pozemku parc. č. XXXXX/X v k. ú. A. S.. Medzi vlastníkmi pozemkov bola ústna dohoda, že tieto pozemky môžu používať všetci obyvatelia lazú L. ako prístupovú cestu k svojim domom a pozemkom. Obyvatelia lazú C. si po tejto ceste zväžali drevo na kúrenie, obilie, stavebný materiál a ďalšie potrebné veci. Jej rodičia mali najlepšie vzťahy s manželmi I. a D.. Jej rodina žila 13 rokov vo Francúzsku a tam pracovala na jednom statku s manželmi D. a pánom I.. Pred II. svetovou vojnou sa vrátili na Slovensko a jej utkvelo v pamäti, že bývali v pivnici rodinného domu pána I., kým jej rodičia nepostavili rodinný dom č. XXX. Zodpovedne prehlásila, že pán D. dal ústny súhlas na používanie pozemku parc. č. XXXXX/X v k. ú. A. S. na prístupovú cestu k domu pána I. i k rodinnému domu XXX, ktorý vtedy vlastnili jej rodičia.

47. K. Q. bývajúca v C. Q. písomne odpovedala na otázky súdu, nakoľko ju súd na pojednávanie nepredvolal ako svedkyňu z dôvodu jej vysokého veku a zdravotného stavu. Vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 1.3.2018 uviedla, že žalobkyňu Y. A. V. pozná ako susedu, ale nemá k nej žiaden vzťah. Y. I. a Q. I., jeho manželku nepozná. Vedela, čo je predmetom sporu od žalobkyne. Laz L. pozná, lebo tam vyrastala s rodičmi. Vedela uviesť, kde býva žalobkyňa, lebo jej dom je v blízkosti jej rodnej bývalej chalupy. Prístup do jej bydliska bol v minulosti peši cez gazdovský dvor pána D. povozom, ale v súčasnosti nevie, lebo od roku 1960 býva v Novej Dubnici. Vedela, že po smrti vlastníka pána D. sa dom predal štátnym lesom, cesta bola voľná a potom ju odkúpila vnučka pani I. a nastal problém. V minulosti jej rodičia a susedia chodili na O. na pitnú vodu cez dvory, lebo nebol tam vedený vodovod. Jej rodičia, otec D. I., nar. XXXX a matka N. I., rod. U., nar. XXXX chodili peši cez spoločný dvor chodníkom okolo chalupy jej matky, ktorá tam bývala. Po pozemkoch sa chodilo vozom pri zbere úrody. V tom čase patrili pozemky rodičom jej matky, takže nebol žiaden problém. Poznala aj Y. I. I., ktorý ako slobodný býval s rodičmi. Rodičov poznala veľmi dobre a boli to dobrí ľudia aj susedia. Vedela, kde bývali rodičia Y. I. I., nevie presne, v ktorom období, asi v roku 1944 až 1970, kedy chodila do základnej školy. Y. I. chodil peši chodníkmi okolo potoka. Nevedela uviesť, či v minulosti niekto bránil alebo obmedzoval, alebo mal výhrady voči jeho rodičom alebo Y. I. I., alebo aj iným obyvateľom lazú L. v súvislosti s rodinným domom z verejnej cesty. Nevedela uviesť, na základe čoho vzniklo právo prechodu do rodinného domu, kde býval Y. I. I. a jeho rodičia. Od 15-tich rokov bola málo doma, bývala na internáte aj na slobodárni, potom sa vydala a od roku 1960 býva v Novej Dubnici. Nevedela, či niekto dal súhlas na prechod alebo nesúhlas na prechod k rodinným domom jej rodičov a Y. I. I., bola to vec jej rodičov.

48. Žalobkyňa v priebehu konania zaslala súdu niekoľko emailových podaní.

K svojmu stanovisku podané súdu emailom dňa 13.9.2018 pripojila zápisnicu (č.l. 292) a výmer (č.l. 293) vydaný Okresným úradom Prievidza, z ktorého vyplýva, že výmer bol daný D. I., obyvateľovi A. S., ktorým výmerom sa udelilo žiadateľovi povolenie k užívaniu stavby vystavenej na základe tunajšieho povolenia. Ide o nehnuteľnosť pozostávajúcu z jednej izby, jednej kuchyne, komory, jedného záchoda, jednej chodby a dvoch pivníc vo A. S., ide o parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX.

V texte z 13.3.2018 žalobkyňa uviedla, že spornú cestu parc. č. XXXXX/X vyštrkovali a neskôr bola v roku 2014 vyrovnaná, vyštrkovaná, aby tade mohla chodiť sanitka a voziť ju z domu na rehabilitáciu po jej operácii bedrového kĺbu a starostovia brali túto parcelu ako obecnú cestu. Používanie ciest je na ústnej dohode občanov a vlastníkov jednotlivých pozemkov.

Žalobkyňa chcela týmto poukázať, že Okresný úrad v Prievidzi týmto výmerom zo dňa 29.11.1937, ktorý bol vydaný na základe stavebného štatútu udelil D. I. povolenie k užívaniu stavby, ktorá bola povolená, ide o stavbu, ktorá pozostáva z jednej izby a príslušenstva v obci A. S., vrátane parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX. Týmto chcela zdôrazniť, že týmto výmerom bolo udelené povolenie k užívaniu rodinného domu, vrátane aj tejto parcely.

49. Žalobkyňa vo svojom emailovom podaní zo dňa 26.mája 2018 uviedla, že žalovaná oznámila na polícií, že jej manžel chodí po jej pozemku parc. č. XXXXX/X, hoci tvrdí, že tento pozemok je ich prístupová cesta k jej rodinnému domu. Začiatkom mája 2018 žalovaní postavili elektrické ohradníky na pozemkoch parc. č. XXXXX/X, na pozemku parc. č. XXXXX a na pozemku parc. č. XXXXX a elektrické drôty do ohradníkov previedli až cez pozemok parc. č. XXXXX/X, ktorý odkupuje žalobkyňa od Slovenského pozemkového fondu. Oznámila, že žalovaní chovajú vo svojom objekte úžitkové zvieratá, kačice, husi, v minulosti chovali zajace aj teliatko a chovajú i býkov. Na základe informácie, ktorú zistila z knihy (z ktorej niekoľko častí vo fotokópií založila do súdneho spisu), sa dočítala, že až do konca I. svetovej vojny väčšinu pozemkov vo A. S. vlastnili U. a čo sa týka lazú L., je tu zakreslený len starý dom I. a U.. U. D. žila na laze D.. U. D. postavila rodinný dom na laze L. až po I. svetovej vojne, takže dohoda o používaní pozemku parc. č. XXXXX/X ako prístupovej ceste k svojim nehnuteľnostiam uzavreli obyvatelia lazú ešte pred nasťahovaním rodiny D. na laz. Rodina D. musela súhlasiť s touto dohodou, lebo v opačnom prípade by obyvatelia lazú nedali súhlas na stavebné povolenie domu Q.. Dala súdu k dispozícii i mapu z lazov z roku 1876. Žiadala súd určiť vecné bremeno k jej rodinnému domu cez pozemok parc. č. XXXXX/X. Príloha k jej vyjadreniu tvorí č. l. 302 až 305 súdneho spisu. Zaslala i fotodokumentáciu z knihy Vývoj osídlenia v 19. - 20.storočí A. S. (č.l. 326-327).

50. Žalobkyňa zaslala súdu dňa 13.3.2019 dom žalovaných č. 451 (fotodokumentáciu založenú na č.l. 330 - 338).

51. Žalobkyňa v ďalšom emailovom podaní zo dňa 6.mája 2019 oznámila súdu skutočnosť uvedené viacmenej v predchádzajúcich jej podaniach, ide o odkúpenie pozemku parc. č. XXXXX. Pozemok parc. č. XXXXX/X, ktorý vznikol odčlenením z parc. č. XXXXX nemôže využívať ako prístupovú cestu k jej rodinnému domu, lebo by musela ísť cez pozemok parc. č. XXXXX a ten je vo vlastníctve pani I., na ktorom pozemku je postavená časť prístavby jej domu a chodník. Po pozemku parc. č. XXXXX/X sa k svojmu rodinnému domu autom nedostane. Uviedla, že pozemok parc. č. XXXXX/X je pozemok obce, ktorý nemôže slúžiť ako prístupová cesta k jej rodinnému domu, hoci starosta v korešpondencii uviedol, že pôjde o cestu, ktorá bude ako prístupová cesta k rodinným domom aj pre žalobkyňu. Žalobkyňa tvrdí, že starosta dobre vedel, že sa k jej domu a k domu jej dcéry s. č. 449 nedostanú touto cestou. Táto cesta je úzka a bolo to vidieť aj na mieste samom pri ohliadke, na čo upozornila prítomných. Žalovaní si postavili na tomto pozemku elektrické hodiny, strechu svojho domu, na pozemku sa nachádzajú 2/3-iny hospodárskej budovy i oporný múr. Vlastníci pozemkov parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX/X, parc. č. XXXXX a parc. č. XXXXX/X majú na tomto pozemku postavené ploty a vlastníci týchto pozemkov by museli dať k vybudovaniu cesty ako prístup súhlas. Obec by musela odstrániť všetky terajšie ploty. Navyše obecné zastupiteľstvo na rok 2019 neodsúhlasilo výstavbu cesty na pozemku č. XXXXX/X.

52. Žalobkyňa emailovým podaním zo dňa 20.8.2019 oznámila súdu, že pozemok parc. č. XXXXX patrí do vlastníctva pani I., pričom sa k svojmu rodinnému domu dostane zo svojho pozemku parc. č. XXXXX/X peši, alebo cez pozemok pani I. parc. č. XXXXX, ale pani I. jej prechod cez jej pozemok zakázala.

Žalobkyňa kúpila pozemok parc. č. XXX), o čom svedčí i rozhodnutie o povolení vkladu zo dňa 11.7.2019 Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom. Uvedený pozemok žalovaná s manželom kúpila od Slovenskej republiky, zast. Slovenským pozemkovým fondom Bratislava.

53. Žalobkyňa súdu predložila fotodokumentáciu (č.l. 334 - 355), ktorou chcela preukázať, že v roku 1996 bolo možné bez problémov prejsť spornou parcelou, v zime sa na tejto ceste sánkovali manžel s dcérou a rovnako aj otec žalovanej s jej rodinou išiel touto cestou koňmi s vozom. Žalobkyňa parkuje svojím osobným motorovým vozidlom pred bránou, pred sporným pozemkom (č. l. 355).

54. Slovenská republika, zast. Slovenským pozemkovým fondom Bratislava ako predávajúci a XXXX, V. a Y.. A. V., obaja bytom A. S. ako kupujúci uzatvorili dňa 2.mája 2018 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej je pozemok parc. č. KN-C parc. č. XXXXX/X, druh pozemku orná pôda vo výmere XXX m2 v k. ú. A. S., odčlenený geometrickým plánom zo dňa 7.7.2017 z parc. č. XXXXX, druh pozemku orná pôda o výmere XXX m2 zapísaný v LV č. XXXX vo vlastníctve Slovenskej republiky. Ako dôvod uzavretia kúpnej zmluvy je v čl. IV. bod 2 uvedený na účely majetkového usporiadania pozemku z dôvodov usporiadania vlastníctva k pozemkom zastavaným inými stavbám a primeraným príťahlým pozemkom.

55. Z výpisu z katastra nehnuteľnosti zo dňa 1.8.2016 je zrejmé, že parcela registra „C“ evidovaná na katastrálnej mape parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m2 ostatná plocha nie je na tento pozemok založený list vlastníctva.

56. Z ďalšieho čiastočného výpisu z listu vlastníctva č. XXXX zo dňa XX.X.XXXX vyplýva, že parc. č. XXXXX/X o výmere 670 m2 ostatná plocha je vo vlastníctve Obce A. S..

57. Právny zástupca žalobkyne v záverečnej reči uviedol, že nárok žalobkyne neodvodzuje od nejakej platnej zmluvy alebo nejakého platného právneho úkonu, na základe ktorého by v minulosti vzniklo právo prechodu, ale nárok odvodzuje od vydržania toho práva prechodu, t. j. v podstate dlhodobého nerušeného a dobromyseľného výkonu tohto práva nielen žalobkyňou, ale predovšetkým jej právnymi predchodcami a pokiaľ v žalobe uvádzali, že počiatkom toho výkonu práva prechodu bolo obdobie roku 1937, kedy rodičia vypočutého svedka I. I. začali stavať rodinný dom, ktorý v súčasnosti vlastní po úpravách žalobkyňa, tak samotným zisťovaním žalobkyne v dostupnej archivácii a správ týkajúcich sa počiatku toho osídlenia vo A. S. bolo zistené a je to aj súdu doložené, že ešte starí rodičia už vypočutého svedka I. I. a to A. I. aj s manželkou B. a svojimi deťmi už v roku 1869 bývali na tom mieste, kde je teraz postavený rodinný dom žalobkyne, pretože v bezprostrednej blízkosti bol v tom čase postavený starý rodinný dom, ktorý obývali. Uvádza to práve teraz z toho dôvodu, aby bolo možné ustáliť, aké právne predpisy sa vzťahujú na počiatok výkonu toho práva prechodu, pretože tak, ako žalobkyňa doložila je zrejmé, že právní predchodcovia žalovaných nadobudli nehnuteľnosti až v roku 1919 a to znamená, že aby mohla rodina I. vykonávať vlastnícke práva k domu a dostať sa k rodinnému domu po tej istej ceste, ako sa neskôr už 100 rokov chodilo, tak z jeho pohľadu nepochybne musela existovať dohoda, resp. súhlas vlastníka pozemku, ku ktorému sa domáha určenia práva prechodu o tom, že vlastníci tohto rodinného domu, teda rodiny I. tadiaľ právo prechodu má. Aj z výsluchu I. I., aj z výsluchu svedka Q. a jeho matky je preukázané, že aj táto rodina, resp. ešte ich starí rodičia takisto používali túto istú cestu na prechádzanie peši i povozmi, pretože iná cesta do domov do tohto lazdu nebola. V podstate na výkon alebo vydržanie práva prechodu je možné analogicky aplikovať tie ustanovenia občiansko-právnych predpisov, ktoré upravuje aj inštitút vydržania vlastníckeho práva, aj keď podľa jeho názoru na výkon práva prechodu stačilo aj podľa bývalého obyčajového práva platného na Slovensku do roku 1950 privolenie vlastníka pozemku. Takúto informáciu čerpá z publikácie, ktorú uviedol aj v žalobe Zaturecký, boli to právní odborníci, ktorí robili na NS SR a túto ich publikáciu podľa jeho názoru je možné považovať za orientáciu pri výklade obyčajového práva na Slovensku v tomto období. Doslova títo autori uvádzajú, že v tom čase sa na Slovensku dalo nadobudnúť právo prechodu, ktoré sa terminologicky označovalo ako služobnosť a toto právo sa dalo nadobudnúť mimo pozemkovej knihy, teda mimo platne uzavretej zmluvy o zriadení takéhoto práva, vyžadovalo sa len, aby bol daný súhlas vlastníka k pozemku, na ktorom takéto právo malo viaznuť a aby toto právo bolo vykonávané pokojne a nerušené a v čase pred 1.1.1951 sa vyžadovala vydržacia doba 32 rokov. Teda z toho, čo doložila do spisu žalobkyňa, že to právo bolo vykonávané najmenej od toho roku 1869, pretože pozitívne doložili doklady svedčiace o tom, že už v tomto roku tam na tých nehnuteľnostiach, ktoré teraz vlastní žalobkyňa bývali A. I. a manželka B.. Považuje taktiež za preukázané, že aj v čase, keď rodičiaXXXX,

I. stavali rodinný v roku 1937, bola táto stavba riadne povolená, doložili stavebné povolenie a aj z tohto povolenia je preukázané, že žiadny zo susedov v tomto čase nenamietali už reálne vykonávané právo prechodu, pretože inak sa ani k stavbe, ani k začatiu stavby ani k užívaniu tohto rodinného domu nedalo pristúpiť, len cez túto istú cestu. Žalobkyňa doložila do spisu snímku z mapy z obdobia pred vybudovaním terajšej asphaltovej cesty, ktorá končí niekde pri p. N. pod rampou a aj z tejto dokumentácie je vidno, že tadiaľ žiadna cesta ani poľná, ani iná nevedla, takže tie skutkové tvrdenia žalovaných, že sa na prístup k domu žalobkyne sa používala aj iná cesta nepovažuje za účelové a ani preukázané.

Pokiaľ ide o samotné vydržanie práva prechodu, nie je povinnosťou žalobkyne dokazovať alebo preukazovať platný titul na nadobudnutie tohto práva, pretože v takom prípade by bolo zbytočné hovoriť o vydržaní. Aj podľa súdnej praxe sa musí preukazovať dobromyseľnosť nadobudnutia, resp. výkonu tohto práva a právna úprava v predchádzajúcich obdobiach bola prezieravá v tom, že Občiansky zákonník z roku 1950 zrejme jednoznačne vychádzajúc, keďže zákonodarca prijímal, že v období, keď platilo na Slovensku obyčajové právo, tak nebola taká gramotnosť občanov, aby mohli medzi sebou bežne uzatvárať pred rokom 1850 písomné zmluvy alebo nejaké dokumenty, ktoré by sa z tohto obdobia zachovali, tak aj v § 145 ods.2 Stredného Občianskeho zákonníka je ustanovenie, že pri vydržaní, práva sa vychádza z predpokladu, že v pochybnostiach sa má za to, že držba je oprávnená. Znamená to podľa jeho názoru, že ak existoval nejaký právny titul na dobromyseľnú držbu, to znamená dohoda alebo privolenie vlastníka, ak takýto úkon bol urobený. Tak ako uvádzali niekedy pred rokom 1869, tak by v podstate nemohlo byť spravodlivé, aby v súčasnosti mali jednoznačne a nepochybne preukazovať, že existovala konkrétna dohoda z konkrétneho dátumu v nejakej forme, keď vtedajší vlastníci zaťaženého pozemku a oprávnený z výkonu práva tej služobnosti uzavreli takúto dohodu, pretože to by bolo nemožné. Preto aj súdna prax, ktorá pokiaľ ide o inštitút vydržania je dostatočne zhrnutá aj v Náleze ÚS č. III. ÚS 63/09 z 26.mája 2009 sa konštatuje, že nie je potrebné, aby žalobca v takomto spore preukazoval platný titul nadobudnutia svojho práva, ale aby preukázal dobromyseľnosť pri nadobudnutí práva. Doslova citoval, že je treba preukazovať len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia tohto práva. Nevie si predstaviť, že by rodičia I. I. alebo jeho starí rodičia nejakým nepoctivým spôsobom toto právo boli nadobudli a vykonávali po dobu, ktorá je podľa neho nesporná a siaha až do polovice 19.storočia, pretože by nepochybne boli vznikli spory medzi vlastními pozemku, po ktorom chodili k svojmu domu. Za obdobie posledných 150 rokov nebol produkovaný ani zo strany žalovaných žiadny dôkaz, že by tento prechod bol býval sporný, spochybňovaný. Preto opätovne poukázal na toto rozhodnutie, kde sa uvádza, že predpokladom vydržania, tak ako vlastníckeho práva, tak ako práva prechodu je oprávnenosť držby a jej nepretržitosť počas zákonom stanovenej doby, ktorá bola podľa jeho vedomostí vzniku tohto práva 32 rokov a ak by aj nebola uplynula pred 1.1.1951, tak podľa Stredného Občianskeho zákonníka bola 10-ročná. Z výsluchu svedka I. I. aj pána Q. je podľa právneho zástupcu žalobkyne preukázané, že ani v tomto období medzi 1951 a 1961- rokom nevznikli nikdy žiadne problémy a ani výhrady voči používaniu tejto cesty. Zdôraznil, že aj podľa Nálezu Ústavného súdu SR je oprávnenosť držby síce vyvrátiteľnou právnou domnienkou tak, ako uviedol, aj keď zákon predpokladal oprávnenosť tejto držby, ale aj Ústavný súd SR konštatoval, že ten kto popiera dobromyseľnosť tejto držby, čo činia žalovaní, tak na nich je dôkazné bremeno na preukázanie neoprávnenej držby. Citoval, že dobromyseľnosť, na strane tých, ktorí toto právo vydržali a jednoznačne tvrdí, že to boli starí rodičia Y. I. I.. Dobromyseľnosť je taký vnútorný psychický stav, ktorý sa nedá objektívne preukázať, priamo dokázať a tu aj ÚS v súlade s dlhoročnou právnou praxou konštatuje, že o dobromyseľnosti možno usudzovať len z okolností, ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Čiže tým kritériom podľa nálezu ÚS je, či ten vykonávateľ práva bol so zreteľom na okolnosti každého jednotlivého prípadu poctivý pri nadobudnutí tohto práva. Ten akt na poctivosť nadobudnutia práva je podľa jeho názoru rozhodujúci a domnieva sa, že poctivosť nadobudnutia tohto práva ani nikdy nebola spochybňovaná. Žalovaní skôr pri dokazovaní kládli dôraz na to, že táto cesta nebola jedinou cestou, že existovali nejaké iné cesty alebo, že v súčasnosti existujú nejaké iné cesty, čo podľa jeho názoru nie je podstatné pre právne posúdenie nároku, ktorý uplatnili, pretože, ak by aj v súčasnosti, resp. v budúcnosti, ale skôr je to smerované na budúcnosť, by sa ukázala nejaká iná možnosť prístup pre žalobkyňu, tak to by mohol byť len dôvod na podanie návrhu na zrušenie takéhoto práva pre jeho zrejmy nepomer vo vzťahu k povinnosti zaťaženého toho vlastníka takéto práva strpieť.

Z vykonaného dokazovanie má za preukázané, že takýto stav ani dnes neexistuje, pretože je nemysliteľné, aby sa nebolo možné k rodinnému domu po 150 rokoch riadneho prístupu v súčasnosti dostať, aby bol niekto nútený chodiť po potoku alebo využívať iné len nelegálne a nikdy používané prístupové cesty po cudzích nehnuteľnostiach, len preto, že žalovaní nerešpektujú zaužívané právo, o ktorom vedeli, pretože tá cesta, po ktorej žalobkyňa chodila bola vyštrkovaná, bola zreteľná v čase, keď žalovaní nehnuteľnosť kupovali a pokiaľ si mysleli, že taká cesta tam nie je, tak konali neopatrne, pretože

pri normálnej opatrnosti a ohliadnutí nehnuteľnosti bola cesta zrejma. Aj v katastri nehnuteľnosti sa dalo zistiť, že bola dokonca ako cesta predtým ako nehnuteľnosť kupovali evidovaná v katastri, že bola v minulosti geometrickým plánom vytvorená práve preto, lebo bola prístupovou cestou aj na nehnuteľnosti žalobkyne. Je úlohou súdu pri tejto jeho argumentácii zhodnotiť, že je v súčasnosti rozumné požadovať od žalobkyne nejaký dôkaz, či žalobkyňa alebo I. I., alebo ešte jeho rodičia, alebo starí rodičia mohli mať pochybnosti o tom, že toto právo prechodu vo forme služobnosti tak ako, uvádzal podľa obyčajového práva platného na Slovensku nadobudli alebo nenadobudli, keď je nespochybniteľné, že toto právo rušené najmenej po dobu 150 rokov nebolo. Teda, ak by niekto po žalobkyni chcel, aby preukázala, že pred 150 rokmi, uzavreli nejakú dohodu písomnú alebo ústnu, ktorá sa nezachovala alebo sa zachovala, tak to by bola podľa jeho názoru nerozumnosť požadovať niečo také s takýmto časovým odstupom, pretože z dôkazov, ktoré vykonané boli, to znamená výsluch pána Klučku, prípadne ďalších svedkov, ktorí tadiaľ chodili, možno usudzovať, že taký úkon urobený byť musel a že musel byť urobený ešte pred rokom 1937, pretože inak by nebolo možné vydať stavebné povolenie pre postavenie rodinného domu, pretože ten dom sa nedal inak postaviť ani užívať, len využívať tú zaužívanú cestu. Aj Ústavný súd SR ako jeden z prameňov svojich právnych úvah používa aj tú publikáciu, ktorú v žalobe uvádzal, teda publikáciu F. a takisto aj ďalšiu publikáciu od A. T., kde takisto zhodne s touto publikáciou sa pripúšťalo nadobudnutie vlastníckeho práva aj práva zodpovedajúceho vecnému bremenu aj mimo pozemkovej knihy, pričom aj podľa nálezu Ústavného súdu SR je na vydržiteľa daná len jediná požiadavka, že musel byť presvedčený, že mu toto právo patrí, že ním nikoho neukracuje, čo by teda znamenalo, že ak by mal byť presvedčený, že niekoho ukracuje, by sa musel tomuto právu brániť, čo preukázané ako uviedol nebolo, pričom nestatočnosť tej držby musí preukázať vždy druhá strana. Žiadny dôkaz o nestatočnosti držby v tomto období, o ktorom hovoril, ani druhá strana preukázať nemôže, nielen preto, že nežili v tom čase, ale ani nemajú žiadne listinné ani iné dôkazy, teda ich neprodukovali, ktoré by svedčali o nestatočnosti držby, teda výkonu toho práva prechodu právnymi predchodcami pána I.. Zastáva názor, že právo, ktorého sa domáha žalobkyňa preukázané bolo, preto aj trvá na tom, aby súd žalobe vyhovel a určil, že tá konkrétna nehnuteľnosť žalovaných je zaťažená vecným bremenom spočívajúcim v práve prechodu, keďže je v súčasnosti spor len medzi žalobkyňou a žalovanými v práve prechodu práva nehnuteľnosti, ktorou v súčasnosti žalobkyňa je, pričom ide o vecné právo, ktoré nie je viazané na osobu žalobkyne, ale je viazané na vlastníctvo k tým nehnuteľnostiam, pre užívanie ktorých to právo prechodu slúži.

Žiadal priznať trovy konania.

58. Žalovaní na svoje skutkové tvrdenia predložili listinné dôkazy, z ktorých vyplýva nasledovné:

Z čestného prehlásenia X. B. zo dňa X.X.XXXX bývajúcej v obci A. S. vyplýva, že má vedomosť, že prístup k stavbe rodinného domu súp. č. 450 k. ú. A. S. v súčasnosti vo vlastníctve žalobkyne bol od jeho postavenia po miestnej komunikácii zo strany od pozemku parc. CKN č. XXXXX/X. Túto cestu predchádzajúci vlastník rodinného domu D. I. využíval ako prístupovú cestu až do svojej smrti.

59. Čestné prehlásenie zo 7.7.2016 X. D., bytom A. S. je po obsahovej stránke totožné s čestným prehlásením X. B..

60. Z čestného prehlásenia zo dňa 9.7.2016 vyplýva, že Y. V., občan Obce A. S. má vedomosť o tom, že Y.A. V. chodila k rodinnému domu súp. č. 450 v k. ú. A. S. z miestnej komunikácie zo strany od domu X. N.. O uvedenej skutočnosti vie z dôvodu, že svoje auto parkovala pri dome vo vlastníctve N. a S. W., alebo pri dome vo vlastníctve W. A. a jej auto videl na týchto miestach pravidelne.

61. Z čestného prehlásenia B., V. a V. spísané 10.7.2016 vyplýva, že títo občania Obce A. S. prehlásili, že sú členmi Urbárskeho spoločenstva A. S. a urbárske spoločenstvo je vlastníkom pozemku parc. CKN č. XXXXX/X zapísanom v LV č. XXXX pre k. ú. A. S.. Cez parc. č. CKN č. XXXXX/X je z poľnej cesty na parc. CKN č. XXXXX/X vyjazdená cesta, ktorá ústí na pozemok parc. CKN č. XXXXX/X vo vlastníctve manželov I.. Cesta cez parc. CKN č. XXXXX/X nie je zapísaná v KN, nie je nikomu zverená do správy, nie je udržiavaná a väčšiu časť zimy neprejazdná.

Rovnakého obsahu je spísané aj čestné prehlásenie dňa 9.7.2016 občanmi A. N., A. I. a D..

62. XX.XX. U., W. I. a W. D., obyvatelia L. A. S. spísali dňa 19.10. 2016 čestné prehlásenia, ktorých obsah je totožný. Z týchto čestných prehlásení vyplýva, že žijú v obci A. S. a nepamätajú si prístup k nehnuteľnostiam súp. č. XXX a č. XXX a č. XXX a pamätajú si, že prístup k nehnuteľnostiam č. XXX,

XXX a XXX bol zo spodnej strany od W. cez pozemky CKN parc. č. XXXXX/X, č. XXXXX/X, č. XXXXX/X, č. XXXXX/X, č. XXXXX/X a č. XXXXX/X po vozovej ceste cez brod potoka a nie z opačnej strany cez pozemky CKN pozemok parc. č. XXXXX/X - lesný pozemok a CKN pozemok parc. č. XXXXX/X - ostatné plochy, kadiaľ bol najrýchlejší a najjednoduchší spôsob prepravy.

63. Žalovaní predložili do súdneho spisu aj fotodokumentáciu (č.l. 52 - 55).

64. Podľa potvrdenia Obecného úradu A. S. zo dňa 6.7.2016 žalobkyňa má trvalý pobyt v obci A. S. č. s. 450 od 12.10.2011.

65. Z výpisu z LV č. XXXX je zrejmé, že parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m2, zastavané plochy a nádvoria sú vo vlastníctve X. N. 1 a S. W. 1.

66. Z výpisu z LV č. XXX vyplýva, že parc. č. XXXXX/X- o výmere XXX m2 zastavané plochy a nádvoria, parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m2 záhrady, parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m2 orná pôda, parc. č. XXXXX - o výmere XXX m2 orná pôda, rodinný dom súp. č. 449 na parc. č. XXXXX/X je vo výlučnom vlastníctve I. V..

67. Žalovaní predložili do súdneho spisu aj stavebné povolenie L. A. S. zo dňa 7.9.2016, z ktorého vyplýva, že požiadali o stavebné povolenie na zmenu stavby - Prestavba a nadstavba rodinného domu umiestnená na pozemku parc. č. XXXXX k. ú. A. S.. Stavebné povolenie žalovaným bolo vydané aj s určenými podmienkami v tomto rozhodnutí. K stavebnému povoleniu pripojili snímku z mapky.

68. Žalovaní predložili aj výpis z LV č. XXXX, z ktorého je zrejmé, že parc. č. XXXXX o výmere XXXXXX - lesné pozemky sú vo vlastníctve urbárikov. K týmto listom vlastníctva je pripojený aj snímok (č.l. 135 - 136) ako sú situované parcely jednotlivých občanov.

69. Z čiastočného výpisu z LV č. XXXX je zrejmé, že parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m2, zastavané plochy a nádvoria sú vo vlastníctve SR SPF, Bratislava. K uvedenému je pripojený vytyčovací náčrt (č.l. 139-141).

70. Právna zástupkyňa žalovaných vo svojom písomnom stanovisku zo dňa 28.septembra 2017 uviedla, že pozemok parc. CKN č. XXXXX/X prešiel do vlastníctva štátu v správe Lesov SR v roku 1988 a nebol zaťažovaný žiadnym právom tretích osôb.

Žalobkyňa kúpila svoje nehnuteľnosti v roku 1989. Tieto nadobudla od dediča predchádzajúceho vlastníka, ktorý nehnuteľnosť neužíval. Preto pri predaji nemohol tvrdiť, že existuje nejaké právo k parc. CKN č. XXXXX/X, ktoré navyše nikdy nebolo zapísané. V zmuve, ktorou žalobkyňa nehnuteľnosti nadobudla nie je uvedené žiadne právo k cudzím nehnuteľnostiam. Právo k cudziemu pozemku do roku 1992 podľa vtedy platnej legislatívy bolo možné zriadiť len zmluvou.

Okolnosť, že žalobkyňa voľne prechádzala cez sporný pozemok, právny záver o vydržaní práva vecného bremena neumožňuje. K naplneniu podmienky dobrej viery podľa platnej právnej úpravy § 134 v spojení s § 130 ods.1 Občianskeho zákona nestačí, keď tvrdené právo k nehnuteľnosti bolo dlhodobo vykonávané bez toho, aby vlastníka jeho výkonu bránil prípadne, že bolo vykonávané od nepamäti, napr. aj inými osobami a podobne. Presvedčenie nadobúdateľa o tom, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu prináleží, že nejedná bezprávne, musí byť podložené dôvodom oprávňujúcim k takémuto presvedčeniu, teda okolnosťami svedčiacimi o poctivosti nadobudnutia. Cez cudzí pozemok možno prechádzať na základe rôznych právnych dôvodov; môže ísť napr. o záväzkový vzťah, môže ísť o výprosu (vlastník pozemku prechádzanie iných osôb cez pozemok trpí bez toho, aby im k tomuto prechádzaniu vzniklo nejaké právo) alebo môže ísť o užívanie cudzieho pozemku ako účelovej komunikácie. Skutočnosť, že sa niekto chová spôsobom naplňujúcim možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, napr. prechádzať cez cudzí pozemok ešte neznamená, že je držiteľom vecného práva. Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom na všetky okolnosti sa musí vzťahovať aj k titulu, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Držiteľ práva dovolajúci sa domnelého právneho dôvodu držby, by mal uviesť, o ktorý inak spôsobilý titul nadobudnutia práva z vecného bremena by v jeho prípade malo ísť. Tento titul však žalobkyňa doposiaľ neuviedla.

Pokiaľ sa právo prechodu a prejazdu cez sporný pozemok realizovalo, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyne v súvislosti s držbou predmetného práva.

Z listín doložených do spisu žalobkyňou vyplýva, že si bola vedomá, že vecné bremeno práva prechodu cez sporný pozemok jej nepatrí. Z emailovej korešpondencie so štátnymi lesmi je zrejmé, že žiadala o zápis vecného bremena na sporný pozemok do katastra nehnuteľnosti. Toto jej bolo odmietnuté, že takéto právo na pozemku nie je a ani nebolo. To, že je problém s prístupom k nehnuteľnostiam na lazoch vo všeobecnosti, je tiež zrejmé zo zápisníc doložených do spisu a z vyjadrenia svedkov uvedených v konaní. Rovnako bolo preukázané to, že z dôvodov zabezpečenia prístupu k svojmu domu, žalobkyňa kúpila susediace nehnuteľnosti, avšak, keď sa nedohodla so susedmi na prechode, lebo nesúhlasila s prechodom cez časť svojho pozemku so susedmi, účelovo previedla túto nehnuteľnosť na svoju dcéru L..

Predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutnými pre vydržanie vlastníctva (§ 130, § 134 Občianskeho zákona). Ako je predpokladom dobrej viery u oprávneného držiteľa veci jeho presvedčenie, že mu vec patrí ako vlastníkovi, tak predpokladom dobrej viery u oprávneného držiteľa práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je presvedčenie, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu prináleží. Toto presvedčenie musí byť podložené konkrétnymi skutočnosťami, ktoré ho k tomu oprávňujú. Takéto skutočnosti žalobkyňa v konaní nepreukázala.

Poukázala na § 129 ods.1 Občianskeho zákona, v zmysle ktorého držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou alebo ten, kto vykonáva právo pre seba.

Oprávnený držiteľ práva zodpovedajúceho vecnému bremenu musí byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že právo, ktoré k cudzej veci vykonáva mu patrí, lebo riadne vzniklo alebo na neho riadne prešlo. Posúdenie, či držiteľ je v dobrej viere alebo nie je, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samého účastníka a vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej normálnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať po celú vydržaciu dobu dôvodnej pochybnosti o tom, že mu takéto právo patrí. Treba zdôrazniť, že dobrá viera vyjadruje vnútorný psychický stav držiteľa, ktorý sám o sebe nemôže byť predmetom dokazovania, avšak toto vnútorné presvedčenie, že nekoná bezprávne sa navonok prejavuje jeho konkrétnym správaním, čo už ale predmetom dokazovania a posudzovania byť môže.

71. Právna zástupkyňa žalovaných v ďalšom písomnom stanovisku zo dňa 7.februára 2018 uviedla, že žalobkyňa do súdneho spisu doložila listiny preukazujúce, že SPF požiadalo o odkúpenie časti pozemku parc. CKN č. XXXXX k. ú. A. S. a účel kúpy odôvodňuje opravou a údržbou domu. Jedná sa o pozemok, o kúpu ktorého žiadali aj žalovaní. Po schválení žiadosti na odkúpenie boli žalovaní predvolaní na rokovanie a bolo im oznámené, že o kúpe tohto pozemku následne požiadala aj žalobkyňa a vzhľadom na opakované sťažnosti žalobkyne má SPF záujem predísť prípadným sporom. Žalobkyňa požiadala o kúpu za účelom prístupu k svojim nehnuteľnostiam. Žalovaným bolo navrhnuté, aby sa z pozemku odčlenila časť pozemku vo veľkosti, ktorá by mohla slúžiť na účel prechodu a prejazdu pre žalobkyňu. Z tohto dôvodu bol vyhotovený geometrický plán, ktorý zohľadňoval požiadavku žalobkyne. Veľkosť odčlenenia a zameranie bolo vyhotovené v súčinnosti so žalobkyňou. SPF dal žalovanej aj písomné stanovisko k účelu schválenia odpredaja tejto časti pozemku žalobkyňi.

Ďalej uviedla, že pokiaľ by bolo pravdivé tvrdenie žalobkyne, že túto časť pozemku odkupuje na účel opráv a údržby svojho domu, nechcela by odkúpiť aj časť pozemku, ktorá nadväzuje na parc. CKN č. XXXXX/X k. ú. A. S. a nežiadala, aby šírka tejto časti pozemku bola vo veľkosti možnosti prejazdu vozidlom tak, ako pri zameraní na tom trvala žalobkyňa. Doložili do súdneho spisu vytyčovací náčrt z 22.10.2015 vyhotoveného za účelom vytyčenia spornej parcely a v tomto náčrte je červenou farbou zakreslené oplotenie žalobkyne v rozsahu, v akom žalobkyňa zaberá časť spornej nehnuteľnosti, ktorú oplotením pričlenila k svojim pozemkom.

Ďalej uviedla, že pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že pán I. ako predchádzajúci vlastník nehnuteľností, ktoré mal vo vlastníctve, resp. jeho otec mal nejaké právo k spornému pozemku, tak toto v konaní nepreukázala. Navyše, žalobkyňa kúpila svoje nehnuteľnosti v roku 1989. V zmluve, ktorou žalobkyňa nehnuteľnosti nadobudla nie je uvedené žiadne právo k cudzím nehnuteľnostiam.

Právo k cudziemu pozemku do roku 1992 podľa vtedy platnej legislatívy bolo možné zriadiť len zmluvou. Preto má za to, že žalobkyňa nemohla nadobudnúť žiadne právo od predchádzajúceho vlastníka.

Právne úkony treba posúdiť podľa práva platného v čase, keď sa robia.

Pokiaľ žalobkyňa spochybňuje výpoveď svedka Ing. D., tieto svoje tvrdenia ničím nepodložila. Pri predaji sporného pozemku opakovane podávala sťažnosti v súvislosti s predajom na rôzne orgány verejnej

správy. V prípade, ak by neboli dodržané zákonné podmienky predaja, tento predaj by bol príslušnými orgánmi zrušený. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že Ing. D. mohol pri uzatváraní zmluvy zriadiť na spornom pozemku vecné bremeno, toto tvrdenie nie je pravdivé. Boli všetky podmienky zmluvy dohodnuté a bola stanovená cena pozemku. V prípade zaťaženia pozemku vecným bremenom, by sa cena zmenila. Hodnota pozemku by v dôsledku ťarchy na pozemku klesla a to by sa muselo prejaviť v kúpnej cene. Meniť podmienky zmluvy nebolo v kompetencii Ing. D.. Tvrdenia, že žalovaní sa nemali ako o predaji dozvedieť, lebo neovládajú internet sú účelové a ničím nepodložené. Žalovaní používajú internet bežne, či už na kontakt s úradmi alebo na udržiavanie osobných kontaktov. Žalovaných dcéry dlhšiu dobu žili v zahraničí a s dcérami sa mohli kontaktovať najmä cez internet.

Vzhľadom na opakované sťažnosti žalobkyne, štátne orgány prešetrovali každú vec a v čase podania tohto vyjadrenia bolo vedené aj priestupkové konanie voči žalobkyni za zneužitie cudzej emailovej adresy.

K tomuto vyjadreniu pripojila aj vytyčovací náčrt.

72. Slovenský pozemkový fond listom zo dňa 6.12.2016 oznámil žalovaným, že im bolo doručené dňa 29.11.2016 ich elektronické podanie, predmetom ktorého je vysporiadanie pozemku parc. KN „C“ č. XXXXX zapísané v LV č. XXXX vo vlastníctve SR, v správe SPF. Z obsahu tohto oznámenia SPF je zrejmé, že žalovaní chceli informáciu, z akého dôvodu a za akým účelom požiadali manželia V. o odčlenenie okrajovej časti parcely a za akým účelom bude časť parcely využívaná. Zároveň prejavili záujem o dohodu o odkúpenie vyššie uvedenej parcely. SPF navrhlo ústretové riešenie a vzhľadom na dve žiadosti o odkúpenie vyššie uvedenej parcely navrhli, že fond môže predať primeraný príľahlý pozemok k zastavanému pozemku, resp. primeranú časť pozemku na prístup k nehnuteľnosti podľa odborných útvarov fondu. Navrhnuté odčlenenie je adekvátne k deklaroványm potrebám žiadateľov.

73. Z čiastočného výpisu z LV č. XXXX z 24.9.2019 je zrejmé, že parc. č. XXXXX/X - o výmere XXX m², ostatná plocha je vo vlastníctve Obce A. S..

74. Dňa 27.2.2018 uzatvorili kúpnu zmluvu predávajúci Slovenská republika, zast. Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Bratislava a kupujúci Y. I. a Bc. Q. I., bytom A. S.. Predmetom kúpnej zmluvy bol predaj pozemku parc. KN „C“ p. č. XXXXX/X, druh pozemku orná pôda vo výmere XXX m² nachádzajúci sa v k. ú. A. S.. V čl. IV. bod 2 je uvedené, že predávajúci predáva kupujúcemu predávaný pozemok na účely majetkového usporiadania pozemku z dôvodu usporiadania vlastníctva k pozemkom zastavaným inými stavbami a primeraným príľahlým pozemkom.

75. Rozhodnutím Okresného úradu Prievidza, katastrálnym odborom zo dňa 22.3.2019 bol povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnosti v k. ú. XX. Právna S. pozemok registra CKN parc. č. XXXXX/X, orná pôda o výmere 527 m² v prospech Q. I. a Y. I..

76. Právna zástupkyňa žalovaných vo svojom záverečnom vyjadrení zo dňa 12.marca 2020 uviedla, že žalobkyňa sa žalobou domáha o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k pozemku parc. CKN č. XXXXX/X v k. ú. A. S..

Právne úkony treba posúdiť podľa práva platného v čase, keď sa robia. Novela Občianskeho zákonníka účinná od 1.1.1992 umožnila nadobúdať na základe vydržania aj pozemky, pričom umožnila oprávnenej osobe započítať si čas, po ktorý jej právny predchodca mal pozemok nepretržite v držbe aj pred účinnosťou tohto zákona. Podľa ustanovenia § 116 ods. 2 z. č. 141/1950 Zb. Občiansky zákon, ako aj podľa § 134 ods.4 v súčasnosti platného Občianskeho zákonníka platila a platí zásada, že kto nadobudol oprávnenú držbu od oprávneného držiteľa, mohol si započítať vydržaciu dobu predchodcu.

Žalobkyňa kúpila svoje nehnuteľnosti v roku 1989. V zmluve, ktorou žalobkyňa nehnuteľnosti nadobudla, nie je uvedené žiadne právo k cudzím nehnuteľnostiam. V tejto zmluve sa vôbec nič nespomína o existencii vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu a prejazdu cez susediace pozemky.

Nehuteľnosti žalobkyňa nadobudla od dediča predchádzajúceho vlastníka. Ako vyplýva z výpovede svedka Y. I. v konaní, tento nehnuteľnosť dlhú dobu pred predajom neužíval. Preto pri predaji nemohol tvrdiť, že existuje nejaké právo k parc. CKN č. XXXXX/X, ktoré navyše nikde nebolo zapísané. Vo svojej výpovedi v konaní, ani vznik takéhoto práva nepotvrdil.

Právo k cudziemu pozemku do roku 1992 podľa vtedy platnej legislatívy bolo možné zriadiť len zmluvou. Pozemok parc. CKN č. XXXXX/X prešiel do vlastníctva štátu (v správe Lesov SR) v roku 1988 a pri prevode vlastníctva na štát, nebol zaťažený žiadnym právom tretích osôb. Teda nehnuteľnosť bola od

roku 1988 predmetom socialistického vlastníctva (§ 102 zák. č. 140/1950 Zb., § 8 ods.2 zák. č. 109/1964 Zb. a § 6 ods.1 zák. č. 88/1988 Zb.).

Vychádzajúc z obsahu ustanovenia § 135a ods.3 Občianskeho zákonníka účinného do 31.12.1991, nebolo možné nadobudnúť vlastníctvo vydržaním k veci, ktorá tvorila predmet socialistického vlastníctva, alebo ku ktorej veci mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov.

Z vyjadrenia svedka pána V., manžela žalobkyne vyplynulo, že vedeli komu sporný pozemok patrí, teda, že prechádzajú cez cudzí pozemok. Podľa jeho vyjadrenia vec neriešili, lebo ich nikto neoslovil. Bolo zaužívané, že cez sporný pozemok prechádzali aj iné osoby z obce a nikto im v prechode nebránil.

Z výpovedí svedkov navrhnutých žalobkyňou v konaní vyplynulo len to, že do doby, dokedy nadobudli vlastníctvo žalovaní, mohli cez sporný pozemok voľne prechádzať a nikto im v prechode nebránil. Žiadne podstatné skutočnosti, na základe ktorých sa mohla žalobkyňa dôvodne domnievať, že jej patrí právo cez sporný pozemok prechádzať neuviedli.

Naopak, svedok Ing. D., zástupca Lesov SR uviedol, že nemali vedomosť o tom, že niekto sporný pozemok používa k prechodu k svojej nehnuteľnosti. V prípadoch, v ktorých im bola takáto žiadosť podaná, vždy vec riešili. V tomto prípade nikto o zriadenie práva prechodu vlastníka pozemku Lesy SR nepožiadala.

Okolnosť, že žalobkyňa voľne prechádzala cez pozemok, právny záver o vydržaní práva vecného bremena neumožňuje.

Ďalej uviedla, že subjektom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sa môže stať ktorýkoľvek zo subjektov občianskoprávných vzťahov. Môže to však byť iba tá osoba, ktorá požíva ochranu podľa § 129 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, t. j. tá, ktorá vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu pre seba (§ 129 ods.1), pričom je vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere o tom, že jej takéto právo patrí (§ 130 ods.1), t. j., že je oprávneným držiteľom. Ďalej musí ísť o spôsobilý predmet vydržania, pričom držba musí trvať po určitú dobu (10 rokov) nepretržite a je možné do nej započítať aj dobu oprávnenej držby právneho predchodcu držiteľa.

Právne účinky vydržania nastávajú priamo zo zákona, čo znamená, že splnením uvedených podmienok nielen vzniká právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ale vzniká aj jemu korešpondujúca povinnosť z vecného bremena. Týmto okamihom sa menia právne vzťahy držby zodpovedajúcej vecnému bremenu na právny vzťah z vecného bremena.

Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol.

Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci, resp. práva. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec - právo nadobudol, či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdací titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám o sebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva.

Pokiaľ sa nadobúdateľ nehnuteľnosti pri jej nadobudnutí uspokojil iba s ústnym oznámením prevodcu, že s vlastníctvom nehnuteľnosti je spojené právo zodpovedajúce vecnému bremenu, resp., že takéto právo sa vykonáva, pričom táto okolnosť nie je uvedená v zmluve o prevode nehnuteľnosti a nadobúdateľ sa o existencii takéhoto práva nepresvedčí, nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu toto právo prislúcha, lebo pri normálnej opatrnosti, ktorú je možné od každého požadovať, by si existenciu tohto práva, prípadne právneho titulu, ktorý mal za následok jeho vznik, overil. (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. 5Cdo 260/2008 zo dňa 10.decembra 2008).

Pokiaľ sa teda realizovalo právo prechodu a prejazdu cez susediaci pozemok, patriaci teraz žalovaným, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyne v súvislosti s držbou predmetného práva.

Vzhľadom k uvedenému sú žalovaní toho názoru, že žalobkyňa v konaní neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že na sporných nehnuteľnostiach viazne vecné bremeno v jej prospech.

Žaloba bola podaná podľa § 80 písm. c/ O.s.p., teraz § 137 písm. c/ CSP. Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, pokiaľ vyplýva z osobitného predpisu. Cieľom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nezmyselné žaloby, ktoré môžu vyvolať ďalšie spory a účelu určovacej žaloby sa míňajú.

Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo, ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

Žalobkyňa však v tomto konaní naliehavý právny záujem na určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nepreukázala. Sporný pozemok (teda pozemok, ktorý je predmetom sporu) neústi priamo k verejnej komunikácii. Prístup z verejnej komunikácie k spornému pozemku je možný len cez ďalšie iné pozemky, ktoré sú vo vlastníctve tretích osôb. Žalobkyňa v konaní žiadnym spôsobom nepreukázala, že má nejaké právo k týmto pozemkom a teda, že má zabezpečený prístup k spornému pozemku. Nepreukázala, že sa s vlastníkmi týchto pozemkov dohodla. Argumentácia, že tadiaľ chodia všetci, nepostačuje. Pokiaľ by súd právo žalobkyni svojim rozhodnutím priznal právo, ktorého sa v tomto konaní domáha, následkom by mohli byť ďalšie súdne spory v súvislosti s právami k ďalším pozemkom, cez ktoré je prístup k spornému pozemku.

Ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania.

Poukázala na ustanovenie § 151o ods.3 OZ, ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

Žalobkyňa nepodala návrh, ktorým sa domáha, aby súd vecné bremeno zriadil. Súd je viazaný žalobným návrhom. Podľa súčasnej právnej úpravy je súd zákonom splnomocnený, aby aj bez návrhu účastníkov konania rozhodol o zriadení vecného bremena v prípade, keď rozhoduje o právnych vzťahoch k neoprávnenej stavbe, ktorá bola postavená na cudzom pozemku podľa ustanovenia § 135c OZ alebo o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva reálnym rozdelením nehnuteľnosti na základe ustanovenia § 142 OZ.

Avšak ani v prípade, ak by sa žalobkyňa návrhom domáhala, aby súd vecné bremeno zriadil podľa § 151o ods. 3 OZ je potrebné skúmať, či prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak.

Vecné bremeno cesty súd nemôže zriadiť, ak žalobca na prístup k stavbe môže využiť iné pozemky, ktoré má vo vlastníctve. Skutočnosť, že prístup zriadený cez cudzí pozemok na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu môže byť pre žalobcu pohodlnejší alebo výhodnejší alebo, že by sa nezaobišiel bez stavebných úprav, nemôže mať pre rozhodovanie súdu význam.

Žalobkyňa do spisu ako dôkaz doložila potvrdenie o zápise vlastníckeho práva k pozemku parc. CKN č. XXXXX/X k. ú. A. S., ktorý nadobudla od Slovenského pozemkového fondu. Z listinných dôkazov bolo v konaní preukázané, že žalobkyňa požiadala o kúpu pozemku pre účely zabezpečenia prístupu k svojim nehnuteľnostiam. Uvedený pozemok je priamo napojený na parc. CKN č. XXXXX/X k. ú. A. Belá, ktorá je zapísaná na LV č. XXXX vo vlastníctve obce a zároveň slúži ako prístupová komunikácia, cez ktorú má žalobkyňa prístup k nehnuteľnostiam vo svojom vlastníctve.

Zároveň súd pri rozhodovaní o práve cesty musí vziať do úvahy tú skutočnosť, že ide o vážny zásah do práva vlastníka pozemku. Preto musí vždy zohľadniť spravodlivý pomer medzi výhodou, ktorú právo cesty poskytuje vlastníkovi stavby a ujmu, ktorá by vznikla zriadením cesty vlastníkovi zaťaženého pozemku. Súd by mal vždy prihliadať na to, aby stavbu bolo možné riadne užívať a aby vlastník pozemku, cez ktorý má právo cesty viesť bol obmedzený čo najmenej. Nevyhnutná cesta cez cudzí pozemok musí byť trasovaná tak, aby čo najmenej obťažovala vlastníka pozemku, aby bola teda čo najhospodárnejšia

(najkratšia) a súčasne, aby splnila svoj hlavný účel, aby sa vlastník stavby mohol zo stavby dostať na verejnú komunikáciu. Nie je prípustné cestu viesť cez pozemok takým spôsobom, že by sa tým nadmerne zasahovalo do súkromia vlastníka pozemku.

V rozhodnutí o zriadení vecného bremena cesty je potrebné určiť kadiaľ povedie cesta cez príľahlý pozemok (vymedzenie trasy cesty). Preto by súčasťou rozsudku, ktorým sa žalobe vyhovuje musí byť geometrický plán vytyčujúci, kadiaľ cesta vedie.

Zákon výslovne nerieši otázku, či právo cesty možno zriadiť odplatne alebo bezodplatne. Podľa judikatúry súdov vecné bremeno cesty môže súd zriadiť len za náhradu. Náhradu za zriadenie vecného bremena by mal určiť súd aj bez návrhu vlastníka stavby. Je len samozrejmé, že výška odplaty za vecné bremeno cesty musí byť primeraná ujme, ktorú vlastník pozemku v dôsledku zriadenia tohto práva v prospech vlastníka stavby utrpí.

Vzhľadom k uvedenému žiada, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobkyňu zaviazal k náhrade trov konania.

77. Súd vo veci nariadil dve ohliadky na mieste samom.

Z ohliadky zo dňa 10.mája 2017 vyplynulo, že k nehnuteľnostiam žalovaných a žalobkyne je možné sa dostať cez parcelu patriacu do vlastníctva urbáru, parc. č. XXXXX/X, ide o nehnuteľnosť, parcelu, cez ktorú prechádza žalobkyňa, aby sa mohla dostať do svojho rodinného domu č. 450, kde býva spolu s manželom B. V.. Žalobkyňa je vlastníkom parc. č. XXXXX - zastavaná plocha a parc. č. XXXXX/X - orná pôda v bezprostrednej blízkosti jej rodinného domu. Ide o prvý prístup, ktorým sa môže žalobkyňa dostať do svojho rodinného domu.

Po prejení cez parcelu patriacu do vlastníctva urbáru, je možné sa dostať cez spornú parcelu č. XXXXX/X, parcelu žalovaných až k rodinnému domu žalobkyne. Ak sa žalovaní aj žalobkyňa chcú dostať k svojim nehnuteľnostiam, musia prejsť lavičkou vedúcou cez potok a až následne sa postupuje po pozemku patriaci do vlastníctva urbáru. Žalobkyňa, ak ide osobným motorovým vozidlom, toto zaparkuje pred parc. č. XXXXX/X a postupuje peši, ak je to možné a dostane sa cez spornú parcelu až k svojmu rodinnému domu. Žalovaní si parc. č. XXXXX/X patriacu im do vlastníctva a parc. č. XXXXX/X oplotili, takže sa žalobkyňa nemôže vždy dostať svojím vozidlom k svojim nehnuteľnostiam, vrátane rodinného domu. V takomto prípade zaparkuje pred touto parcelou a peši sa môže dostať, ak brána nie je zatvorená a zamknutá žalovanými až k svojmu rodinnému domu. Žalovaní na ohliadke tvrdili, že si pozemky oplotili, vrátane sporného pozemku z dôvodu, aby si chránili svoj majetok a z dôvodu, že na pozemku mali umiestnený stavebný materiál. Žalobkyňa má problém sa dostať k svojmu motorovému vozidlu, ak sa nachádza vo svojom rodinnom dome, ak žalovaní brány zatvoria a ona má zaparkované vozidlo pred ich bránou. V prípade, ak je brána zatvorená žalovanými, žalobkyňa musí ísť poza letnú kuchyňu, ide o objekt, kde sa nachádza kurín a drevená šopa. Ide poza tieto objekty a tak sa dostane k svojmu motorovému vozidlu. Prechod poza tieto objekty je obtiažny.

Aj žalovaní, ak sa chcú dostať k svojim nehnuteľnostiam, k budovám, ktoré sa nachádzajú za plotom, musia prejsť cez spornú parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X.

Žalobkyňa, ako ďalší vstup do svojho rodinného domu má z hlavnej cesty, kde sa nachádza autobusová zastávka. Z tejto cesty prejde chodníkom situovanom dolu kopcom a musí prejsť cez lavičku prechádzajúcu cez potok. Tento prechod využíva vtedy, keď ide na autobusovú zastávku z rodinného domu alebo z hlavnej cesty do domu.

Žalobkyňa by mohla využívať ako prístup do svojho rodinného domu aj cestu svojej dcéry, ktorá v blízkosti vlastní rodinný dom, ale v čase ohliadky to nebolo aktuálne, lebo pozemok bol zastavaný.

Na ohliadke bolo zrejmé, že žalovaní mali na spornej parcele parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX/X umiestnený stavebný materiál - piesok a miešačku. Sú vlastníkmi aj hospodárskej budovy a aj iných objektov, ktoré nie sú obývania schopné. Žalovaní nebyvajú v lokalite, kde sa nachádza sporná parcela parc. č. XXXXX/X, ale byvajú v rodinnom dome č. XXX, ktorý sa nachádza neďaleko od týchto nehnuteľností. Na ohliadke tvrdili, že sa žalobkyňa môže dostať do svojho rodinného domu okrem parcely č. XXXXX/X aj cez záhradu jej dcéry a tiež cez pozemok rodiny N..

Ohliadkou na mieste samom bolo tiež zistené, že neďaleko sa nachádza rodinný dom rodiny N., kde pred domom sa nachádza rampa, ktorú tam dal občan N. z dôvodu, aby žalobkyňa nemohla prechádzať do svojho rodinného domu cez jeho pozemok. Rodinné domy nachádzajúce sa za rampou sú vo vlastníctve rodiny N..

Hoci sa nachádza rodinný dom žalobkyne neďaleko rampy osadenej rodinou N. a rodinného domu jej dcéry aj s pozemkom, jej dcéra sa dostane do rodinného domu rovnakým spôsobom ako ona. Žalovaná navrhla, aby si žalobkyňa urobila cestu cez pozemok svojej dcéry a mohla by chodiť povedľa potoka, kde by si odkúpila pozemok.

Žalobkyňa na ohliadke tvrdila, že rodina Hlinková osadila rampu pred svoje nehnuteľnosti z dôvodu, lebo mali záujem kúpiť rodinný dom jej dcéry.

78. Z ďalšej ohliadky na mieste samom uskutočnenej dňa 18. septembra 2019 vyplynulo, že podstatné skutočnosti týkajúce sa prístupu žalobkyne do jej rodinného domu sa nezmenili. Po pravej strane sa nachádza rodinný dom č. 452 vo vlastníctve manželov, ktorých žalobkyňa meno neuviedla.

Po prejdení spornou parcelou č. XXXXX/X, je osadená ďalšia menšia brána, ktorú tam osadili žalovaní pred dvomi mesiacmi, ktorá býva zväčša uzamknutá. Po prejdení druhou bránou žalovaní uviedli, že parc. č. XXXXX je rozdelená, kúpili časť tejto parcely od Slovenského pozemkového fondu, ide o parc. č. XXXXX/X, ktorá sa nachádza za veľkou hospodárskou budovou žalovaných a je označená betónovými stĺpkami a nepriesvitným zeleným pletivom. Toto pletivo oddeľuje žalovaných od parcely žalobkyne.

Druhú časť parcely označená ako parc. č. XXXXX/X kúpila žalobkyňa, ktorú využíva na sadenie zeleniny. Touto parcelou sa dostane aj do jej rodinného domu.

Od brány žalovaných po pravej strane vedie cesta parc. č. XXXXX/X vo vlastníctve Obce A. S., ktorá je situovaná do kopca. Hneď po ľavej strane smeruje na pozemok patriaci do vlastníctva žalobkyne už uvedenej parc. č. XXXXX/X v šírke cca 3,5 m, ktorou sa môže žalobkyňa dostať do rodinného domu, ale len pešou chôdzou. Ide o terén, ktorý nie je prispôsobený na prístup osobným motorovým vozidlom. Na pozemku žalobkyne parc. č. XXXXX/X boli už zasadené ovocné stromy. Uvedený pozemok žalobkyňa kúpila za účelom údržby a opravy rodinného domu, lebo podľa jej tvrdenia by sa inak do rodinného domu nedostali. Tesne za rodinným domom žalobkyne sa nachádza pozemok pani I. a vedľa pani I. pozemok pani M.. Na jej pozemku je osadená brána. V minulosti pani M. dovolila žalobkyňi, aby si cez jej pozemok zabezpečila dovoz dreva na zimu až k jej rodinnému domu. Podľa vyjadrenia starostu obce by bolo možné posunúť plot vedľa parc. č. XXXXX/X vo vlastníctve obce na rozšírenie prístupovej cesty, ktorá by na tento účel mohla slúžiť pre žalobkyňu, ak by odkúpila parcelu od pani M.. Podľa vyjadrenia starostu je možný prístup k rodinnému domu žalobkyne aj z vrchnej časti, ide o pozemok vo vlastníctve obce, ale táto parcela nie je upravená ako cesta a ani ako prístup vozidlom k rodinnému domu žalobkyne. Žalobkyňa na ohliadke uviedla, že využívajú prístup do rodinného domu tromi prístupovými cestami a z obecného pozemku parc. č. XXXXX/X sa dostanú cez svoj pozemok parc. č. XXXXX/X patriaci im do vlastníctva do ich rodinného domu, ale len pešou chôdzou.

79. Predmetom tohto konania je žalobkyňou uplatnený nárok na určenie, že na nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísanej v katastri nehnuteľnosti vedeným Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXXX parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere XXX m² viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu peši a povozmi cez túto nehnuteľnosť pre vlastníka nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľnosti vedenom Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXX, rodinný dom s. č. XXX na parc. CKN č. XXXXX, parc. CKN č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 295 m² a parc. CKN č. XXXXX/X - orná pôda vo výmere XXX m².

80. Zásadnú otázku, ktorú musel riešiť procesne konajúci súd bolo posúdenie, či je alebo nie je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala o určenie, že na nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísanej v katastri nehnuteľnosti vedeným Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXXX parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere 405 m² vo vlastníctve žalovaných viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu peši i povozmi cez túto nehnuteľnosť pre vlastníka nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľnosti vedenom Okresným úradom Prievidza, katastrálnym odborom v LV č. XXX, rodinný dom s. č. XXX na parc. CKN č. XXXXX, parc. č. CKN č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 295 m² a parc. CKN č. XXXXX/X - orná pôda vo výmere XXX m², t. j. vo vlastníctve žalobkyne.

81. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorým bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. OSP v znení neskorších zmien a doplnkov.

82. Podľa § 470 ods.1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

83. Podľa § 470 ods.2 CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom

prejednaní veci, popretí skutkových tvrzení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany.

84. Podľa § 137 CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

a/ splnení povinnosti,

b/ nároku na usporiadanie práv a povinností strán a ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu,

c/ určenie, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo

d/ určenie právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

85. Predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je (určovací žaloba), sú po procesnej stránke skutočnosti, že strany sporu majú vecnú legitimitáciu a že na určenie je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimitáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, má ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Naliehavý právny záujem na určenie je daný hlavne tam, kde by sa bez tohoto určenia jeho právne postavenie stalo neistým, alebo, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu.

Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej neistoty medzi stranami sporu, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla.

Naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c/ CSP sa viaže na konkrétny určovací petit, čoho sa žalobca v konaní domáha a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobcom s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu.

Právny záujem žalobcu na určovacej žalobe musí podľa požiadavky zákona byť kvalifikovaný, t. j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný, teda má zmysel. Žalobca musí naliehavý právny záujem na určení práva preukázať.

86. Podľa § 143 z. č. 141/1950 Zb., držiteľom je, kto s vecou nakladá ako so svojou alebo, kto vykonáva právo pre seba.

87. Podľa § 144 cit. zákona, držať možno veci, ako i práva, ktoré pripúšťajú trvalý alebo opätovný výkon.

88. Podľa § 145 ods.1 cit. zákona, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávnený.

89. Podľa § 145 ods.2 cit. zákona, v pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

90. Podľa § 146 cit. zákona, oprávnený držiteľ veci mal pokiaľ zákon neustanovuje ináč, rovnaké právo ako vlastník, aj keď nie je vlastníkom. To platí obdobne o oprávnenom držiteľovi práva.

91. Podľa § 116 ods. 1 cit. zákona, vlastnícke právo k hnutelnej veci nadobudne, kto ju drží oprávnene (§ 145) a nepretržite tri roky; ak ide o nehnuteľnú vec je potrebná vydržacia doba desaťročná.

92. Podľa § 562 cit. zákona, ustanoveniami tohto zákona sa spravujú, pokiaľ nie je ďalej ustanovené inak, i právne pomery vzniknuté pred 1.januárom 1951; do tohto dňa sa tieto právne pomery spravujú skorším právom.

93. Podľa § 566 ods.1 cit. zákona, lehota, ktorá začala bežať pred 1.januárom 1951, sa skončí, ak tento zákon určuje kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej odo dňa 1.januára 1951; ak určuje dlhšiu lehotu, uplynutím tejto dlhšej lehoty, počítanej odo dňa, keď lehota začala bežať.

94. Jedným z predpokladov vydržania ako osobitného spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva zo zákona je, že držba musí byť oprávnená. Vo všeobecnosti pod oprávnenou držbou treba rozumieť faktické ovládanie (vykonávanie práva) spojené s vôľou nakladať s ňou ako so svojou v dobrej viere, že držiteľovi táto vec patrí. Pri oprávnenej držbe musí byť teda splnená (okrem iných) aj podmienka dobrej viery držiteľa, že mu vec patrí. Skutočnosť, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba vždy hodnotiť objektívne a to nielen z hľadiska osobného presvedčenia držiteľa veci. Dobrú vieru treba chápať ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Ide teda o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo o sebe nemôže byť predmetom dokazovania. Možno o nej usudzovať len z okolností, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo a to nielen pri jeho vstupe do držby, ale po celú vydržačiu dobu dôvodné.

Držba práva je vlastne výkonom práva spôsobilého byť predmetom držby s vôľou držiteľa mať toto právo pre seba (vo svojom mene). Naproti tomu sa nevyžaduje, aby toto právo skutočne patrilo osobe, ktorá ho vykonáva. Držba práva sa nadobúda tak, že niekto vo vzťahu k inej osobe vykonáva právo vo svojom mene a táto iná osoba sa správa tak, ako keby toto právo skutočne patrilo predpokladanému držiteľovi. Ak právo spočíva v aktívnom konaní, vzniká držba práva. Ak osoba požiada inú osobu o plnenie a tá plnenie uskutoční.

Držba práva - rovnako ako držba veci - môže byť oprávnená alebo neoprávnená. Držiteľ práva je oprávneným držiteľom, ak je dobromyseľný so zreteľom na všetky okolnosti, že mu právo, ktoré vykonáva pre seba, patrí. Inak by bol neoprávneným držiteľom. V pochybnostiach sa tu uplatňuje vyvrátiteľná právna domnienka, že držba práva je oprávnená. Typickým reprezentantom držby práva je držba práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (napr. právo prechodu cez susedný pozemok a iné). Ak niekto toto právo vykonáva pre seba a so zreteľom na všetky okolnosti a povahu konkrétneho prípadu je v dobrej viere, že mu toto právo patrí, je oprávneným držiteľom práva. Len výkonom takéhoto práva možno nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním (pozri § 151n ods.1 a § 134 OZ).

Podľa súdnej praxe o nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva nepôjde tam, kde ten, kto právo vykonáva, sa domnieva, že pozemok vo vzťahu, ku ktorému sa toto právo vykonáva, patrí obci a že pozemok navyše slúži na chôdzu a prejazd aj iným fyzickým osobám.

Ten, kto nie je vlastníkom veci sa považuje za oprávneného držiteľa vtedy, ak sa jeho držba opiera o platný právny titul (iný ako vlastnícky) a prípadne aj vtedy, ak v dobrej miere opiera svoju držbu o domnelý právny titul, na základe ktorej nadobudol vec. V opačnom prípade ide o neoprávnenú držbu.

Oprávneným držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou a je s prihliadnutím na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí. Držiteľ tu má teda vôľu držať vec pre seba. Dobrá viera držiteľa predstavuje psychickú kategóriu, ide o vnútorné presvedčenie subjektu, že nekoná protiprávne, keď si prisvojuje vec alebo právo. V dobrej viere je teda držiteľ, ktorý sa domnieva, že mu držaná vec alebo vykonané právo patrí, ale v skutočnosti tomu tak nie je. Ide o osobné presvedčenie držiteľa, nestačí na preukázanie jeho dobrej viery len jeho tvrdenie, že mu vec alebo právo patrí. Dobrú vieru je vždy potrebné hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska, osobného presvedčenia. Musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, t. j. prihliadnutím na všetky okolnosti. Pri hodnotení dobrej viery je vždy nevyhnutné brať do úvahy, či držiteľ nemal, resp. nemohol mať pri bežnej, normálnej opatrnosti, ktorú možno od každého požadovať vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu, po celú dobu držby dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrú vieru nikdy bezpečne nemožno preukázať, pretože ide o vnútorný psychický stav. Preto o jej existencii sa usudzuje vždy z povahy konkrétneho prípadu, ako sa prejavuje navonok. Otázka, či bol držiteľ veci v dobrej viere, nie je skutkovou, ale právnou otázkou. Dobromyseľnosť nadobúdateľa sa posudzuje v čase nadobudnutia držby.

Domnienka oprávnenosti držby sa vzťahuje na držobnú vôľu a nevzťahuje sa na samotnú držbu, ktorú musí dokázať ten, kto sa jej dovoľáva. V prípade oprávnenej držby sa predpokladá, že držiteľ je dobromyseľný v tom, že držbu získal pre seba na základe platného právneho dôvodu.

Dôkazné bremeno preukázania právneho dôvodu držby potom už zaťažuje toho, kto tvrdí, že došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod; stačí, aby tu bol domnelý právny dôvod, teda ide o to, aby bol držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu takýto právny titul svedčí.

Predpokladom vydržania nehnuteľností je spôsobilý predmet vydržania, oprávnenosť držby a nepretržitosť držby počas celej zákonom stanovenej doby. Ide o vyvrátiteľnú právnu domnienku v tom, že držba je oprávnená. V takom prípade ten, kto popiera dobromyseľnosť držiteľa, má dôkazné bremeno na preukázanie neoprávnenej držby. Dobromyseľnosť, tak ako súd už uviedol je vnútorný psychický

stav, ktorý nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať iba z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základným rozlišujúcim kritériom je, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda alebo právo, ktoré vykonáva patria. Tieto okolnosti musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva, to znamená nadobúdaci titul, i keď neplatný, takže musí okrem iného preukázať okolnosti, z ktorých možno usudzovať na jeho dobromyseľnosť, teda okolnosti svedčiace o poctivosti právneho dôvodu nadobudnutia veci.

95. Súd považuje za potrebné uviesť, že do 31.12.1950 platilo na Slovensku obyčajové uhorské právo, ktoré stanovilo tzv. „princíp intabulácie“ (zápisu), čo vlastne znamenalo, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva došlo iba v prípade zápisu do pozemkovej knihy.

Podľa obyčajového práva platného na území Slovenska do 31.12.1950 nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti bez zápisu do pozemkovej knihy ten, kto má nehnuteľnosti ako svoju v pokojnej držbe po dobu 32 rokov. Musel ju teda užívať vo svojom mene a nie v mene iného, ani nie ako nájomník, prípadne ako požívateľ alebo užívateľ. Vydržanie sa prerušilo, keď sa pozemnoknižný vlastník v súdnom spore úspešne domohol proti držiteľovi vydania nehnuteľnosti, ako aj vtedy, keď v priebehu vydržania bola nehnuteľnosť v pozemkovej knihe prepísaná na základe odplatného prevodu na iného; vydržanie sa v takomto prípade neprerušilo, ak nový pozemnoknižný vlastník vedel, že doba vydržania plynie, alebo nevedel o tom, iba z hrubej nedbanlivosti. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti nemohol vydržať, kto nebol dobromyseľný, teda, kto už na začiatku svojej držby vedel o tom, že nehnuteľnosť nadobudol bezprávne, prípadne, že sa jej zmocní bez právneho dôvodu, lebo vedel, že patrí inému, no nevrátil ju. Pri skutočnej držbe sa predpokladalo, že je podľa práva a poctivá; opak sa musel dokazovať.

Právo platné na Slovensku do 31.12.1950 vyžadovalo dobromyseľnosť pri nastúpení do držby, kým podľa z. č. 141/1950 Zb. bola potrebná počas celého priebehu vydržacej doby.

Predmetom vydržania môžu byť okrem nehnuteľných vecí aj práva, ako napr. právo zodpovedajúce vecnému bremenu a iné majetkové hodnoty, ako napr. cenné papiere, obchodný podiel a iné.

Obyčajové práva platné na území Slovenska do 31.12.1950 rozoznáva :

1. pozemnoknižné vydržanie - išlo o pôvodné nadobudnutie vlastníckeho práva na základe protiprávnej pozemnoknižnej držby trvajúcej 32 rokov; takýmto vydržaním mohol nadobudnúť pozemnoknižné vlastníctvo ten, kto bol neplatne vpísaný do pozemkovej knihy, keď tento stav neplatného vkladu trval nerušene 32 rokov; mohol vydržať aj vtedy, ak bol „obmyseľný“,

2. zápis skutočného držiteľa do pozemkovej knihy - išlo o zápis skutočného držiteľa ako vlastníka bez preukázania vkladového povolenia vystaveného osobou, ktorá bola v pozemkovej knihe zapísaná ako posledný vlastník na základe skutočnej mimopozemnoknižnej držby,

3. vydržanie mimo pozemkovej knihy - išlo o pôvodné nadobudnutie vlastníctva na základe dlhotrvajúcej, pokojnej a statočnej držby; vydržiteľ musí byť presvedčený, že svojou mimopozemnoknižnou držbou nikoho neukracuje, jeho nestatočnosť musí preukázať druhá strana, s výnimkou, že držiteľ nadobudol násilím, tajne alebo zneužitím výprosy, lebo preukázaním tohto spôsobu nadobudnutia je dokázaná aj nestatočnosť držby.

(Luby, Š; Základy všeobecného súkromného práva, III. vydanie, Heuréka, Šamorín 2002, s.107 a nasl.)

Pre naplnenie dobrej viery nestačí, keď tvrdené „právo“ k nehnuteľnosti bolo dlhodobo vykonané bez toho, aby sa vlastník nehnuteľnosti v jeho výkone bránil, prípadne, že bolo vykonávané „od nepamäti“, napr. aj inými obyvateľmi obce a podobne. Dobromyseľnosť držiteľa musí trvať po celú zákonom predpísanú dobu potrebnú na vydržanie.

Plynutie vydržacej doby nezakladá právny titul na získanie vlastníckeho práva, ale priamo zriaďuje vlastnícke právo.

Podľa § 134 ods.3 Občianskeho zákona sa do vydržacej doby počíta aj oprávnená držba právneho predchodcu vydržiteľa.

Z hľadiska započítania doby držby právnych predchodcov do vydržacej doby nie je sama o sebe rozhodujúca vedomosť oprávneného držiteľa veci o nemožnosti vydržania vlastníckeho práva jeho právneho predchodcu, podstatné je to, či títo predchodcovia boli sami so zreteľom na všetky okolnosti

v dobrej viere, že im vec patrí. V praxi sa zápočet vydržacej doby právneho predchodcu vydržateľa týka prípadov držby veci, ktorá sa vykonáva od nepamäti. V takých prípadoch je možné, že podmienky vydržania boli splnené už pred rokom 1950, 1983 a 1992. Za právneho predchodcu vydržateľa sa v zmysle § 134 ods.3 Občianskeho zákona považuje ten, kto držbu vykonával nezávisle od vydržateľa. Aj v prípade právneho predchodcu aktuálneho držiteľa musí byť splnená podmienka, že ide o oprávneného držiteľa, u ktorého sú splnené podmienky uvedené v § 130 Občianskeho zákona.

96. Zákon č. 141/1950 Zb. (tzv. „stredný občiansky zákonník“), ktorý nadobudol účinnosť dňom 1.januára 1951 stanovil na vydržanie vlastníctva k nehnuteľnosti dobu desať rokov (§ 116 ods.1 cit. zákona), pričom pre vydržanie, ktorého doba začala plynúť pred týmto dátumom platilo, že sa skončí uplynutím pôvodnej lehoty, najneskôr však do 31.12.1960, vrátane (§ 566 cit. zákona). Druhou podmienkou bolo, že držiteľ pri vstupe do držby musel byť dobromyseľný podľa z. č. 141/1950 Zb. počas celej vydržacej doby, pričom za dobromyseľného držiteľa sa považoval ten, kto so zreteľom na všetky okolnosti mohol byť presvedčený, že mu vec patrí (§ 145 ods.1 a 2 cit. zákona).

Zákon č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákon) platný do 31.3.1983 spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva titulom vydržania nepoznal. Preto je potrebné zdôrazniť, že k vydržaniu vlastníckeho práva mohlo dôjsť len do 31.3.1964, po tomto dni vydržacia doba neplynula.

Na základe novely Občianskeho zákona účinnej od 1.4.1983 bol znova zavedený inštitút držby a vydržania, pričom ale vlastníkom takto vydržaného pozemku sa stal štát a tento bol potom povinný uzavrieť dohodu o zriadení práva osobného užívania k pozemku (zásadne len do výmery 800 m²).

V súčasnosti platí Občiansky zákon účinný od 1.1.1992, ktorý zakotvuje inštitúty držby a vydržania v ustanoveniach § 129 - 131 a § 134 - 135c. Podľa tejto právnej úpravy je držiteľom ten, kto s vecou zaobchádza ako s vlastnou, alebo ten, kto vykonáva právo pre seba. Držať je možné veci, ako aj práva. Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe tri roky, ak ide o hnutelnú vec a desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť, pričom do tejto doby sa započíta i doba, počas ktorej mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca.

Podľa § 145 ods.1 z. č. 141/1950 Zb., ktorý je obsahovo zhodný s § 130 ods.1 z. č. 40/1964 Zb. v znení novely vykonanej z. č. 509/1991 Zb., ak je držiteľ so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Rovnaký je aj výklad § 132 ods.1 Občianskeho zákona v znení novely vykonanej z. č. 131/1982 Zb., resp. § 132a Občianskeho zákona v znení platnom do 31.decembra 1991, podľa ktorého je oprávneným držiteľom ten, kto s vecou zaobchádza ako so svojou a so zreteľom na všetky okolnosti je dobromyseľný, že mu vec patrí, má - pokiaľ nie je ustanovené inak - obdobné práva na ochranu ako má vlastníik.

97. Jedným zo základných predpokladov oprávnenej držby je dobrá viera držiteľa, že mu vec alebo vykonanie práva patria. Dobrá viera je psychický stav držiteľa, taký držiteľ sa domnieva, že mu vec vlastnícky patrí, hoci v skutočnosti tomu tak nie je. Dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené a musí trvať po celú vydržaciú dobu. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery sú spravidla skutočnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia veci (práva) a svedčiace o poctivosti nadobudnutia, t. j. tzv. titulu uchopenia sa držby (objektívne oprávnený dôvod nadobudnutia držby). Oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existujúci právny dôvod, postačí, aby bol daný aj domnelý (putatívny) právny dôvod. Pôjde však vždy o to, aby držiteľ bol so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu takýto právny titul svedčí.

Vo všeobecnosti platí, že strata dobrej viery držiteľa veci nastane okamihom, keď sa mu stali známe skutočnosti, ktoré z hľadiska objektívneho posudzovania museli u neho dôvodne vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec (právo) patrí.

98. Podľa § 868 Občianskeho zákona (v znení platnosti od 1.1.1992), pokiaľ nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1.januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1.januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

99. Podľa § 872 ods.6 Občianskeho zákona, ak ide o vydržanie vlastníckeho práva k pozemku podľa tohto zákona, kde na základe doterajších predpisov bolo možné nadobudnúť len právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemkov, môže si oprávnená osoba započítať čas, po ktorý jej právny predchodca mal pozemok nepretržite v držbe aj pred účinnosťou tohto zákona.

100. Podľa § 166 z. č. 141/1950 Zb., vecné bremená obmedzujú vlastníka veci v prospech niekoho iného a to tak, že vlastníka je povinný buď niečo trpieť alebo sa niečoho zdržať, alebo niečo robiť.

101. Podľa § 167 cit. zákona, práva zodpovedajúce vecným bremenom sú buď spojené s vlastníctvom k určitej nehnuteľnosti alebo patria určitej osobe.

102. Podľa § 168 ods.1 cit. zákona, o tom, ako sa nadobúdajú práva zodpovedajúce vecným bremenám, platia primerane ustanovenia o nadobúdaní vlastníctva (§ 111 a nasl.).

103. Podľa § 151n ods.1 Občianskeho zákona, vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

104. Vecné bremená sa vyznačujú tým, že spočívajú v obmedzení vlastníka nehnuteľnosti buď za účelom prospešnejšieho využívania nehnuteľnosti, alebo konkrétneho vlastníka, alebo v prospech určitej konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby. Vecné bremeno predstavuje vždy záťaž pre konkrétnu nehnuteľnosť alebo jeho vlastníka. Vecné bremená predstavujú obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka nehnuteľnosti a to tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať.

105. Obsah vecných bremien je v platnom Občianskom zákone podstatne zúžený oproti Občianskemu zákonu č. 141/1950 Zb. alebo uhorskému právu, ktoré poznali právny inštitút služobnosti. Služobnosti vzniknuté v dobe platnosti uhorského práva sa podľa § 562 Občianskeho zákona z roku 1950 zmenili k 1.1.1951 na vecné bremená upravené v § 166 a nasl. Občianskeho zákona. Vecné bremená nepotrebovali po 1.1.1951 pre svoj vznik zápis do pozemkovej knihy. Dovtedy vzniknuté služobnosti zostali zachované a nezrušil ich ani Občiansky zákon č. 40/1964 Zb. Ak medzitým nedošlo k právnej skutočnosti, s ktorou právne predpisy spájajú zánik vecného bremena, trvajú vecné bremená založené ako pozemkové služobnosti podľa uhorského práva dodnes a svedčia súčasnému vlastníkovi panujúcej nehnuteľnosti.

106. Práva zodpovedajúce vecným bremenám môžu vzniknúť aj na základe vydržania. Predmetom vydržania je v tomto prípade právo, ktoré je podľa § 129 ods.1 Občianskeho zákona spôsobilým predmetom držby. Oprávnený držiteľ práva zodpovedajúceho vecnému bremenu môže toto právo vydržať. Vydržanie je podľa Občianskeho zákona jedným zo základných spôsobov vzniku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Vydržanie je prípustné iba vo vzťahu k oprávnenej držbe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Ak v konaní o určenie existencie vlastníckeho práva, ktoré malo byť nadobudnuté vydržaním, sa nepreukáže oprávnená, t. j. dobromyseľná držba veci, nie je táto okolnosť prekážkou pre možnosť preukázania oprávnenej držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k tej istej veci tým istým subjektom. Právo zodpovedajúceho vecnému bremenu prechádza na nadobúdateľa len, čo boli splnené podmienky vydržania.

Podmienky vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú:

a/ subjekt práva vykonáva práva zodpovedajúceho vecnému bremenu pre seba a so zreteľom na všetky okolnosti, je dobromyseľný, že mu toto právo patrí;

b/ právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa vykonáva nepretržite po dobu desať rokov pri nehnuteľnosti;

c/ do desaťročnej doby sa započíta i doba, po ktorú právny predchodca držiteľa práva vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu;

d/ na plynutie vydržacej doby sa primerane použijú predpisy o premlčaní;

e/ vydržaním nemožno nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb.

Vydržanie vecného bremena je možné aj spôsobom contra tabulas, t. j. v rozpore s údajmi v katastri nehnuteľnosti, ak sú splnené podmienky vydržania dané ustanovením Občianskeho zákona.

Pokiaľ ide o dĺžku vydržacej doby, táto vyplýva z ustanovenia § 151o ods.1 druhá veta Občianskeho zákona a z ustanovenia § 134 ods.1 cit. zákona. Vydržacia doba je tu daná v trvaní desať rokov, pretože právo vecného bremena je svojou povahou blízke nehnuteľnej veci. Do vydržania sa započíta aj predchádzajúca oprávnená držba právneho predchodcu držiteľa.

Ústny súhlas vlastníka s prechádzaním cez jeho pozemok nemôže byť právnym dôvodom oprávnenej držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

107. Ak teda žalobkyňa odvodzovala svoje právo vecného bremena spočívajúce v prechode cez parc. č. XXXXX/2, ktoré právo malo vzniknúť vydržaním pred rokom 1950, pričom jej právni predchodcovia museli mať (vzhľadom na všetky okolnosti prípadu) vedomosť, že túto nehnuteľnosť mala vo vlastníctve rodina M., ktorá nemala výhrady s jej používaním, teda dala zrejme súhlas podľa žalobkyne k jej používaniu, nemožno dospieť k záveru, že na nehnuteľnosti parc. č. XXXXX/X viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu, ktoré malo vzniknúť vydržaním.

Preto žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe.

108. Žalobkyňa v žalobe aj počas konania tvrdila, že ona a jej právni predchodcovia používali ako prístupovú cestu k nehnuteľnostiam, ktoré sú v súčasnosti jej vlastníctvom cestu cez parcelu č. XXXXX už pred II. svetovou vojnou a tiež v dobe jej právneho predchodcu D. I. postavil rodinný dom na základe stavebného povolenia v roku 1937.

Nielen XXXX., ale aj jeho právni predchodcovia používali vyššie uvedenú parcelu na prístup k svojim nehnuteľnostiam.

V priebehu konania zadovážila do súdneho spisu archívnu dokumentáciu, z ktorej podľa nej vyplýva, že už v roku 1869 rodičia svedka Y. I. I. bývali na tomto mieste, teda na mieste v blízkosti rodinného domu žalobkyne, predtým vo vlastníctve D. I.. Touto cestou právni predchodcovia (rodina I.) vykonávali právo prechodu do svojich nehnuteľností.

Podľa žalobkyne musela existovať dohoda alebo súhlas vlastníka pozemku, ku ktorému sa domáha určenia práva prechodu, inak by sa výkon práva nerealizoval, pričom žiadne námietky zo strany vlastníka pozemku zaznamenané neboli. Okrem archívnej dokumentácie poukázala na výpoveď Ing. I. I., svedka A. Q., písomné stanovisko jeho matky K. Q..

Podľa obyčajového práva platného na Slovensku do roku 1950 na výkon práva prechodu stačilo privolenie vlastníka pozemku, preto podľa žalobkyne toto právo vzniklo vydržaním, lebo viac ako 100 rokov sa po tomto pozemku chodilo. Toto právo bolo vykonávané pokojne a nerušené. Keďže sa vyžadovala vydržacia doba podľa tohto zákona 32 rokov, doba vydržania bola splnená. Toto právo sa dalo nadobudnúť mimo pozemkovej knihy, teda mimo platne uzavretej zmluvy o zriadení takéhoto práva, ktorá zrejme uzavretá ani v tom čase nebola. Žalobkyňa nemusí preukazovať vydržanie, ale len dobromyseľnosť. To znamená, že ak existoval súhlas alebo privolenie vlastníka na prechod, ide o držbu dobromyseľnú. Podľa žalobkyne právni predchodcovia (rodina I.) právo prechodu nenadobudli nepoctivým spôsobom. Toto právo vykonávali do polovice 19. storočia, žiadne spory medzi vlastníckmi pozemkov neexistovali.

Domnieva sa, že právo prechodu vzniklo vydržaním, tak ako vlastnícke právo, lebo išlo o oprávnenú a nepretržitú držbu počas zákonom stanovenej doby, ktorá bola podľa obyčajového práva platného na Slovensku v tom čase 32 rokov.

Žalovaní nerešpektujú zaužívané právo, o ktorom vedeli, keď kupovali nehnuteľnosti, lebo žalobkyňa touto prístupovou cestou k rodinnému domu chodila. Súhlas vlastníka pozemku musel byť pred rokom 1937, inak by nebolo vydané stavebné povolenie v roku 1937 pre D. I. na výstavbu rodinného domu, lebo rodinný dom by sa nedal inak postaviť a užívať, len využívať zaužívanú cestu.

Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobkyňa je vlastníkom rodinného domu č. 450 na parc. č. XXXXX, ktorý nadobudla na základe kúpnej zmluvy v roku 1989 od Y. I. I., nar. X.X.XXXX. Okrem toho je vlastníkom parc. č. XXXXX/X - orná pôda o výmere XXX m² a parc. č. XXXXX/X, ktorú nadobudla kúpou od Lesov SR š.p. v roku 2018 za účelom údržby a opravy rodinného domu, čo vyplýva zo žiadosti o kúpu pozemku a stanoviska Lesy SR š.p.

Žalobkyňa rodinný dom hneď po kúpe neužívala, postupne ho opravovali spolu s manželom B. V. a v roku 2011 sa prihlásila na trvalý pobyt v tomto dome a do domu sa presťahovala spolu s manželom. Dovtedy rodinný dom užívali sporadicky a chodili tam viacmenej len na víkendy. Od kúpy rodinného domu, teda od roku 1989 chodila do rodinného domu cez parc. č. XXXXX, ktorá patrila v tom čase do vlastníctva Lesom SR š.p. až do roku 2015, kedy ju kúpili žalovaní. Odvtedy začali medzi stranami sporu

nehody týkajúce sa prechodu týmto pozemkom, žalovaní naviezli na pozemok rôzny stavebný materiál, osadili na parcelu bránu, ktorú zatvárali a zamykali. V dôsledku toho sa žalobkyňa nemohla dostať svojím osobným motorovým vozidlom do rodinného domu. Musela vozidlo nechať pred bránou a peši postupovala vedľa potoka a poza šopy a takto sa dostala do domu. Žalovaní tvrdili, že si bránu osadili na pozemok, aby si chránili svoj majetok. Osadením brány na parc. č. 1XXXX/X zamedzili žalobkyni prístup vozidlom k jej rodinnému domu a tiež peší prístup.

Manžel žalobkyne B. V. v roku 2015 na ohliadke za účasti zamestnanca Lesy SR š.p. Ing. O. namietal predaj tohto pozemku žalovaným s tým, že ide o prístupovú cestu k ich rodinnému domu a žiadal, buď zrušiť kúpnu zmluvu alebo do zmluvy uviesť vecné bremeno na tento pozemok. Vtedy zamestnanec Lesov SR š.p. Ing. D. tvrdil, že to nie je možné a žalobkyňa sa mala zaujímať o kúpu tohto pozemku a riešiť si prístup do rodinného domu. Spory medzi stranami sporu sa len stupňovali, hoci žalovaní na Obecnom úrade vo A. S. prisľúbili, že nebudú robiť problémy žalobkyni s prístupom cez vyššie uvedenú parcelu

Žalobkyňa na svoju obhajobu, že sa nezaujíma o kúpu prístupovej cesty k svojmu rodinnému domu uviedla, že keby vedela, že sa pozemok predáva, prejavila by o kúpu záujem. Aktuálne sa žalobkyňa dostane pešou chôdzou do svojho rodinného domu z hlavnej cesty, kde sa nachádza autobusová zastávka, prejde z hlavnej cesty dolu kopcom lavičkou cez potok a dostane sa do rodinného domu. V zime je tento prístup obtiažny. Ďalší prístup žalobkyne pešou chôdzou je cez pozemok urbáru a pozemok, ktorý si kúpila od Lesov SR š.p. v roku 2018, ide o parc. č. XXXXX/X, ktorá sa nachádza vedľa pozemku obce parc. č. XXXXX/X. Prístup cez tento pozemok je možný pešou chôdzou, je pomerne strmý a nie je možné sa týmto pozemkom dostať autom k jej rodinnému domu, lebo šírka pozemku je cca 3,5 m.

Prístup žalobkyne cez parc. č. XXXXX/X už v súčasnosti nie je žiadny pre bránu, ktorú na pozemok osadili žalovaní.

Žalobkyňa sa nemôže dostať do rodinného domu ani cez susediace pozemky patriace do vlastníctva fyzických osôb, lebo si vlastníci rodinných domov urobili na svojich pozemkoch zábrany alebo žalobkyni prístup zakázali. Predtým jej dovolili chodiť ich pozemkami.

Podstatné pre žalobkyňu je, aby mala prístup k rodinnému domu vozidlom, hlavne, keď potrebuje doviezť na zimu drevo, doviezť si nákupy, krmivo pre zvieratá a podobne.

Vlastnícke právo k nehnuteľnosti podľa obyčajového práva platného na Slovensku do roku 1950 sa mohlo nadobudnúť tak, ako súd uviedol už vyššie aj vydržaním na základe dlhodobej, pokojnej a statočnej držby a vydržiteľ musí byť presvedčený, že svojou mimopozemknížnou držbou nikoho neukracuje, jeho nestatočnosť musí preukázať druhá strana. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudol ten, kto mal nehnuteľnosť po dobu 32 rokov ako svoju pokojne v držbe.

Vlastnícke právo nehnuteľnosti nemohol však vydržať ten, kto nebol dobromyseľný pri začiatku svojej držby. Pri statočnej držbe sa vždy predpokladalo, že je po práve a opak sa musel dokazovať.

Súd zameral dokazovanie na skutočnosť, či právni predchodcovia žalobkyne Y. I. I. a jeho otec D. I. a jeho starí rodičia, ktorí mali postavený rodinný dom v tej časti ako žalobkyňa, užívali sporný pozemok, resp. ním chodili, aby sa dostali do svojich nehnuteľností, rodinného domu.

Archívna dokumentácia z obce A. S. z roku 1876 (č.l. 302-305 súdneho spisu) nepotvrdila, že rodina I. užívala tento pozemok spôsobom držby, teda, že užívali pozemok ako vlastný v domnení, že im tento pozemok patrí. Na snímke je vyznačené meno Trepacs, Penývz, Kuricz, Kriví, Lapco. Text a mapky k textu tejto dokumentácie nepreukazujú, že rodina I. užívala nehnuteľnosti tak, ako tvrdila žalobkyňa. Navyiac tieto mapky sú pomerne nečitateľné.

Ani výpoveď svedka Y. I. I. nepreukázala, že on, jeho rodičia, D. I. a jeho rodina užívali sporný pozemok ako vlastný v domnení, že im patrí, týmto pozemkom chodili do svojho rodinného domu, ale ním chodili aj iní občania. Týmto pozemkom chodila aj rodina U., I., lebo iná cesta nebola možná, ani peši ani povozmi. Tento pozemok ako cestu používali viacerí občania na laze L.. Svedok Y. I. I. používal túto cestu do svojho rodinného domu v mladosti, kým nechodil na vysokú školu, po jej skončení sa do obce už nevrátil (nar. 8.9.1925), takže užíval tento pozemok najviac do roku 1950, ale neužíval ho nepretržite. Z listiny (založenej na č.l. 10-12 súdneho spisu) vyplýva, že D. I. požiadal dňa 5.apríla XXXX L. A. S. o stavebné povolenie na stavbu domu. V stavebnom povolení sú uvedené čísla stavebných parciel - parc. č. XXXXX/X a parc. č. XXXXX v obci A. S. a zastavaná plocha na stavbu domu je uvedená XXX m². Iné podstatné skutočnosti z tejto listiny nevyplyvajú.

Svedok A. Q. potvrdil, že chodil cez pozemok I. (predtým pozemok rodiny D.), sporný pozemok do rodičovského domu č. XXX, ktorý teraz vlastní dcéra žalobkyne, lebo iná cesta k tomuto domu nebola. V rodinnom dome nebýval trvalo, ale bývali v ňom jeho rodičia a starí rodičia. Všetci, ktorí bývali v tejto časti lazdu chodili týmto pozemkom. Bolo možné sa dostať k nehnuteľnostiam aj cez pozemok rodiny

N.. U. D. nemala námietky, aby rodina I. a ich rodina Q. chodila cez tento pozemok. V minulosti bol považovaný prístup cez tento pozemok za cestu, ktorou chodili aj iní občania.

Tieto skutočnosti potvrdila aj jeho matka K. Q., ktorá vo svojom písomnom stanovisku, potvrdila prechod rodiny I. a rodiny Q. cez pozemok rodiny D., doslova uviedla, že sa prechádzalo cez dvor gazdu D.. Keďže medzi občanmi boli dobré vzťahy, rodina D. nemala námietky, aby rodina I. a Q. chodili cez ich dvor a nemala podľa tohto ani výhrady, aby týmto dvorom chodili aj iní občania.

Z týchto výpovedí vyplýva, že rodina I. a Q. vedela, že chodili cez pozemok pána D..

V tom čase občania v obci A. S. nemali ohradené pozemky, obec tvorili lazy a občania k svojim nehnuteľnostiam chodili aj cez cudzie pozemky, čo si medzi sebou tolerovali, lebo dobre vychádzali.

Z podrobnej informácie Okresného úradu - katastrálneho odboru vyplýva, že sporná parc. č. XXXXX/X v k. ú. A. S. bola v minulosti zapísaná v pozemnoknižnom stave a evidovaná v pozemnoknižnej vložke č. XXX ako parc. č. XXXXX. Od roku XXXX až do roku 1988 bola vedená na rodinu D.. V roku 1988 ju Y. D. previedol kúpnu zmluvou na Severoslovenské štátne lesy Žilina a bola zapísaná ako parc. č. XXXXX/X a prepísaná do LV č. XXX bez tiarch a obmedzení. Z uvedeného potom vyplýva, že vlastníkom pozemku zapísaným v liste vlastníctva bola od roku 1919 až do roku 1988 rodina D., ktorá nemala výhrady, aby týmto pozemkom chodili občania, ktorí tam bývali.

V roku 2015 kúpili tento pozemok od Lesov SR š.p. žalovaní, pričom žalovaná v 2.rade bola vnučkou Y. D.. Žalovaní sa stali vlastníkami tohto pozemku, ktorý v minulosti používala rodina I. a Q. a aj iní občania ako cestu do ich nehnuteľností. Pozemok bol vedený v evidencii ako „cesta“, neskôr ostatná plocha, lebo kódy spôsobu využívania pozemkov sa menili v súlade s platnou legislatívou. Pri tejto informácii Okresný úrad - katastrálny odbor vychádzal z najstaršieho dokumentu a to geometrického plánu vyhotovený v roku 1968 a do evidencie nehnuteľností zapísaný v roku 1969 (bod č. 25 rozsudku).

Žalobkyňa kúpila rodinný dom č. 450 v roku 1989 od Y. I. I., v ktorom nebývala od roku jeho kúpy, ale chodila do domu sporadicky, hlavne cez víkend a presťahovala sa až v roku 2011, kedy rodinný dom užívala a chodila cez parc. č. XXXXX/X, pričom musela vedieť v tom období, že táto parcela jej nepatrí, lebo nebola predmetom kúpnej zmluvy. V tom čase boli vlastníkom pozemku Lesy SR š.p. a pozemok bol verejne prístupný. Touto parcelou chodila až do roku 2015, kým pozemok nekúpili žalovaní.

109. Z vyššie uvedených dôkazov súdu vyplynulo, že nemohlo vzniknúť právo vecného bremena, prechodu vydržaním cez parc. č. XXXXX/X, teraz patriaca do vlastníctva žalovaným, lebo rodina I., Q., ale aj iní občania síce chodili cez tento pozemok, (cestu) ako prístup k rodinným domom, pričom muselo im byť známe, teda vedeli, že pozemok patrí do vlastníctva rodiny D., ktorá súhlasila, aby týmto pozemkom občania chodili. Vyplynulo to hlavne z výpovedí svedka Y. I. I., A. Q. a K. Q.. Preto nemohlo ísť o držbu dobromyseľnú, pretože pri naplnení dobromyseľnosti nestačí, keď tvrdené „právo“ k nehnuteľnosti bolo dlhodobo vykonané bez toho, aby sa vlastníkom nehnuteľnosti v jeho výkone bránil, prípadne, že bolo vykonávané „od nepamäti“, napr. inými občanmi obce a podobne, ako v danom prípade rodina I. a iní občania. Po celú dobu ako chodila rodina I. týmto pozemkom „cestou“ a vedela, že chodí cez pozemok rodiny D., hoci aj s jej súhlasom. Chýba dobromyseľnosť, ktorá sa pri nastúpení držby vyžaduje od začiatku a musí trvať počas celej vydržacej doby. Právni predchodcovia žalobkyne a žalobkyňa vedeli, že pozemkom, ktorým chodili k svojim nehnuteľnostiam im nepatrí, používali ju ako prístupovú cestu a intenzívne ju používala žalobkyňa až od roku 2011.

Svedkovia B. V., Y. B. J., Y. V., A. N. potvrdili, že sa chodilo cez sporný pozemok, chodili ním aj iní občania, lebo nemali ohradené pozemky a chodili aj cez pozemky, ktoré im nepatrili. Až neskôr si občania začali svoje pozemky ohradzovať.

Svedkovia Y. O. N., Y. B. J., B. V. len potvrdili, že prístup k rodinnému domu žalobkyne bol voľný, neboli dané k prístupu k domu žiadne zábrany a prechádzalo sa cez parc. č. XXXXX/X.

Súd považuje za podstatné uviesť, že pri predaji spornej parc. č. XXXXX/X žalovaným v roku 2015 od predávajúceho Lesy SR š.p. mal byť predávajúci obozretný a zobrať do úvahy pripomienku manžela žalobkyne B. V. prítomného na ohliadke na mieste samom, že sporná parcela je ich prístupovou cestou do ich rodinného domu. Nemusela sa na mieste samom uzavrieť kúpna zmluva, ale túto pripomienku podľa názoru súdu mal zobrať do úvahy predávajúci s tým, že mohol navrhnúť uviesť do kúpnej zmluvy vecné bremeno prechodu cez spornú parcelu pre žalobkyňu alebo predaj tejto parcely z týchto dôvodov pozastaviť, hoci bol celý predaj podľa jeho vyjadrenia zdĺhavý a náročný. Takto by sa predišlo problémom, ktoré nastali po predaji tohto pozemku žalovaným.

Žalobkyňa sa aktuálne dostane do svojho rodinného domu pešou chôdzou z hlavnej cesty, kde sa nachádza autobusová zastávka a cez parc. č. XXXXX/X, ktorú kúpila od Lesov SR š.p. v roku 2018, ktorá sa nachádza vedľa parc. č. XXXXX/X vo vlastníctve obce. Žalobkyňa by si mohla upraviť túto parcelu na prechod vozidlom po dohode s obcou.

V súdnej veci neboli splnené predpoklady vydržania, lebo nešlo o oprávnenú držbu a absentuje dobromyseľnosť právnych predchodcov žalobkyne a tiež žalobkyne.

Dôkazy, ktoré predložila žalobkyňa nemajú podľa názoru súdu prvej inštancie majetkoprávnu hodnotu; inak povedané nemajú zákonom požadovanú silu. Hoci je možné nadobudnúť vlastnícke právo nehnuteľností vydržaním a je možné i nadobudnúť vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu vydržaním pre vlastníka nehnuteľností aj mimo zápis v pozemkovej knihe pred rokom 1950, ale za splnenia podmienok dlhotrvajúcej držby nehnuteľnosti, ktorá musí byť dobromyseľná, pokojná a statočná. Právni predchodcovia žalobkyne neboli dobromyseľní, rovnako ani žalobkyňa, pretože museli vedieť vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, že pozemkom, ktorým chodili im nepatrí, lebo pred rokom 1950 bol vlastníkom tohto pozemku rodina D. a pokiaľ by im aj súhlas na používanie tohto pozemku rodina D. dala, z uvedeného nie je možné vyvodiť, že došlo k vydržaniu práva prechodu cez tento pozemok.

Súd hodnotil dôkazy individuálne a vo vzájomných súvislostiach, pričom vychádzal pri posúdení otázky dobromyseľnosti žalobkyne a právnych predchodcov, že vydržali vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu cez parc. č. XXXXX/X z právne významných okolností, ktoré vyšli v konaní najavo a prihliadol na všetky rozhodujúce skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania, z ktorých bolo možné usúdiť oprávnenosť držby žalobkyne a jej právnych predchodcov. Právni predchodcovia a žalobkyňa nemohli byť dobromyseľní s prihliadnutím na všetky okolnosti, pretože vedeli, že sporná nehnuteľnosť patrí do vlastníctva rodiny D..

110. Na základe vyššie uvedených skutočností, súd žalobu žalobkyne zamietol ako nedôvodnú.

111. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods.1 v spojení s § 262 ods.1,2 CSP.

112. O trovách štátu rozhodol podľa § 259 CSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, prostredníctvom Okresného súdu Prievidza na odvolací súd - súd II. inštancie, písomne v dvoch vyhotoveniach (§ 355 ods. 1 CSP v spojení s § 362 ods.1 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).